

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV FF

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vzpomínky lidí za 2. světové války v tzv. Protektorátu Čechy a Morava
ve Vodňanech**

Vedoucí práce: PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

Autor práce: Miroslava Tlapová
Studijní obor: Čj/D SŠ

2009

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Vodňany, 21. března 2009

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla vyjádřit své poděkování pracovníkům Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, především panu PhDr. et PaedDr. Jiřímu Dvořákovi, Ph.D. za poskytnuté informace, poznámky a cenné rady.

Velké poděkování patří též Městskému muzeu a galerii ve Vodňanech za poskytnuté materiály. Děkuji také vděčně všem pamětníkům a pamětnicím, kteří mi svým osobitým způsobem pomohli při sdělování vzpomínek, prožitků a zážitků na dobu druhé světové války na Vodňansku.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům, že mi umožnili studium na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

ANOTACE

Vzpomínky lidí za 2. světové války v tzv. Protektorátu Čechy a Morava ve Vodňanech

Úkolem diplomové práce je zachycení událostí let 1938-1945, kdy došlo na českém území k vytvoření Protektorátu Čechy a Morava. V tomto období se staly jedny z nejvýznamnějších událostí českého národa. Každý člověk žijící v této době prožíval nově vzniklé události jinak. Zaměřila jsem se na popis prožívání všedních i nevšedních dnů občanů malého jihočeského města Vodňany. Práce se dělí do osmi kapitol. První kapitola krátce popisuje události roku 1938, které byly pro další dění v českých zemích rozhodující. Druhá kapitola zachycuje změny ve všedním životě již vzniklého Protektorátu Čechy a Morava, hlavně ve Vodňanech. Třetí kapitola se zabývá osudy Židů ve Vodňanech, neboť Židé byli v období 2. světové války nejvíce perzekuováni. Čtvrtá kapitola je zaměřena na období teroru po atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha, kterého nezůstaly Vodňany ušetřeny. Pátá kapitola krátce popisuje aktivity odbojových skupin, především Partyzánské skupiny Šumava II, působící na Vodňansku. V šesté kapitole jsem se snažila zachytit atmosféru dní osvobození a konce války. V sedmé kapitole jsem se pokusila pomocí oral history dokreslit události protektorátní doby ve Vodňanech. V závěrečné osmé kapitole jsem se zkusila zamyslet se nad tím, jaké vzpomínky zůstaly občanům města Vodňany dodnes.

ANNOTATION

Memories of people of the Second World War in Protectorate Bohemia and Moravia

I wanted to describe the events of years 1938 to 1945 in my diploma thesis. In this time, the Protectorate Bohemia and Moravia was established. It was the time of one of the most important events of the Czech nation. Every person living it this time experienced these events in a different way. I focused on the description of the experience both ordinary and uncommon days of the citizens of the small town Vodňany which is situated in the south Bohemia. The thesis is divided into eight chapters. The first chapter is aimed at the events of 1938 that were crucial for the development of Bohemia. The second chapter is about the changes of ordinary life in the Protectorate Bohemia and Moravia, mainly in Vodňany. The third chapter inquires into the fate of Jewish people in Vodňany. The Jews were the most persecuted group of people during the Second World War. I concerned with the time of terror after the attempt on Reinhard Heydrich in the fourth chapter. I briefly described the activities of rebellious groups in the fifth chapter. I focused on the Partisan group Šumava II that operated in Vodňany. I tried to describe the atmosphere of days during exemption and the end of the war in the sixth chapter. The seventh chapter deals with the events of protectorate time in Vodňany. Oral history helped me a lot in this description. I tried to think about the memories of the citizens of Vodňany in the final eighth chapter.

Obsah

Úvod	9-13
1. Rok 1938	14
1.1 Události roku 1938	14-16
1.1.1 Dokument Mnichovské dohody	16-17
1.1.2 Důsledky Mnichovské dohody	17-18
1.1.3 Události roku 1938 ve Vodňanech	18-19
1.2 Sudety	19
1.2.1 Vzpomínky na Sudety	19-20
2. Protektorát Čechy a Morava	21
2.1 Druhá republika	21-22
2.2 Protektorát Čechy a Morava	22
2.2.1 Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava	22-25
2.2.2 Život v Protektorátu	25-28
2.2.3 Změny ve Vodňanech po vzniku protektorátu	28-29
3. Židé	30
3.1 Židé v Protektorátu Čechy a Morava	30-31
3.2 Židé ve Vodňanech	31-32
3.2.1. Opuštěné domy po Židech ve Vodňanech	32-33
3.3 Židé, kteří přežili	34
3.3.1 Pavel Lederer	34-36
3.3.2 Jindřich Kárník	36-37
3.4 Židé, kteří nepřežili	37
3.4.1 Seznam obětí	37-38
4. Heydrichiáda	39
4.1 Reinhard Heydrich	39-40
4.1.1 Atentát	40-41
4.1.2 Důsledky atentátu	42-43

4.1.3 Smrt atentátníků	43-45
4.1.4 Smysl atentátu	45
4.2 Heydrichiáda ve Vodňanech	45-46
4.2.1 Oběti heydrichiády	46-47
5. Odboj	48
5.1 Odbojové hnutí	48
5.1.1 Zahraniční odboj	48
5.1.2 Domácí odboj	48-50
5.2 Partyzánský odboj	50-51
5.2.1 Partyzánská skupina Šumava II	51-54
5.3 Českoslovenští vojáci v zahraničí	54-56
6. Osvobození	57
6.1 Konec války ve Vodňanech den po dni	57-58
6.1.1 Sobota 5. května 1945	58
6.1.2 Neděle 6. května 1945	59
6.1.3 Pondělí 7. května 1945	59
6.1.4 Úterý 8. května 1945	59-60
6.1.5 Středa 9. května 1945	61
6.1.6 Čtvrtek 10. května 1945	61
6.1.7 Pátek 11. května 1945	61
6.1.8 Sobota 12. května 1945	61-62
6.2 Mimořádný lidový soud ve Vodňanech	62
6.2.1 I. lidový soud ve Vodňanech	63
6.2.2 II. lidový soud ve Vodňanech	63-64
6.3 Vodňanský lazaret	64-65
6.3.1 Repatriace	66

7. Výpovědi pamětníků	67
7.1 Dotazník	67
7.2 Vzpomínky Jaroslavy Svatkové	68-72
7.3 Vzpomínky Jany Zborníkové	72-73
7.4 Vzpomínky Josefa Ševčíka	74-75
7.5 Vzpomínky Boženy Jilečkové	76-78
7.6 Vzpomínky Ing. Růženy Haltingerové	78-83
8. Co zbylo ve Vodňanech...	84
8.1 Názvy ulic	84-85
Závěr	86-87
Prameny a literatura	88-92
Seznam zkratk	93
Seznam příloh	94-96

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila období let 1938-1945, kdy došlo na území tehdejšího Československa ke vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Tato událost, podle mého názoru, je jedním z nejvýznamnějších mezníků naší historie. Lidé se tak ani ne po dvaceti letech svobodné republiky opět dostali „pod ochranu“ jiné země, tentokrát Velkoněmecké říše. Předcházela tomu však jednání čtyř mocností, která rozhodla o dalším osudu malé, z jejich pohledu nepříliš schopné, československé země. Toto jednání vešlo do dějin pod pojmem Mnichovská dohoda, české obyvatelstvo ji však nazývalo „Mnichovská zrada“ nebo také „O nás bez nás“, neboť skutečně zástupci československé vlády nebyli na jednání vpuštěni. Dne 30. září 1938 tak došlo k zabrání českého pohraničí, zvaného „Sudety“ německou armádou a připojení k Velkoněmecké říši. Tímto aktem ovšem útrapy českých obyvatel neskončily.

Přišel 15. březen 1939 a s ním vznik Protektorátu Čechy a Morava. Naše území bylo okleštěno německou mocí. Všední dny obyvatel se změnily. Zavedly se německé nápisy, německý jazyk byl na školách v hojném míře vyučován. To však byl jen začátek. Docházelo k zatýkání nepohodlných osob, komunistů, příslušníků armád a všech, kteří se zdáli být nacistům nepohodlní. Lidé měli strach.

Největší kalich hořkosti však čekal na židovské obyvatelstvo, proti němuž byly zavedeny rozsáhlé represe. Přes omezení, zákazy až k vyřazení ze sociálního i společenského života. Kalich však nebyl zdaleka dopit. Židé byli transportováni do sběrných táborů a odtud do koncentračních či vyhlazovacích táborů.

Lidé se bouřili proti politice okupační moci. Někteří z nich se zapojili do odbojových akcí typu stávek, sabotáží a demonstrací. Po vystupňování této aktivity, došlo k brutálním zásahům nacistické moci, která vedla až k nástupu nového říšského protektora, obávaného Reinharda Heydricha. Během pár týdnů Heydrich všem dokázal, že svou moc coby protektor drží pevně ve svých rukou. Lidé ho právem pojmenovali za „kata českého národa“, proto se 27. května 1942 v Praze uskutečnil na jeho osobu atentát. Heydrich zraněním atentátu nakonec podlehl, avšak na české obyvatelstvo čekala odplata za jeho smrt v podobě rozsáhlých represí. Lidé museli dál žít ve strachu své všední protektorátní dny.

Až po vítězných bojových akcí spojeneckých armád se lidé mohli opět radovat z blížících se dnů konce války.

Všechny tyto události a pocity prožívali lidé v různých místech protektorátu každý svým ojedinělým způsobem. Zachytit vzpomínky a pocity lidí žijících v protektorátu jsem si zvolila jako cíl své diplomové práce. Chci popsat jejich každodennost ovlivněnou okolním světem a zasadit jejich vzpomínky do širšího rámce popisu dějinných událostí. Místem zpracování jsem si zvolila své rodné město Vodňany. Jedná se o malé jihočeské město ležící na spojnici měst Písku, Strakonice, Prachatic a Českých Budějovic. Historie města Vodňany mě jako jeho rodačky vždy zajímala. Chtěla jsem se tedy dozvědět, jaké události se v době protektorátu ve městě staly, jaké pocity při nich lidé zažívali a také jaké různé osudy lidem prožítí druhé světové války připravilo.

V průběhu důkladné četby a studia různých sborníků, tisku a kronik jsem s údivem zjistila, že Vodňany je rozlohou malé město, ale prosyceno velkým duchem dějinných událostí a hlavně lidí, kteří se o vývoj událostí zasloužili.

Vzhledem k tomu, že archiv města Vodňany je neutříděný a od roku 1940 neúplný, stala se oporou mé práce kronika Floriána Fencla, vodňanského katechety, který jednotlivé události zapisoval do svých poznámek a po válce vydal pod názvem „*Soumrak a svítání. Národní kronika Vodňan 1939-1945*“. Tato kronika zachycuje dění ve městě ihned po jeho uskutečnění.

Současně jsem použila i několik publikací k pochopení a k ukotvení obecných vývojových trendů z let nacistické okupace českých zemí. Jednalo se zejména o tyto publikace. Zdeněk BENEŠ, Jan KUKLÍK ml., Václav KURAL, Jiří PEŠEK, *Téma: Odsun – Vertreibung. Transfer Němců z Československa 1945-1947*, Praha 2002; Zdeněk BENEŠ, Drahomír JANČÍK, Jan KUKLÍK ml., Eduard KUBŮ, Václav KURAL, Robert KVAČEK, Václav PAVLÍČEK, Jiří PEŠEK, René PETRÁŠ, Zdeněk RADVANOVSKÝ, Robert SUCHÁNEK, *Rozumět dějinám. Vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*, Praha 2002; Tomáš STANĚK, *Odsun Němců z Československa 1945-1947*, Praha 1991; pro obecný vývoj česko-německých vztahů.

Pro zachycení vlivu nacistů na školství, na okupační politiku, kolaboraci a odboj jsem především použila: František BOSÁK, *Česká škola v době nacistického útlaku. Příspěvek k dějinám českého školství do Mnichova po osvobození*, České Budějovice 1969; F. BOSÁK, *Nacistická okupace a boj za osvobození v jižních Čechách*, České Budějovice 1978; Detlef BRANDES, *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939-1945*, Praha 2000; Jiří DOLEŽAL, *Česká kultura za protektorátu. Školství, písemnictví, kinematografie*, Praha 1996; Václav KURAL,

Konflikt místo společenství? Češi a Němci ve Československé republice (1918-1938), Praha 1993; V. KURAL, *Místo společenství konflikt! Češi a Němci ve Velkoněmecké říši a cesta k odsunu (1939-1945)*, Praha 1994; V. KURAL, Z. RADVANOVSKÝ, „*Sudety*“ *pod hákovým křížem*, Ústí nad Labem 2002; Tomáš STANĚK, *Odsun Němců z Československa 1945-1947*, Praha 1991; Dušan TOMÁŠEK – Robert KVAČEK, *Causa Emil Hácha*, Praha 1995; z nejnovějších pak velice objemnou a náležitě hmotnou knihu: Jan Boris UHLÍŘ, *Protektorát Čechy a Morava v obrazech*, Praha 2008.

Pro pochopení problematiky koncentračních táborů jsem vycházela zejména z těchto publikací: R. BUBENÍČKOVÁ, L. KUBÁTOVÁ, I. MALÁ, *Tábory utrpení a smrti*, Praha 1969; *Druhý odboj v názvech ulic jihočeských měst*, České Budějovice 2004; J. JOŽÁK, *Památná místa protifašistického boje Jihočeského kraje*, Praha 1978; *K některým událostem na sklonku druhé světové války 1944-1945 na území dnešního Jihočeského kraje (včetně „Pochodů smrti v roce 1945“)*, České Budějovice 2005; W. SOFSKY, *Řád teroru. Koncentrační tábory*, Praha 2006.

Stranou mého zájmu nezůstala ani otázka R. Heydricha, atentátu na něj a následného zuřivého teroru nacistů proti českým vlastencům a všemu českému. To přibližují následující knihy: M. BURIAN, A. KNÍŽEK, J. RAJLICH, E. STEHLÍK, *Atentát. Operace Anthropoid 1941 – 1942*, Praha 2002; R. GELLATELY, *Kdo podporoval Hitlera. Společenský souhlas a režimní nátlak v nacistickém Německu*, Praha 2003; H. G. HAASIS, *Smrt v Praze. Atentát na Reinharda Heydricha*, Praha 2004; Dušan HAMŠÍK, *Druhý muž Třetí říše*, Praha 1986; C. MACDONALD, *Úder z Londýna. Atentát na Obergruppenführera SS Reinharda Heydricha*, Praha 1996.

Pro jasné a přehledné pochopení období sváru demokracie a totality a jejich různých podob v každodenním životě lidí v tzv. Protektorátu jsem využila těchto děl: Robert KVAČEK, *Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933-1937*, Praha 1986; R. KVAČEK, *Předehra k tragédii*, Praha 1980; R. KVAČEK, A. CHALUPA, M. HEYDUK, *Československý rok 1938*, Praha 1988; Věra OLIVOVÁ, *Československé dějiny 1914-1939, I-II*, Praha 1991; V. OLIVOVÁ, *Československo v rozrušené Evropě*, Praha 1968; Jan GEBHART – Jan KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996; J. GEBHART – J. KUKLÍK, *Druhá republika 1938-1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha – Litomyšl 2004; František MAINUŠ, *Totálně nasazení (1939-1945)*, Praha 1974; F. MAINUŠ, *Totální nasazení. Češi na pracích v Německu 1939-1945*, Brno 1970; Robert MIXA, *Český jih pod botou fašismu*, Praha 1955; Miloslav MOULIS, *Mládež proti okupantům*, Praha

1966; Milan NAKONEČNÝ, *Vlajka. K historii a ideologii českého nacionalismu*, Praha 2001; KOLEKTIV, *Odboj a revoluce 1938-1945: Nástin dějin československého odboje*, Praha 1965; Jiří PERNES, *Až na dno zrady. Emanuel Moravec*, Praha 1997; Oldřich SLÁDEK, *Krycí heslo svoboda. Hnutí odporu v jižních Čechách*, České Budějovice 1967.

Pro přiblížení židovské problematiky jsem se snažila použít zejména následujících knih: M. KÁRNÝ, „*Konečné řešení*“. *Genocida českých Židů v protektorátní politice*, Praha 1991; KOLEKTIV, *Židé v Sudetech. Juden in Sudetenland*, Praha 2000; Helena KREJČOVÁ, Jana SVOBODOVÁ, Anna HYNDRÁKOVÁ, *Židé v Protektorátu. Hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942*, Praha 1997; Jan PODLEŠÁK (ed.), *Naše dny se naplnily. Z historie Židů v jižních Čechách*, České Budějovice 2002.

Stranou mého zájmu nezůstala ani problematika válečných akcí, kde jsem si vyhledala tyto zajímavé publikace: *Partyzánský odboj v jižních Čechách. Vznik, vývoj, organizace a činnost partyzánské skupiny Šumava II*, Vodňany 1947; Emanuel PECKA – Jindřich PECKA, *Mládež v boji: Z dějin mládežnického hnutí v jižních Čechách II., (1938-1945)*, České Budějovice 1967; J. PECKA, *Váleční zajatci na území Protektorátu Čechy a Morava*, Praha 1999; J. PECKA, *Na demarkační čáře. Americká armáda v Čechách v roce 1945*, Praha 1995.

Autoři sborníků, které se vydávaly k různým výročím konce války, zachycovali události již s odstupem doby čtyřiceti či padesáti let od jejich vzniku. Většinou byly také značně dobově a politicky podmíněné, resp. zcela tendenční. Proto jsem také oslovila několik dosud žijících občanů města Vodňan, kteří se stali přímými účastníky dějinného toku událostí, aby se k této době svým osobitým způsobem vyjádřili. Musím přiznat, že oslovování pamětníků nebylo vůbec jednoduché. Tok času zapříčinil, že pamětníci pomalu vymírají či jim duševní zdraví již neslouží, někteří také navíc ani nechtěli o protektorátní době vypravovat. Nakonec se mi podařilo několik žijících pamětníků a pamětnic oslovit a pomocí ojedinelých výpovědí dokreslit, po více než sedmdesáti letech, události let 1938-1945 ve Vodňanech.

V práci jsem použila diachronní postup zpracování a také metodu ústní výpovědi a tradice (oral history). Uvědomuji si mnohá úskalí, která tato zatím ne příliš často využívaná metoda získávání historických faktů přináší.

Předkládaná práce popisuje jednotlivé události v chronologické řadě tak, jak probíhaly a jak na sebe navazovaly. Jako cíl a úkol této práce jsem si kladla snahu o prohloubení znalostí regionálních dějin.

Usilovala jsem proto především o zachycení každodenních starostí a radostí, všedních i nevšedních událostí obyvatel jihočeského města Vodňany, vše na pozadí velkých historických událostí let 1938 – 1945, které se musejí neustále a stále připomínat, aby se na jejich průběh a především na jejich oběti nikdy nezapomnělo.

1. Rok 1938

1.1 Události roku 1938

Nástupem¹ Adolfa Hitlera k moci roku 1933 došlo ke změnám v chování Čechů a Němců v českém pohraničí. Německo začalo podporovat prostřednictvím sudetoněmeckých stran rasovou nesnášenlivost, stupňovaly se požadavky českých Němců vůči československé vládě a docházelo také k otevřeným konfliktům vůči Čechům a Židům. Nejsilnější německou stranou v českých zemích se stala po parlamentních volbách roku 1935 Sudetendeutsche Partei (SdP) Konráda Henleina. Hitler chtěl ovládnout celou Evropu a předpokládal, že mu v jeho plánu nebude Západ nijak účinně bránit. Německo se v březnu roku 1938 chystalo k anšlusu Rakouska. 11. března 1938 dal Göring v osobním rozhovoru s čsl. velvyslancem Mastným své čestné slovo, že příchod německých jednotek do Rakouska nijak neohrozí československý stát a že Německo nemá vůči Československu žádné nepřátelské úmysly. Tento slib byl však rychle zapomenut. Ještě před koncem měsíce se dohodli s henleinovci, že Sudetoněmecká strana bude klást vládě nesplnitelné požadavky, aby vytvořila podmínky k zásahu proti Československu. Jedním takovým prostředkem byl Karlovarský program. Henlein v něm žádal vymezení a uznání sudetoněmeckých území, vybudování německé samosprávy na těchto územích. Tyto události měly v Československu odezvu.

23. března 1938 proběhlo na území Prahy, ve dvou třetinách Čech a celém pohraničí cvičení protiletcecké obrany. Cvičení ukázalo ukázněnost občanů. Země byla ve střehu.

Diplomatický nátlak z Evropy na Československo se však stupňoval. A to nejen ze strany Velké Británie, ale už i Francie. 17. července 1938 dorazil do Prahy francouzský velvyslanec de Lacroixem a sebral československým vládním představitelům veškeré iluze. Francie změnila svou spojeneckou smlouvu s Československem a učinila ji závislou na postoji Británie. 3. srpna 1938 přijel do Prahy lord Walter Runciman, aby se ujal zprostředkování mezi československou vládou a Henleinovou Sudetoněmeckou stranou. Měl se pokusit v zájmu evropského míru, aby čsl. vláda ustoupila henleinovským požadavkům a Hitler tak neměl záminku k vojenskému vpádu do Československa.

---

¹ Robert KVAČEK, Aleš CHALUPA, Milan HEYDUK, *Československý rok 1938*, Praha 1988; Robert KVAČEK, *Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933-1937*, Praha 1986; Věra OLIVOVÁ, *Československo v rozrušené Evropě*, Praha 1968; TÁŽ, *Československé dějiny 1914-1939, I-II*, Praha 1991.

Po celé léto probíhala celostátní peněžní sbírka na obranu státu. Začala v červnu a na začátku září přesáhla půl miliardy korun. Výhodou Československa byl také rozvinutý a výkonný zbrojní průmysl. Výzbroj armády byla celkem moderní a výkonná.

Po Hitlerově projevu v Norimberku 12. září 1938, který očekávala celá Evropa se zatajeným dechem a v němž zaútočil proti Československu, začaly na mnoha místech v Sudetech nepokoje. Hitlerův projev se stal popudem k henleinovskému puči, při kterém byly napadány policejní stanice, celnice, úřady, Češi a Židé. Vláda musela zasáhnout, v několika krajích bylo vyhlášeno stanné právo. Nadále však pokračovaly nepokoje, došlo k rozpuštění SdP a vláda zavedla mimořádná opatření.

Bouřlivá situace v Československu dala tušit válku, to se však nezamlouvalo „usmiřovatelům“. Proto se Chamberlain rozhodl domluvit se o Československu s Hitlerem osobně, tzv. plán Zet. Hitler však nadále požadoval Sudety. V Londýně bylo proto dohodnuto, že Francie a Británie vyzvou Československo ke splnění Hitlerova požadavku. Nóta dostala ultimativní charakter, vymezovala čas k odpovědi a zřetelně předpokládala souhlas. Ačkoliv Československo nejdříve nótu odmítlo, nakonec bylo nuceno ji pod nátlakem západních velmocí přijmout. 21. září bylo Německu postoupeno české pohraničí. O den později, 22. září, se opět Chamberlain setkal s Hitlerem. Britská vláda mu odmítla dát souhlas, aby odstupované československé pohraničí Hitler obsadil vojensky. Ale Hitler chtěl víc. Proto Francie a Británie povolila 23. září 1938 Československu mobilizovat. Takto tlumočil československé „ne“ Jan Masaryk britské straně: *„Má vláda prozkoumala nyní tento dokument a mapu. Je to ve skutečnosti takové ultimátum, jaké se dává poraženému národu, a nikoli suverénnímu státu, který projevil největší možnou ochotu přinést oběti v zájmu evropského míru. Ani nejmenší stopy takové ochoty k obětem neprokázala dosud vláda pana Hitlera. Má vláda užasla nad obsahem tohoto memoranda. Jeho návrhy přesahují daleko to, k čemu jsme dali souhlas při tzv. anglo-francouzském plánu. Zbavují nás záruk naší národní existence... Má vláda mě žádá, abych prohlásil co nejslavnostněji, že požadavky pana Hitlera v jejich nynější formě jsou pro mou vládu naprosto a bezpodmínečně nepřijatelné. Proti těmto novým a krutým požadavkům pokládá má vláda za povinnost postavit se na svrchovaný odpor a my tak s boží pomocí učiníme.“* Většina obyvatelstva přijalo zprávu o mobilizaci s nadšením. Mobilizace proběhla rychle a úspěšně. Byla vyhlášena 23. září 1938 ve 22:00 hodin. Byli povoláni všichni muži do 40 let. Za 24 hodin od vyhlášení mobilizace se u většiny vojenských útvarů hlásily tři čtvrtiny povolaných mužů. Celkem bylo povoláno 1 250 000 mužů do zbraně. Mobilizace ovšem netrvala dlouho.

Západní velmoci nepřestaly hledat cestu k dohodě s Hitlerem. Benito Mussolini po dohodě s Hitlerem pozval na 29. září 1938 do Mnichova zástupce těchto velmocí: Neville Chamberlaina (Velká Británie), Édouarda Daladiera (Francie). Výsledek jednání byl znám už předem. Do Mnichova ovšem přijeli i čsl. zástupci – Vojtěch Mastný. Hlídko jej gestapo v hotelu Regina a o jednání byl jen sporadicky informován. Letadlo, kterým přiletěl, bylo zabaveno a letci uvězněni. Po půlnoci byl ortel nad Československem podepsán. Dne 30. září 1938 byla mnichovská dohoda přijata československou vládou.

1.1.1 Dokument Mnichovské dohody ²

Německo, Spojené království, Francie a Itálie se shodly se zřetelem k dohodě, již bylo v podstatě dosaženo o odstoupení sudetoněmeckého území, na těchto podmínkách a způsobech tohoto odstoupení a na opatřeních, jež je třeba učinit, a prohlašují, že podle této dohody je každý jednotlivě odpověden za kroky, které je třeba učinit, aby bylo zajištěno její provedení.

§1 Vyklizování započne 1. října.

§2 Spojené království, Francie a Itálie se shodují v tom, že vyklizení bude provedeno do 10. října, a to bez jakýchkoli existujících nařízení, a že československá vláda je odpovědna za to, že vyklizení bude provedeno bez poškození uvedených zařízení.

§3 Podmínky vyklizení podrobně určí mezinárodní výbor, složený ze zástupců Německa, Spojeného království, Francie, Itálie a Československa.

§4 Postupné obsazování převážně německých území německými oddíly započne

1. října. Čtyři územní úseky, označené na přiložené mapě, obsadí německé oddíly v tomto pořadí: úsek označený I.-1. a 2. října, úsek označený II.-2. a 3. října, úsek označený III.-3., 4. a 5. října, úsek označený IV.-6. a 7. října. Výše uvedený mezinárodní výbor bez odkladu vymezí zbývající území převážně německého charakteru a německé oddíly je obsadí do 10. října.

§5 Mezinárodní výbor uvedený v §3 určí území, v nichž se má provést lidové hlasování. Tato území budou až do skončení lidového hlasování obsazena mezinárodními jednotkami. Těž výbor určí způsob, jakým se má lidové hlasování provést, přičemž bude

---

² Srov. www.military.cz; www.vojenstvi.cz.

vycházet ze způsobu hlasování v Sársku. Výbor stanoví rovněž den, kdy se lidové hlasování bude konat, tento den nesmí být pozdější než konec listopadu.

§6 Konečné vymezení hranic provede mezinárodní výbor. Tento výbor je oprávněn doporučit čtyřem mocnostem-Německu, Spojenému království, Francii a Itálii-v určitých výjimečných případech menší odchylky od přísně etnografického stanovení pásu, jež mají být převedena bez lidového hlasování.

§7 Zavede se opční právo pro přesídlení do odstoupených území a pro vystěhování z nich. Opce musí být provedena během šesti měsíců ode dne uzavření této dohody. Německo-československý výbor určí podrobnosti opce, uváží způsob, jak usnadnit výměnu obyvatelstva, a vyjasní základní otázky, které z této výměny vzniknou.

§8 Československá vláda propustí ve lhůtě čtyř týdnů ode dne uzavření této dohody sudetské Němce, kteří si toto propuštění přejí, ze svých vojenských a policejních jednotek. V téže lhůtě propustí československá vláda sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají tresty odnětí svobody za politické trestné činy.

Mnichov 29. září 1938

Podepsáni

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Benitto Mussolini

Ed. Daladier

1.1.2 Důsledky Mnichovské dohody

Československu³ byl výsledek jednání jen oznámen skrze svého zástupce, velvyslance Mastného. Ten také oznámil výsledek jednání vládě. 5. října 1938 abdikoval prezident Edvard Beneš, místo něj byl 30. října 1938 zvolen novým prezidentem Emil Hácha. Odstoupil ministerský předseda Milan Hodža, místo něj nastoupil Rudolf Beran, novým ministrem zahraničí se stal František Chvalkovský. Nová vláda se snažila vyhovět německým požadavkům.

---

³ R. KVAČEK, A. CHALUPA, M. HEYDUK, *Československý rok 1938*, Praha 1988; Václav KURAL, *Konflikt místo společenství? Češi a Němci v Československé republice (1918-1938)*, Praha 1993; TÝŽ, *Místo společenství konflikt! Češi a Němci ve Velkoněmecké říši a cesta k odsunu (1939-1945)*, Praha 1994; Dušan TOMÁŠEK – Robert KVAČEK, *Causa Emil Hácha*, Praha 1995; Jan GEBHART – Jan KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996; Jan Boris UHLÍŘ, *Protektorát Čechy a Morava v obrazech*, Praha 2008.

Dnem 1. října 1938 začal vojenský zábor československého území nacistickou armádou. Češi a Židé utíkali z pohraničí do vnitrozemí nebo za hranice. Československé obyvatelstvo v pohraničí se ocitlo v pozici národnostní menšiny, která neměla žádná práva. Byly zrušeny všechny české politické spolky, jejich majetek byl zabaven ve prospěch Říše. V úředním styku byl zakázán český jazyk, česky se dokonce nesmělo mluvit ani na veřejnosti. Postupně byly zrušeny všechny české noviny i české vysílání v rozhlasu. Češi byli znevýhodňováni při získávání práce. Teror začal.

Velká Británie a Francie dala Československu jasně najevo, že v případě napadení ze strany Německa nebudou plnit své vojenské závazky vyplývající z dříve uzavřených smluv. Proto Mnichovskou dohodu začali lidé nazývat jako Zrada Západu, O nás bez nás či Mnichovská zrada.

Československo dokázalo během pěti dnů shromáždit 1 350 000 vojáků a bylo připraveno bojovat. Otázkou zůstává, zda by československá armáda byla schopna být německé armádě rovnocenným soupeřem.

1.1.3 Události roku 1938 ve Vodňanech⁴

Politická situace a události roku 1938 se dotkly všech občanů Československa, občany města Vodňan nevyjímaje. Dne 23. září 1938 o 22:30 hodině byla rozhlasem vyhlášena všeobecná mobilizace. Muži byli odhodláni bránit hranice naší vlasti, o to větší bylo jejich zklamání, když došlo ke zrušení mobilizace a stažení jednotek z pohraničí. Jelikož se město rozkládá v blízkosti hranic, pocítili obyvatelé změnu osobně po 30. září 1938, kdy došlo k odtržení pohraničí. Do Vodňan přicházeli nejen lidé přecházející z okupovaného území, ale došlo i k přeložení reálného gymnázia a odborné školy pro ženská povolání z Prachatic.⁵ Na nově vzniklou situaci nebylo město připraveno,

---

⁴ K stručné historii města Vodňan uvádím následující. Název města je odvozen od jeho polohy v oblasti řeky Blanice. Původní pojmenování znělo Vodná, odvozením z něho vzniklo označení Vodňany jako obec lidí, žijících ve Vodně. Kdysi se Vodňanům říkalo „Aquileia Bohemorum“, neboli „české Benátky“. Nejdůležitější listinou je privilegium krále Jana Lucemburského z roku 1336, ve kterém se poprvé mluví o Vodňanech jako městu. Na řece Blanici se lidé pokoušeli rýžovat zlato a také v oblastech Vodňanska dolovat drahé kovy, z dob těchto pokusů zůstal městu znak s havířem ve zlatém poli spolu s královským lvem. Mezi největší příjmy do pokladny města patřilo rybníkářství, v němž došlo k velkému rozmachu zakládání rybníků, které mají svou podobu dodnes. Mezi historické památky patří děkanský kostel Narození Panny Marie, který byl postaven v 1. polovině 15. století. Vnitřní výzdobu zpracoval významný český malíř Mikoláš Aleš. Originály předloh jsou vystaveny v městské galerii. V blízkosti kostela nalezneme dům čp. 1, v jeho prostorách se nacházela v 16. století lékárna, kde se roku 1851 narodil a žil spisovatel František Herites. Lékárnu v těchto místech nalezneme i dnes. Dalším významným spisovatelem, který ve Vodňanech žil, v letech 1890-1899, byl Julius Zeyer. Spolu s Františkem Heritesem a Otakarem Mokřým tvořili zdejší literární trojlístek.

⁵ *Zápisky strážmistra Podskalského*, in: Vodňany 1937-1945. Sborník prací a dokumentů k 50. výročí osvobození republiky, Vodňany 1995, s. 5.

gymnázium se proto rozdělilo v prostorech dvou budov, tři třídy v dívčí škole, ostatních pět tříd s ředitelnu ve II. poschodí radnice a odborná škola pro ženská povolání byla umístěna v I. poschodí hostince na náměstí.

Další změnou bylo zvýšení počtu četníků na stanici ve Vodňanech o 3 četníky z pohraničí.

1.2 Sudety

Zabrání sudetského území Německem nenechalo nikoho ve Vodňanech klidným. Většina obyvatel brala tuto událost jako velkou křivdu. Nezvykli si na skutečnost, že jim blízké město Prachatice již není českým městem a že nemohou na výlety do krásné přírody šumavských vrchů. Zbyly jim pouhé vzpomínky a v dálce viditelné šumavské kopce. Obec Staré Prachatice měla v tehdy ze 259 obyvatel jen 15 Němců, v Osekách bylo mezi 312 obyvateli 36 Němců.⁶

Po obsazení pohraničí z něj prchalo mnoho českých obyvatel do vnitrozemí. A jelikož Vodňany nebyly daleko, usadilo se mnoho rodin zde. Do Vodňan se přestěhovalo 950 obyvatel z pohraničí. Dle výpovědí pamětníků jim Vodňanští různě pomáhali, nechávali je u sebe v domech a bytech bydlet nebo jim pomohli do začátku, pro ně nové, smutné etapy života. Samozřejmě našli se mezi vodňanštími obyvateli i tací, kteří tyto lidi neradi viděli a nazývali je přivandrovalci. V mnoha případech tyto lidé raději zanechali v zabraném území své majetky a statky a vydali se na cestu hledat pomoc a nový život mezi svými. Po konci války se většina do svých domovů vracela, někteří ve Vodňanech zůstali a založili rodinu či zde podnikali.

1.2.1 Vzpomínky na Sudety

Lidé se dlouho nedokázali smířit s událostmi v Sudetech a nemohli proti této křivdě nijak zasáhnout. Svůj osobní vzdor a nesouhlas zvěčnili někteří alespoň na stránkách sborníků. Pero jim sloužilo místo zbraně a papír se stal prostředníkem jejich nesouhlasu. Byl to jejich malý boj. Uvádím zde několik těchto psaných protestů. *„Je to tak snadné: z Vodňan do Husince vlakem, z nádraží pěšky podle těšovické školy do Starých Prachatic - a už jsi na hranici. Ve Starých Prachaticích tě zastaví československý finanční strážník, musíš se legitimovat a povědět, co a jak. Potom jdeš jen kousíček cesty, sotva pět minut – a dvoje závory ti brání, abys mohl až do Prachatic. Je ti to*

---

⁶ J. HONNER, *Loučíme se*, in: Zlatá stezka. Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického, Vodňany 1938, s.1.

divné: tolikrát jsi tuhle cestu konal, v míru a pokoji, nikdo tě nezastavoval, nikdo ti nebránil. A nyní? U první hranice českoslovenští finančníci, mezi závorami říšskoněmečtí a za druhými závorami chodí německý voják s ocelovou helmou na hlavě a s puškou na rameni. Chceš-li do Prachatic, musíš mít propustku, chceš-li z Prachatic, musíš ji mít také.

Stojíš a díváš se: lidé chodí sem i tam. Jsou zaraženi (...) Ustaraná maminka vede za ruku tříleté děvčátko. Má modré oči a dívá se nechápavě. „Proč, maminko, musíme pryč?“ Maminka neodpovídá, oči má plny slzí. V Prachaticích zůstala chaloupka se zahrádkou, právě v ní kvetly jiriny. Vypovídací rozkaz byl příkrý: Do čtyřiaadvaceti hodin! (...)

Závory se netrhnou: otvírají se a zavírají. Ta cesta od Prachatic není již cesta pro turisty, kteří by se těšili pohledy na šumavskou krásu. Je to cesta křížová, kterou procházejí čeští lidé. Zastavení je bez počtu, utrpení veliké. Smutná, smutná hranice.“⁷

„Je to už jen vzpomínka. Předposledního září letošního roku přijeli do Prachatic vojenští ubytovatelé, posledního září se rozhodlo, že se přeruší vyučování na státní obecné a měšťanské škole - a čekalo se na vojáky. Deset minut před jedenáctou dozvěděly se děti o tom, že musí udělat místo naší armádě. Tenkrát si ještě nikdo nepomyslel, že oněch deset minut je posledních 10 minut s českým vyučováním na českých školách v českých Prachaticích. (...) České Prachatice musely být vydány Německu. Vojáci odjeli. Lidé se stěhovali se slzami v očích. I české školy oněměly. Jen nápisy, které tam zanechali čeští vojáci, mluvily jasnou řečí: „Za jejich pochybný mír naši oběť. Vaše armáda.“ „Češi bývali, jsou a budou!“ „Republika je naše...“ Nápisy na tabulích v české škole v českých Prachaticích smazali Němci. České Prachatice přestaly být českými. Ale v našich srdcích, v našich očích a v našich duších vidíme to, co bylo. I neporaženou armádu, i zradu spojenců, i těžké poslední chvíle českých Prachatic, i své chyby, i ony nápisy na tabulích. Republika je naše.“⁸

---

⁷ Tamtéž, s. 43-44.

⁸ B. JEČMÍNEK, *Vojáci vzkazují*, in: Zlatá stezka. Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického, Vodňany 1938, s. 18-19.

2. Protektorát Čechy a Morava

2.1 Druhá republika

Druhá republika⁹ je označení pro politický systém Československé republiky v období 1. října 1938 - 14. března 1939. V těchto několika málo dnech se však odehrálo mnoho dějinných změn a událostí, které ovlivnily další vývoj československé země.

6. října 1938 byla na Slovensku podepsána tzv. „Žilinská dohoda“, která vyhlásila autonomii. V názvu republiky se začala užívat pomlčka a stát se nazýval Česko-Slovensko. Novým prezidentem druhé republiky, který byl uveden do funkce 30. listopadu 1938 se stal Emil Hácha a novým premiérem Rudolf Beran. Došlo k vydání zmocňovacího zákona, který zmocňoval vládu, aby vládla bez parlamentu.

Počátek roku 1939 byl ve znamení zvýšeného nátlaku na Česko-Slovensko, jak ze strany Německa, tak ze strany Maďarska. 21. ledna 1939 navštívil Berlín čs. ministr zahraničních věcí František Chvalkovský, který přijel na jednání o vzájemných vztazích a německých zárukách pro Česko-Slovensko. Návštěva však dopadla velmi nepříznivě, Hitler nastínil Chvalkovskému, jakým směrem se má další čs. politika ubírat. Počátkem roku 1939 také probíhala jednání Hitlera s maďarskými a slovenskými představiteli, která směřovala k jedinému cíli a to rozbití čs. státu. Nátlak Německa pokračoval i nadále. Německým občanům bylo povoleno používat vlaječky s hákovým křížem a naopak Čechům se zakazovalo používat některé symboly první republiky.

Na Slovensku dále docházelo k protičeským štvanicím. Situace došla tak daleko, že čs. vláda vyhlásila na Slovensku výjimečný stav a v noci z 9. na 10. března převzala v této části republiky moc armáda. V Praze i Bratislavě probíhala jednání o vyřešení krize sestavením nové autonomní vlády Slovenska. Dne 13. března však došlo k nejzásadnější události. Slovenský politik Jozef Tiso odletěl do Berlína za Hitlerem. Hitler zde dal Tisovi na výběr. Buď vyhlásí samostatný Slovenský stát nebo bude Slovensko okupováno Maďary. Tiso předložil ihned tento Hitlerův požadavek slovenskému sněmu, který ho následující den, 14. března, schválil.

Ještě téhož dne odpoledne odjel prezident Emil Hácha zvláštním vlakem z Prahy do Berlína. 15. března v 1:15 hodin vstoupil prezident Hácha a ministr zahraniční Chvalkovský do budovy říšského kancléřství. Po úvodním slovu Háchy začal Hitler hovořit, přičemž oznámil, že vydal vojsku rozkaz obsadit české země Německé říši. Ve stále útočnějším tónu Hitler vyhrožoval rozbitím země, bombardováním měst,

---

⁹ Jan GEBHART, Jan KUKLÍK, *Druhá republika 1938-1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Litomyšl 2004.

především Prahy a likvidací obyvatelstva. Hácha ve svém záznamu o jednání s Hitlerem uvádí: „(...) Göring mi skoro doslovně řekl toto: *Mám těžký úkol. Bylo by mi nesmírně líto, kdybych musel zničit to krásné město. Ale musel bych to udělat, aby Angličané a Francouzi věděli, že moje Luftwafe je vždy na 100% připravena. Oni tomu totiž stále nechtějí věřit a já bych je o tom rád přesvědčil*“.¹⁰

Krátce po druhé hodině určit Hitler přestávku, při níž Hácha volal do Prahy, aby svolal ministerskou radu. Hitler však vyhrožoval i po přestávce, ale Hácha odolával až do doby, kdy ho stihl srdeční záchvat. I nadále se snažil jednat, ale nakonec byl zlomen. Před čtvrtou hodinou ranní podepsali Hácha a Chvalkovský prohlášení, ve kterém kladou osud českého národa a země s plnou důvěrou do rukou vůdce Německé říše.

Ve čtvrtek 16. března vydal Hitler na Pražském hradě Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Druhá republika již neexistovala.

2.2 Protektorát Čechy a Morava

Již od ranních hodin 15. března 1939 vysílal rozhlas v pravidelných intervalech následující zprávu: „*Na rozkaz prezidenta republiky oznamujeme, že dnes 15. března od šesté hodiny obsazuje Německé vojsko Čechy a Moravu. Více než kdy jindy vás vyzýváme, abyste zachovali klid, vyhnuli se srážkám nebo incidentům, které by mohly mít nedozírné následky. Opakujeme: Zachovejte klid a vyčkejte dalších zpráv*“.¹¹

Ve večerních hodinách 15. března dorazil na Pražský hrad Adolf Hitler se svým doprovodem.

2.2.1 Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava

Již následujícího dne se seznámila veřejnost na prvních stránkách všech českých novin s jeho Výnosem o zřízení Protektorátu Čechy a Morava,¹² který okamžitě vstoupil v platnost.

Po tisíc let náležely k životnímu prostotu německého národa česko-moravské země. Násilí a nerozum vytrhly je svévolně z jejich starého historického okolí a posléze jejich zapojením do umělého útvaru Česko-Slovenska vytvořily ohnisko stálého neklidu. Od roku k roku zvětšovalo se nebezpečí, že z tohoto prostoru – jako již jednou v minulosti – vyjde nové nesmírné ohrožení evropského míru. Neboť česko-slovenskému státu a jeho

---

¹⁰ Srov. www.fronta.cz.

¹¹ J. GEBHART, J. KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996.

¹² Srov. www.fronta.cz.

držitelům moci se nepodařilo organisovati rozumně soužití národních skupin, v něm svévolně spojených, a tím probuditi a zachovati zájem všech zúčastněných na udržení jejich společného státu. Tím však prokázal svou vnitřní neschopnost k životu a propadl proto nyní také skutečnému rozkladu.

Německá říše však nemůže v těchto pro její vlastní klid a bezpečnost stejně jako pro obecné blaho a obecný mír tak rozhodně důležitých trpěti žádné trvalé poruchy. Dříve nebo později musela by nésti nejtěžší důsledky jako mocnost dějinami a zeměpisnou polohou nejsilněji interesovaná a spolupostížená. Odpovídá tudíž příkazu sebezáchovy, jestliže Německá říše jest rozhodnuta zasáhnouti rozhodně k zajištění základů rozumného střeoevropského řádu a vydati nařízení, která z toho vyplývají. Neboť dokázala už ve své tisícileté dějinné minulosti, že díky jak velikosti, tak i vlastnostem německého národa jediná jest povolána řešiti tyto úkoly.

Naplněn vážným přáním sloužiti opravdovým zájmům národů sídlících v tomto životním prostoru, zajistit národní svébytnost německého a českého národa, prospěti míru a sociálnímu blahu všech, nařizují tudíž jménem Německé říše jako základnu pro budoucí soužití obyvatelů těchto oblastí toto:

Článek I.: Části bývalé Česko-Slovenské republiky, obsazené v březnu 1939 německými oddíly, náleží od nynějška k území Velkoněmecké říše a vstupují jako „Protektorát Čechy a Morava“ pod její ochranu.

Pokud obrana Říše toto vyžaduje, učiní Vůdce a říšský kancléř pro jednotlivé části těchto území úpravu od toho odchylnou.

Článek II.: Obyvatelé protektorátu, kteří jsou příslušníky německého národa, stávají se německými státními příslušníky a podle předpisů zákona o říšských občanech z 15. září 1935 (Říš. Zák. I., str. 1146) říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Podléhají německé soudní pravomoci.

Ostatní obyvatelé Čech a Moravy stávají se státními příslušníky Protektorátu Čechy a Morava.

Článek III.: Protektorát Čechy a Morava jest autonomní a spravuje se sám.

Vykonává svoje výsostná práva, náležející mu v rámci protektorátu, ve shodě s politickými, vojenskými a hospodářskými potřebami Říše.

Tato výsostná práva jsou vykonávána vlastními orgány a vlastními úřady s vlastními úředníky.

Článek IV.: Hlava autonomní správy Protektorátu Čechy a Morava požívá ochrany a čestných práv hlavy státu. Hlava protektorátu potřebuje pro výkon svého úřadu důvěry Vůdce a říšského kancléře.

Článek V.: Jako zástupce říšských zájmů jmenuje Vůdce a říšský kancléř „Říšského protektora v Čechách a na Moravě“. Jeho úřední sídlo jest Praha.

Říšský protektor jako zástupce Vůdce a říšského kancléře a jako zmocněnec říšské vlády má úkol pečovati, aby bylo dbáno politických směrnic Vůdce a říšského kancléře.

Členové vlády protektorátu jsou potvrzováni říšským protektorem. Potvrzení může být odvoláno.

Říšský protektor jest oprávněn dáti se informovati o všech opatřeních vlády protektorátu a udíleti jí rady. Může podati námitky proti opatřením, která by byla s to poškoditi Říši a je-li nebezpečí v prodlení, vydati nařízení nutná ve společném zájmu.

Od vyhlášení zákonů, nařízení a jiných právních předpisů, jakož i od výkonu správních opatření a pravoplatných soudních rozsudků jest upustiti, podá-li říšský protektor námitky.

Článek VI.: Zahraniční věci protektorátu, obzvláště ochranu jeho státních příslušníků v cizině, zastává Říše. Říše povede zahraniční věci tak, jak to odpovídá společným zájmům.

Protektorát obdrží zástupce u říšské vlády s úředním označením „vyslanec“.

Článek VII.: Říše poskytuje protektorátu vojenskou ochranu.

Vykonávajíc tuto ochranu, udržuje Říše v protektorátu posádky a vojenská zařízení.

Pro udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku může protektorát zříditi vlastní sbory. Organizaci, početní sílu a výzbroj určí říšská vláda.

Článek VIII.: Říše vykonává bezprostřední dohled na dopravnictví, jakož i na pošty a telekomunikace.

Článek IX.: Protektorát náleží k celnímu území Německé říše a podléhá její celní výsosti.

Článek X.: Zákonitým platidlem jest vedle říšské marky až na další koruna. Poměr obou měn navzájem určí říšská vláda.

Článek XI.: Říše může vydávati právní předpisy s platností pro protektorát, pokud toho vyžaduje společný zájem.

Pokud je dána společná potřeba, může Říše převzít do vlastní správy správní obory a zříditi k tomu potřebné vlastní říšské úřady.

Říšská vláda může učiniti opatření potřebná k udržení bezpečnosti a pořádku.

Článek XII.: Právo platné nyní v Čechách a na Moravě zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší.

Článek XII.: Říšský ministr vnitra vydá v dohodě se zúčastněnými říšskými ministry právní a správní předpisy potřebné k provedení a doplnění tohoto výnosu.

V Praze dne 16. března 1939.

Vůdce a říšský kancléř: Adolf Hitler

Říšský ministr vnitra: Dr. Frick

Říšský ministr zahraničí: Ribbentrop

Říšský ministr a přednosta říšské kanceláře: Dr. Lammers

2.2.2 Život v protektorátu¹³

V polovině června 1939 bylo vydáno nařízení o zákazu zpěvu národních písní v restauracích, vinárnách a veřejných místnostech. Zakázán byl především zpěv písně „Hej, Slované!“ Lidé se navraceli k tradicím, což se odráželo ve velkém počtu účastníků národních poutí a slavností. Lidé demonstrativně oslavovali památky Mistra Jana Husa, které měly celonárodní charakter, neboť tato osobnost představovala symbol národní hrdosti a boje s německou protireformací.

Již na přelomu dubna a května 1939 připravila skupina vydavatelů kolem Josefa Šaldy první číslo ilegálního časopisu *V boj*. Význam tohoto časopisu se během pár měsíců zvýšil na tolik, že zájem o publikování v něm projeví i představitelé ilegální organizace Obrana národa, Politického ústředí či Petičního výboru Věrní zůstaneme.

Šířil se bojkot všeho německého, poslouchal se zahraniční rozhlas a vyprávěly se anekdoty.¹⁴ Na výzvu zahraničního odboje 30. září 1939 již od ranních hodin zely tramvaje prázdnotou. Okupanti si však tuto událost vysvětlili po svém. A to, že pražští občané nechtějí jezdit v tramvaji společně se Židy. Přesto očekávali 28. říjen se značnými obavami. Proto vyhlásili tento den za pracovní. Přes všechna tato opatření se tohoto dne konala mohutná národní demonstrace, která zatím neměla obdoby. Po střetu s okupanty byl v Praze zastřelen dělník Václav Sedláček a smrtelně zraněn student medicíny Jan Opletal. Pohřeb 15. listopadu se stal mohutnou národní manifestací.

---

¹³ J. GEBHART, J. KUKLÍK, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996; J. B. UHLÍŘ, *Protektorát Čechy a Morava v obrazech*, Praha 2008.

¹⁴ Zde uvádím jednu válečnou anekdotu. „*Stalo se jednou, že přišel za války německý maršál Göring s Goebbelsem, ministrem balamucení do protektorátu. Za rozmluvy cestou našli kus mastného papíru. Goebbels jej zvedl a povídá Göringovi: Koukej, kamaráde, jak se Češi mají v protektorátě, když mohou odhazovat takový mastný papír! V tom se k nim přihnala babička: To jste hodní, panáčkové, že jste našli mé sádlo. Je to můj příděl na celý měsíc a já bych neměla čím si omastit...“*

V důsledku toho vnikli 17. listopadu nacisté do studentských kolejí v Praze a Brně a zatkli 1200 vysokoškoláků, jež byli posláni do koncentračního tábora. Tyto události zapříčinily zásadní zvrat v nacistické okupační politice. A to formou nejostřejších prostředků.

Státní prezident dr. Emil Hácha, tak znělo nové oficiální pojmenování této funkce, rozpustil parlament a 21. března 1939 jmenoval výbor Národního souručenství v čele s Adolfem Hrubým. NS se stalo jedinou politickou stranou. Avšak po nástupu rytíře Fouska, jenž byl představitelem proněmecké politiky, do vedení NS v roce 1941, mizí zájem o NS a to pomalu upadá. Vedoucí představitelé státu v čele se státním prezidentem se stali loutkami úřadujícího říšského protektora.

Česká armáda byla fakticky zrušena, vzniklo tzv. vládní vojsko, ve kterém sloužili někteří vojáci z povolání. Policie se dostala do područí německé moci. Hlavní úlohu zde plnila německá státní policie, gestapo, která měla dvě řídicí úřadovny v Praze a Brně.

Vzhledem k síle hospodářského potenciálu českých zemí usilovali okupanti o jeho neprodlené začlenění do systému nacistického hospodářství a co nejdříve se zmocnit rozhodujících pozic ve všech nejdůležitějších odvětvích ekonomiky. Na základě požadavku okupantů byly provedeny rozsáhlé soupisy půdy, živého i mrtvého inventáře, přičemž jakákoliv změna podléhala souhlasu okupantů. Byly stanoveny výměry ploch povinných osevů, povinné dodávky živočišné a rostlinné produkce za pevné výkupní ceny. Jednotliví výrobci si směli ponechat pouze povolené množství těchto výrobků, na což dohlížely zvláštní kontrolní orgány. Ponechání si nějaké produkce načerno, např. porážky prasat či prodeje obilí, znamenalo přísné tresty.

Již v prvních měsících okupace byla vyhlášena všeobecná pracovní povinnost pro všechny muže ve věku od šestnácti do dvaceti pěti let. Byly zakládány Úřady práce. Problém nezaměstnanosti byl veliký, jelikož ze zabraného území bylo vyhnáno více než 150 tisíc občanů, kteří obtížně hledali nové uplatnění. Ještě před 15. březnem probíhal dobrovolný nábor pracovních sil do Německa. Hlavním lákadlem se staly sliby vysokých mezd. Roku 1941 však už byly zavedeny pracovní knížky a tím i umožněna podrobná evidence veškeré pracovní síly.

Vedle české koruny se zavedla říšská marka, byl určen kurs 1:10. Ačkoliv skutečný poměr byl 1:6-7. Ihned po okupaci příslušníci německé armády skupovali ve velkém české zboží. Již v průběhu roku 1939 nacisté plně kontrolovali výrobu nejdůležitějších podniků – Škodovky, brněnské Zbrojovky, kladenské Poldovky a Vítkovických železáren.

8. září 1939 se poprvé ozvalo z Londýna české vysílání na vlnách BBC.

V červenci 1939 byl zaveden omezený odběr potravin a v září se zavedly potravinové lístky. Regulace spotřeby se týkala másla a jedlých tuků, cukru, masa a masných výrobků, mléka, kávy, čaje a kávových náhražek, mouky, chleba a pečiva. Týdenní spotřební dávky rozlišovaly tři kategorie obyvatel: obyčejní spotřebitelé, těžce pracující a velmi těžce pracující. V prosinci byly zavedeny šatenky na textil a poukázky na obuv. Němci v protektorátu tvořili privilegovanou horní vrstvu, tzv. Oberschicht, zatímco Češi byli dolní vrstvou, tzv. Unterschicht. To se projevilo i při přidělech potravin, které byly odstupňované dle označení: D pro Němce (nevyšší), T pro Čechy (snížené) a J pro Židy (nejnižší).

Mohla to být jen shoda okolností, mohl to být záměr. V neděli 28. září 1941 v den, kdy český národ oslavuje patrona své země, sv. Václava, vstoupil na Pražský hrad Reinhard Heydrich. Ještě toho dne vstoupilo v platnost vyhlášení civilního výjimečného stavu v oblastech Oberlandrátů Praha, Brno, Moravská Ostrava, Olomouc, Kladno a Hradec Králové. Hned druhý den lidé četli jak v tisku tak z plakátů, že stanné soudy a popravčí čety zahájily svou práci. České obyvatelstvo mělo být rozděleno na lidi „dobré rasy a dobře smýšlející“ a „špatné rasy a špatně smýšlející“.

Aby výsledný efekt byl ještě silnější a co nejvíce zastrašil obyvatelstvo protektorátu, zatkl gestapo předsedu protektorátní vlády generála Aloise Eliáše těsně před Heydrichovým příjezdem do Prahy.

Pravou skutečnost odhalovali českému obyvatelstvu relace zahraničního vysílání. Proto začali nacisté se zabavováním a předěláváním rozhlasových přijímačů.

Vyhlášení civilního výjimečného stavu a rozsudky stanných soudů po Heydrichově příchodu do Prahy sledovaly více cílů. Nejen zastrašit a šokovat české obyvatelstvo, ale zároveň si „vyřídit účty“ s odbojovým hnutím. Jednoduše řečeno, Heydrichovým úkolem bylo srazit Čechy na kolena.

Dne 12. dubna 1941 se úředně zastavila činnost ČOS, neboť svým vlivem překračovala rámec tělovýchovné organizace. O osudu ČOS rozhodl Heydrich úředně 8. října, kdy podepsal příkaz k jejímu rozpuštění.

V říjnu 1941 vybrali odborníci na řešení rasové otázky město Terezín za sběrný a průchozí tábor neboli vybudování ghetta pro Židy.

Dne 19. ledna 1942 byla oficiálně ustavena nová protektorátní vláda. Nová sedmičlenná vláda se skládala z předsedy vlády Krejčího, ze tří ministrů odborníků, ze

dvou, kteří spolupracují s říší, mezi nimiž i Emanuel Moravec – ministr školství a národní osvěty, a z důvěrníka.

Dne 27. května 1942 se světem roznesla zpráva, že v Praze došlo k atentátu na zastupujícího říšského protektora, Reinharda Heydricha, který 4. června podlehl zranění. Vrcholem teroru se stalo vyhlazení obce Lidice 10. června 1942 a vypálením obce Ležáky 24. června 1942.

Dne 27. ledna 1943 došlo k vyhlášení totální mobilizace pracovních sil. Již v polovině května 1943 dosáhl počet českých dělníků na území říše vysokého počtu a to 247.792 osob. Přesto v srpnu 1943 rozhodly úřady i o mobilizaci ročníku 1924.

2.2.3 Změny ve Vodňanech po vzniku protektorátu

Dne 15. března 1939¹⁵ kolem sedmé hodiny ranní se hrnulo německé vojsko do Vodňan od Prachatic. Ihned druhý den došlo německou státní policií, gestapem, k zatýkání komunisticky smýšlejících obyvatel, mezi nimiž byli Bohuslav Kindl, Josef Brož či Vilém Poustka.

Ihned po obsazení došlo ve Vodňanech k poněmčování. Na budovách visely dvojjazyčné nápisy. Označení muselo být nejprve německy, potom česky. Všude byla zavedena němčina jako úřední řeč. Velká pozornost byla věnována školství. Již v roce 1940 si Němci zřídili ve Vodňanech jednotřídní obecnou školu. Ve školním roce 1942 - 1943 měli Němci již čtyři třídy po 25 dětech, které byly umístěny v tehdejší dívčí škole. Působily zde tři učitelky, na které dohlížel ředitel jménem Hofmann, který byl později odvolán z funkce pro mravnostní delikty.

Ze zabraných Prachatic bylo přeloženo do Vodňan gymnázium a odborná škola pro ženskou povolání. Obě školy byly v roce 1941 zrušeny.

Z Českých Budějovic byl do Vodňan přeložen roku 1941 krajský soud z důvodu rychlého poněmčení. Dne 1. 7. 1942 byl zrušen okresní úřad, v dubnu téhož roku zrušena místní policie a zastavena činnost společenských organizací. Na základě udání byla uzavřena sokolovna, někteří členové Sokola byli zatčeni a ze sokolovny byl vytvořen „VIKTORIA-HAUS“, který byl přístupný jen Němcům.

---

¹⁵ Florián FENCL, *Soumrak a svítání. Národní kronika Vodňan 1939-1945*, Vodňany 1945; Miloš VESELÝ, *Vodňany od doby nacistické okupace do osvobození*, in: Vodňanský zpravodaj. Zvláštní číslo ke 40. výročí osvobození republiky Sovětskou armádou, Vodňany 1985.

Roku 1942 Němci nařídili, že zvony na kostelech musí být sundány a dopraveny na sběrné místo, odkud byly převáženy na roztavení. Starostovi města Tomáši Holátovi se podařilo, že zachránil alespoň zvon jménem „Marek“ pro Vodňany.

V prosinci roku 1942 byl zrušen měsíčník „Vodňanské noviny“.

V dubnu 1943 musel každý majitel rozhlasových přijímačů odevzdat své přístroje úředně stanovenému závodu, kde byly součástky k poslechu krátkých vln odstraněny a každý dostal potvrzení o znehodnocení svého přístroje. Tím se měl zamezit poslech z ciziny, hlavně Londýna.

I ve Vodňanech se našli občané, kteří kolaborovali s Němci. Jedním z nich byl i Jiří Fridrich (Georg Friedrich). Byl členem Sokola i katolické církve. Do doby, než nás Němci zabrali. Pak se rozpomenul, že v něm koluje německá krev a přidal se k Němcům, se kterými spolupracoval. Mezi jeho přátele patřil i německý učitel Hofmann. Dalším takovým byl Jaromír Redl (Gebhard Redl), který byl bývalým čs. důstojníkem, který se ze zjištění stal pomahačem Němců.

Další osudy obyvatel města Vodňany jsou podrobněji rozepsány v následujících kapitolách.

3. Židé

3.1 Židé v Protektorátu Čechy a Morava

V nově vzniklém Protektorátu Čechy a Morava žilo přes 120 tisíc Židů.¹⁶ Z toho se podařilo utéci za hranice asi 30 tisícům Židům, ostatní ve většině případů byli deportováni a stali se obětmi holocaustu v počtu asi 80 tisíců Židů. Český holocaust znamená celopal, což je označení pro náboženskou oběť, která se celá spálí. Sloužil ke „konečnému řešení židovské otázky“ neboli k úplnému vyhlazení veškerého židovského obyvatelstva. K tomuto účelu byly zřízeny vyhlazovací tábory, kde byli Židé hromadně popravováni zastřelením či posíláni do plynových komor, v nichž byli usmrceni jedovaným plynem, nejpoužívanější byl Cyklon B. Mezi vyhlazovací tábory patřily Osvětim, Majdanek, Sobibór či Treblinka.

Při holocaustu bylo zavražděno okolo 6 milionů Židů. Byl tak spáchán jeden z největších zločinů v dějinách lidstva.

Během roku 1939 bylo Židům zakázáno pracovat ve veřejné správě, studovat na středních a vysokých školách. Poté se přikročilo k vyloučení židovského obyvatelstva ze společenského života. Byl jim zakázán vstup na některá místa, nesměli jezdit v dopravních prostředcích a měli určené hodiny k nákupu v obchodech. Od 1. září 1941 bylo Židům přikázáno nosit na veřejnosti připevněnou na oblečení žlutou židovskou hvězdu. Jako protest proti tomuto nařízení ji začali nosit i někteří občané nežidovského původu. V důsledku toho vydal však říšský protektor Reinhard Heydrich varování, že kdo vyjádří sympatie se Židy, bude s ním zacházeno stejně jako s Židy samotnými. To znamenalo deportaci do koncentračního tábora. Tímto varováním projevy solidarity skončily. Lidé se báli.

Pro potřeby židovských záležitostí byla 21. července 1939 zřízena Ústředna pro židovské vystěhovalce pod vedením Adolfa Eichmanna. Politikou zastrahování nutila Židovskou náboženskou obec (ŽNO) ke spolupráci vystěhování Židů za hranice. ŽNO začala registrovat všechny Židy a jejich majetek v protektorátu. ŽNO se snažila Židy přimět k emigraci, ale zároveň dosáhnout toho, aby jejich majetek zůstal v protektorátě. Proto vláda určila 23. listopadu 1939 vystěhovaleckou daň, jež činila čtvrtinu jmění dotyčných osob a musela být při opuštění protektorátu zaplacená.

---

¹⁶ Helena KREJČOVÁ, Jana SVOBODOVÁ, Anna HYNDRÁKOVÁ, *Židé v Protektorátu. Hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942*, Praha 1997.

Ani to však nacistům nestačilo. Došlo k vytvoření ghetta v Terezíně. Zde se měli shromažďovat Židé na další deportaci do vyhlazovacích táborů. Na konci ledna roku 1943 byla většina židovského obyvatelstva z protektorátu deportována. Tím ŽNO splnila úlohu, její zaměstnanci byli také deportováni do Terezína a vznikla Židovská rada starších.

3.2 Židé ve Vodňanech

Při rozmlouvách s pamětníky, ohledně otázky Židů ve Vodňanech, mě samotnou překvapil fakt velkého počtu židovských rodin žijících ve Vodňanech. Posléze jsem si uvědomila, že já osobně nikoho z Židů znát nemohu, nikdy jsem žádného Žida osobně nepoznala, neboť už ve Vodňanech nikdo z nich nebo z jejich potomků nežije. Zemřeli. Nedobrovolně, většinou v koncentračních táborech. Tito pamětníci je znali, byli to jejich spoluobčané, sousedi, známí, kamarádi. Jednoho dne odjeli a už se nevrátili. Zbyla jim jen vzpomínka...

Po 15.březnu 1939 čekal Židy ve všech koutech protektorátní republiky stejný osud, museli nosit na ošacení označení žluté hvězdy s nápisem „Jude“, měli omezený pohyb, nesměli cestovat, lidé se báli s nimi pozdravit, vyhýbali se jim. Vodňany nebyly výjimkou. Roku 1941 byl nařízen přesný soupis Židů, přesná kartotéka opatřena fotografiemi, soupis všeho movitého i nemovitého majetku a přípravy k jejich odsunu z Vodňan. V únoru roku 1942 došlo k zabavení všech židovských domů. Dne 14. 4. 1942 byli Židé hromadně z Vodňan odvezeni. Přišlo se s nimi rozloučit mnoho lidí, mezi nimi i udavač Fridrich, který se s nimi cynicky loučil.

Mezi Židy byli nejen muži, ale i ženy, děti, starci, nemocní. Někteří z nich plakali, jiní nesli svůj neznámý osud s hrdinským klidem. Byli i některé ženy, které se ten den k odsunu vyjádřily slovy: „*My jedeme vlakem, ale vy jednou půjdete – pěšky!*“¹⁷ Opouštěli své domovy, ve kterých se narodili, vyrůstali, zažívali své všední radosti i starosti. Každý z nich se vydal s 30 kg zavazadly na nedobrovolnou a nejistou životní pouť, nejdříve do sběrného ghetta v Terezíně a poté do koncentračních táborů, ať už v Buchenwaldu, Dachau, Osvětimi či jinde. Všude zde na ně po jejich cestě čekala smrt.

Při rozmluvě s pamětníkem panem Ševčíkem o osudech Židů ve Vodňanech si pan Ševčík vzpomněl na Žida jménem Bloch, kterého ve Vodňanech neměli lidé rádi, neboť

---

¹⁷ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 70.

nepracoval a potuloval se po ulicích. Bloch utekl a skrýval se v okolí Vodňan, nakonec však byl dopaden Pakešem a popraven.¹⁸

Židé zde zanechali veškeré své movité i nemovité majetky, nejlepší z nich si Němci potají rozebrali, ostatní majetek byl odvezen do velkého sálu restaurace „Na sadech“. Po 14 měsících od transportu Židů se začaly prodávat jejich věci, co bylo hodnotnějšího, směli si koupit za směšný poplatek vodňanští Němci, to ostatní bylo nabízeno Čechům.¹⁹ Bohužel byli i tací, kteří si věci svých nedávných spoluobčanů kupovali. Nestyděli se koupit si něco, co patřilo donedávna někomu jinému, jeho soukromou věc, možná i s vědomím, že už tito lidé nežijí...

Při jedné z rozmluv s pamětníky se mně jedna pamětnice, paní Svatková, svěřila, že k její mamince přišla kdysi jedna Židovka, kterou dobře znala, bohužel jméno už si nepamatuje, aby jí u ní doma schovala krásný koberec. Ta ovšem ze strachu odmítla. Po odsunu tento koberec spatřila u jiných lidí, Čechů, doma v obývacím pokoji. Jejich jména si však kvůli pokročilému věku a uplynulé době události nepamatuje. Můžeme tedy jen doufat, že si tito i ostatní Češi koupili věci odsunutých Židů na památku.

3.2.1 Opuštěné domy po Židech ve Vodňanech

Na tomto místě uvádím seznam opuštěných domů²⁰ odsunutých židovských rodin po 14. 4. 1942 a uskutečnila jsem pátrání, zda tyto domy ještě v dnešní době, po 67 letech, existují, a kdo jsou jejich současní majitelé.²¹ Samotnou mě překvapilo jaké velké množství těchto domů znám, okolo nich od svého dětského věku chodím a zatím mě nenapadla otázka, komu tyto domy dříve patřily a jaký nesly osud.

1. Červenků patrový proti kostelu č. 52-I. v Husově ulici. Dům patří opět rodině Červenků žijících v Rockville v USA. V domě se v současné době nachází školní jídelna při Základní škole Vodňany, Alešova.
2. Ledererův patrový, č. 56-I. v Husově ulici. Nyní zde sídlí TRIVIS, Střední škola veřejnoprávní Vodňany, s.r.o.
3. Rubínův patrový, č. 59-I. v Husově ulici. V současnosti zde je obytný dům pana Miloše Štěpničky, dříve vyhlášené Štěpničkovo rybí lahůdkářství.

---

¹⁸ Tamtéž, s. 82. Jednalo se o Richarda Blocha, utekl ze židovského tábora ve Varšavě. Chytil ho Jan Pakeš, řezník ve Vodňanech.

¹⁹ Tamtéž, s.71.

²⁰ Tamtéž, s. 74-75.

²¹ Srov. www.cuzk.cz.

4. Holubův patrový na náměstí č. 2-I. Tento dům je v současné době veden jako nemovitá kulturní památka. Vlastníkem je pan Jiří Zeman, který zde provozuje papírnictví.
5. Perelesův přízemní na Písecké ulici č. 268-II. Nadále obytný dům.
6. Steinův přízemní v Palackého ulici č. 121-I. Dům zanikl, na jeho místě postavena Poliklinika Vodňany.
7. Rubínův patrový na rohu Palackého ulice č. 123-I. Dům zanikl, na jeho místě postavena Poliklinika Vodňany.
8. Továrna na pletené zboží Lederer a spol. proti nádraží č. 518-II. Nejprve sídlo Okresního úřadu, později přemístěn do Písku. Roku 1942 Němci zabrali budovu rybářské školy, ta se přemístila do prostor továrny. Nyní se zde nachází pletárenský podnik JITEX a.s. Písek. Pobočka ve Vodňanech je však uzavřena.
9. Reichův přízemní dům a továrna na Budějovické ulici č. 353-II. Z domu je v současné době stále obytný dům, továrna slouží jako pneuservis.
10. Gansův vila při Budějovické ulici č. 452-II. Nyní ulice Petra Bezruče. Nadále obytný dům.
11. Karpelesův patrový při Budějovické ulici č. 19-II. Po vyklizení domu sem Němci umístili dnešní podobu mateřské školky Kindergarten. Nyní ulice Kodádkova. Nadále obytný dům.
12. Brokův blok částečně patrový č. 114, 115, 116-II. V současné době se tyto budovy nacházejí na náměstí 5. května. Domy čísel 115 a 116 slouží nadále jako obytné domy. Dům č. 114 byl zbourán a na jeho místě postavena dílna.
13. Synagoga. Nachází se v Majerově ulici. Od svého dokončení v roce 1860 až do druhé světové války sloužila k bohoslužbám místní židovské náboženské obce. Od roku 1959 je využívána k výstavám městského muzea.
14. Židovský dům za synagogou, patrový č. 153-I. V současnosti v majetku Židovské obce v Praze. Obec byty nacházející se v domě pronajímá Městu Vodňany a to je pronajímá dalším nájemcům.
15. Kohnův přízemní v Mokrého ulici č. 166-I. V současné době se zde nachází pekařství a cukrářství pana Kodádka.
16. Brokův mlýn č. 207-II. Nyní objekt slouží Výzkumnému ústavu rybářskému a hydrobiologickému při Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

3.3 Židé, kteří přežili

3.3.1 Pavel Lederer

Toto jméno utkvělo všem mnou zvoleným pamětníkům v mysli. Ze všech židovských rodin žijících ve Vodňanech, vzpomínali především na rodinu Ledererů. Pavlu Ledererovi se podařilo prchnout krátce po okupaci do zahraničí a osud jeho manželky je také všem pamětníkům znám, zemřela v koncentračním táboře v Rawensbrücku. Jak se dozvídáme z kroniky Floriána Fencla, porušila Marta Ledererová zákaz cestování. Roku 1941 vystoupila cestou z Prahy v Protivíně,²² odkud ji svezli do Vodňan vodňanští občané, mezi nimi však i udavač Fridrich, který ihned Martu Ledererovou udal gestapu. Hned druhý den ráno byla gestapem zbita a odvezena do vězení v Českých Budějovicích, odtud ji převezli do vězení na Karlově náměstí v Praze a nakonec do koncentračního tábora v Rawensbrücku. Zde dle úmrtního listu údajně 15. 3. 1942 zemřela zastřelením ve věku 28 let. Udavač Fridrich se ke svému udání vyjádřil slovy: „*Koukejte, co si ta židovka dovolila! Ale já už jsem to zařídil.*“²³

Jaké to asi je, žít s pocitem vědomí, že jsem poslala na smrt člověka, že jsem rozhodla za něho o jeho životě? Mají však tito zvrhlí lidé, jako byl Fridrich svědomí?

Oprašme nyní vzpomínky²⁴ jejího manžela, jednoho ze dvou přeživších vodňanských Židů, Pavla Lederera. „*V roce 1939, hned po březnovém obsazení Československa, jsem se rozhodl, že opustím svou pokořenou vlast a odeberu se tam, kde bude možno bojovat za svobodu. Byl jsem přesvědčen, že se někde bude určitě tvořit vojenský útvar, u kterého se, byť nevoják, přihlásím. Ještě než jsem stačil odejít do zahraničí, upozornil mě můj přítel Jan Voda, zaměstnanec důchodkového kontrolního úřadu, že na jejich úřadě je oznámení, že tavíme zlato a tudíž mohu očekávat domovní prohlídku. I když jsem se tavením zlata ani čím podobným nezaměstnával, byl jsem připraven na nevíтанou návštěvu, která také skutečně asi za tři dny přišla a provedla důkladnou prohlídku. Přirozeně nic nenašla, ale přece jen se stala záminkou k zabavení veškerého mého majetku i bytového zařízení mé manželky (...)*

Odešel jsem z domova 15. října 1939, když už můj pobyt v Čechách zaváněl zatčením. Aby můj odchod nebyl nápadný, volil jsem sváteční klid a za řízení pana Koštela,

²² Protivín vzdálen od Vodňan 10 km.

²³ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 45.

²⁴ Pavel LEDERER, *Má činnost v zahraniční armádě*, in: Strakonicko v boji proti fašismu. Sborník vzpomínek a statí, Strakonice 1985, s. 79-81; Jan Podlešák (ed.), *Naše dny se naplnily. Z historie židů v jižních Čechách*, České Budějovice 2002.

taxikáře z Protivína, jsem odjel do Prahy, i když jsem vlastnil své vozidlo. Hned následujícího dne jsem se v Praze rozloučil s manželkou i s matkou a od té doby jsem nikoho ze svých příbuzných neviděl.

Odjel jsem vlakem do Bratislavy, kde jsem přespal v Ľudovém domě. Ačkoliv tam bylo mnoho příslušníků hlinkovy gardy, nikdo si mě nevšiml a tak jsem se dne 17. 10. 1939 octl na výletní lodi Dunajské paroplavební společnosti. Byla to loď, která často unikala pozornosti kontrolních orgánů. Projel jsem Komárnem i Budapeští, aniž bych vyšel z podpalubí a v Moháči jsem se uviděl s krajanem Jindřichem Kárníkem, který plul na jiné lodi. S inženýrem Kárníkem jsme byli předem domluveni o společné cestě se společným cílem – vstoupit do vojenské jednotky.

Obě lodě šťastně propluly Bělehradem a zůstaly několik dní trčet v Gradišku na bulharských hranicích. V té době nám již pomáhali jugoslávští vlastenci, kteří nám dávali potraviny. (...) Na lodi se tajně tvořila československá vojenská skupina, vedená špkt. Blochem. Ta se domluvila s podobnou skupinou na druhé lodi, kde byl i Jindřich Kárník. (...) Po proplutí Bosporu a Dardanel zadrželi loď Angličané, kteří ji doprovodili do Haify, kde nás z lodi přesunuli do zajišťovacího tábora v Sarafandu a Atlitu v nynějším státě Izrael. V zajišťovacím táboře již nebylo třeba tajit náš úmysl vstoupit do armády a tak jsme byli po půlroční internaci převezeni našimi příslušníky armády do Gedery, kde byl náš vojenský tábor.

Téhož dne jsem byl odvezen, vystrojen a obdržel jsem číslo Z-10, 500.422 a toto číslo jsem nosil na krku i na ruce až do konce války. Dne 11. 11. 1940 byl utvořen Československý pěší prapor 11-východní, jehož velitelem byl jmenován podplukovník Karel Klapálek, pozdější armádní generál, hrdina ČSSR. (...) odjeli jsme do Sidi Bishr, východně od Alexandrie v Egyptě. Setkal jsem se tam s dalším krajanem, plukovníkem Korešem,²⁵ rodákem z Vodňanských Hor,²⁶ který jen o vlas unikl gestapu útekem od příbuzných v Horách do zahraničí. (...) Dne 22. 10. 1941 přišel náš prapor do Tobruku. (...) Náš útvar se pak stal 200. lehkým protiletadlovým plukem (...) a převzal

---

²⁵ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 267-271. Plukovník Josef Koreš byl po roce 1939 propuštěn z československé armády. Se svou ženou Josefou žil v Plzni. Věděl, že po něm Němci pátrají. V zimě roku 1940 odešel ke svému bratrovi Matějovi, rolníkovi ve Vodňanských Horách. Mezitím gestapo mučilo v Plzni jeho manželku. Vyhrožovali jí dvěma revolvery, zavražďovali a vyzvídali, kde se její manžel zdržuje. 13. února telegrafovala manželovi do Vodňan, aby se vrátil do Plzně, nemohla ho však nijak varovat. Koreš však vytušil, že se něco děje. Ještě ten den se chystal k odjezdu za hranice. Gestapo si také pro něj ještě ten den přijelo. V Praze si změnil jméno, neustále měnil byty, dokonce se ukrýval jako těžký pacient v sanatoriu v Dobříši. Nakonec se mu přece jen podařilo prchnout přes Slovensko, Maďarsko a Jugoslávii dále na Střední Východ, kde se stal vedoucím skupiny 136 mužů. Dne 5. 6. 1945 odletěl z Londýna do Plzně, kde se šťastně shledal se svojí manželkou.

²⁶ Vodňanské Svobodné Hory vzdálené od Vodňan 3 km.

protiletadlovou obranu Tobruku. (...) Po vyčištění Afriky od posledních fašistů přestal dne 12. 6. 1943 existovat 200. lehký protiletadlový pluk a celá jednotka se nalodila na loď Mauretánie a po obeplutí Afriky se dostala do Anglie. Náš útvar byl reorganizován a zařazen do československé brigády. (...) V září 1944 jsme se vylodili u Dunquerque, kde jsme se podíleli na zablokování německé posádky. (...) Začátkem května 1945 dorazil náš útvar spolu s armádou generála Patona do západních Čech, ale beze mne, odjel jsem do Anglie, kde jsem jako instruktor vedl výcvik doplňků, mezi nimiž byli uprchlí příslušníci vládního vojska z Itálie. Od jednoho z nich, Václava Nováka, který byl ještě v květnu 1944 jako vládní voják ve Vodňanech, jsem se o vánocích 1944 dozvěděl o osudu mé rodiny.

Po ukončení výcviku jsem měl odjet s jednotkou znovu do Francie, ale k tomu už nedošlo. Válka skončila a nám nezbylo než čekat na lodní prostor k cestě domů. Přesně po 6 letech války jsem se v říjnu 1945 vrátil přes Belgie, Německo, Rozvadov a Plzeň do Prahy, kde jsem odevzdal vozidla i jednotku, které jsem velel.“

Po návratu z války se stal Pavel Lederer nadporučíkem, byl vyznamenán čsl. válečným křížem 1939 a rychle povýšen na kapitána a poté na štábního kapitána.²⁷ Jaký pocit asi Lederer po svém návratu z bojů zažíval? Vrátil se do svého rodného města, kde měl rodiče, sourozence, manželku, domov. A nikoho zde nenašel.

Pavel Lederer byl hrdina, který utekl před jistou smrtí v koncentračním táboře, vydal se na cestu plnou nástrah přímo do válečného pole, aby bojoval proti těm, kteří mu vzali, kromě vlastního života, vše, co vlastnil, ctil, měl rád a miloval. Zemřel roku 1983 ve Vodňanech.

3.3.2 Jindřich Kárník

Druhým a zároveň posledním návrativším se Židem z Vodňan, a tudíž stojí za zmínku, je Jindřich Kárník Karpeles.²⁸ Narodil se roku 1913 ve Vodňanech, pocházel z početné rodiny jako syn obchodníka. Před 15. březnem 1939 pracoval jako úředník berní správy v Holešovicích, odkud byl 17. 3. 1939 propuštěn. Tušil, že další setrvání není pro něho v okleštěné vlasti bezpečné, proto 30. 10. 1939 opustil svůj domov pod změněným jménem Kárník. Odešel ze své vlasti bojovat pro svou vlast. Jeho hrdinskou cestu známe z předešlé výpovědi spolubojovníka a kamaráda Pavla Lederera. Nutno ještě doplnit, že

---

²⁷ F.FENCL, *Soumrak a svítání*, s.274.

²⁸ Tamtéž, s.274.

se Kárník vrátil 13. 8. 1945 z Anglie jako nadporučík s třemi vyznamenáními československými a třemi britskými.

Bohužel ho nikdo z jeho rodiny doma nepřivítal...

Zakrátko po návratu do Vodňan mu přišel pochvalný dekret britského krále za vynikající služby ve válce a v Praze byl povýšen na kapitána. V Praze již zůstal a započal zde svou další novou etapu života.

Jindřich Kárník Karpeles zemřel roku 1996 v Praze.

3.4 Židé, kteří nepřežili

3.4.1 Seznam obětí

Židé čítají největší počet obětí nacistické zvěle, v počtu asi 6 miliónů lidí. Nepředstavitelné číslo, ale není to pouhé číslo, byli to lidé, kteří se z nepochopitelných rasových důvodů stali obětmi pronásledování, mučení a usmrcení.

Uvádím na tomto místě seznam Židů, obětí nacismu ve Vodňanech, neboť se na žádné z těchto lidí nesmí nikdy zapomenout, ať už pocházeli z různých koutů Evropy. Za jejich bezbrannost, statečnost při útrapách a za jejich poniženou předčasnou smrt.

Seznam Židů, kteří byli 14. 4. 1942 nuceně vystěhováni a již se nevrátili. Jejich věk je uveden rokem narození.

Arnsteinová Luisa 1873	Gans Artur 1889	Veislová Marta 1906
Blauová Betty 1860	Gansová Josefa 1892	Löwy Regina 1873
Blochová Helena 1886	Gansová Žofie 1923	Rubín Josef 1866
Bloch Richard 1916	Holubová Gertruda	Rubín Otto 1892
Brok Arnošt 1874	Ing. Holub Arnošt	Rubínová Ervína 1893
Brok Vilém 1905	Holubová Gizela	Rubínová Lilinka 1926
Brok Ervín 1906	Kohn Vilém 1920	Rubínová Jana 1927
Broková Madeleine 1912	Kohnová Berta 1899	Rubín Robert 1893
Brok Otto 1876	Kohnová Malvina 1894	Rubínová Klára 1899
Broková Anna 1886	Kohn Arnošt 1928	Rubínová Milena 1928
Brok Rudolf 1923	Kohnová Berta 1931	Rubínová Matylda 1887
MUDr. Badaš 1903	Kohn Jiří 1930	Reiniš Zdeněk 1905
MUDr. Badašová Pesea 1903	Karpeles Heřman 1865	Reiniš Josef 1895
Červenka Leopold 1879	Karpelesová Karolina 1875	Reich Arnošt 1906
Červenková Olga 1899	Karpeles Adolf 1902	Skalová Růžena 1890
Červenka Josef 1907	Karpeles Hugo 1904	Stein Alfréd 1900

Červenková Hedvika 1911	Karpeles Karel 1908	Stein František 1898
Červenka Otto 1909	Karpeles Viktor 1909	Steinová Gisela 1896
Danzer Viktor 1888	Karpeles Vilém 1916	Schönbergerová Jana 1858
Danzerová Božena 1889	Kraus Arnošt 1898	Perelesová Aloisie 1853
Danzer Jiří 1924	Krausová Markéta 1906	Dr. Weinbergerová Marie
Danzer Karel 1916	Krausová Zdeňka 1934	1903
Danzer Zdeněk 1918	Lederer Rudolf 1888	Weingergerová ²⁹
Danzer Josef 1920	Ledererová Josefina 1895	
Ehrlichová Marie 1860	Ledererová Věra 1924	
Ehrman Rudolf 1890	Ledererová Hana 1925	
Ehrmanová Charlotta 1850	Ledererová Liliana 1929	
Ehrmanová Olga 1885	Lederer Arnošt 1883	
Fröhlichová Josefa 1854	Ledererová Marta 1914	

Z celkového počtu usmrcených Židů za druhé světové války jich 82 pocházelo z Vodňan. Netřeba dalších komentářů.

---

²⁹ Tamtéž, s. 278-279.

4. Heydrichiáda

4.1 Reinhard Heydrich

Reinhard Heydrich³⁰ se narodil 7. března 1904 v Halle an der Sale v Německu. Otec Bruno Heydrich, operní pěvec a skladatel, se snažil odmala svému synovi vštěpovat základy hudebního umění, což se mu i dařilo, a malý Reinhard se neustále zlepšoval v hraní na housle. Brunova matka si za svého druhého manžela vzala Gustava Süsse. Ten neměl se Židy nic společného, ale jeho příjmení židovské předky značně připomínalo. Heydrich se tak v mládí potýkal s posměchy a rasistickými narážkami na svoji osobu. Aby dokázal, že tomu tak není, začal se sám jako antisemita projevovat. Po absolvování gymnázia začal od roku 1922 sloužit u námořnictva, které v té době bylo vzorem pravého němečtví a vlastenectví. Důstojník sloužící u německého námořnictva musel představovat na jedné straně tvrdého, nesmlouvavého nacionalistu, na druhé pak šlechetného a zdvořilého kavalíra, který umí vystupovat na veřejnosti a chovat se tak i k ženám. To se Heydrichovi nepodařilo. Pro mravnostní delikty byl na konci roku 1930 z námořnictva propuštěn. Poté vstoupil do stále mocnější NSDAP a SS a získává si důvěru Reichsführera SS Heinricha Himmlera, který jej jmenuje svým zástupcem. V roce 1932 zakládá Bezpečnostní službu SD. Od této chvíle se v Heydrichovi probouzí neuvěřitelná ctižádost být mocný a zabíjet.

Podílel se na výkonu důležitých operací. Roku 1934 se účastnil „noci dlouhých nožů“, dle očitých svědectví to byl právě on, kdo vynesl ortel smrti nad vůdcem SA Ernstem Röhmem. Účastnil se též zabíjení Židů během Křišťálové noci v roce 1938 a osnoval konečné řešení židovské otázky v Evropě.

27. září 1941 se stal zastupujícím říšským protektorem Protektorátu Čechy a Morava, vystřídal v této funkci odvolaného Konstantina von Neuratha. Hlavním podnětem Neurathova odvolání, byla jeho neschopnost čelit vzpurnému postavení české vlády a množícími se odbojovými akcemi. Hitler proto nehodlal dále přihlížet neklidu, který v protektorátu panoval a rozhodl se pro dosazení funkce protektora schopného Heydricha. Ten ve své nové funkci prosazoval politiku cukru a biče. Nastala doba heydrichiády. Ihned po svém příchodu do Prahy vyhlásil stanné právo, okamžitou

---

³⁰ Callum MACDONALD, *Úder z Londýna. Atentát na Obergruppenführera Reinharda Heydricha*, Praha 2002; H. G. HAASIS, *Smrt v Praze. Atentát na Reinharda Heydricha*, Praha 2004; Čestmír AMORT, *Heydrichiáda*, Praha 1965.

činnost zahájily stanné soudy. Červené vyhlášky oznamovaly stovky popravených. Tisíce lidí byly transportovány do koncentračních táborů.

Heydrich také ihned nechal zatknout předsedu vlády generála Aloise Eliáše za velezradu, zemězradu a podporu nepřítele. Byl odsouzen k trestu smrti, vykonání rozsudku však bylo odloženo. Hácha požádal o milost pro Eliáše. Ten však byl popraven v rámci druhé heydrichiády 19. 6. 1942.

Heydrichovi se dařilo rozbít jednotlivé složky domácího odboje tak rychle, že během několika týdnů byla zničena téměř celá centrála ÚVODU. Toto dění v protektorátu sledovali i vedoucí představitelé v Anglii v čele s prezidentem Benešem. Bylo na čase jednat. Bylo na čase odstranit „kata českého národa“.

4.1.1 Atentát³¹

Na pomoc téměř zničenému domácímu odbojovému hnutí začaly být od poloviny roku 1941 vysílány do protektorátu parašutistické výsadky z Velké Británie. Jejich hlavním úkolem bylo znovu obnovit přerušené rádiové spojení mezi domácím a zahraničním odbojem. Zvláštní pověření dostala skupina nesoucí krycí název operace Anthropoid, jejíž členové Čech Jan Kubiš a Slovák Jozef Gabčík, později byl k akci přizván Josef Valčík, provedli 27. května 1942 v Praze-Libni atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha. Heydrich bydlel se svou rodinou v zámku v Panenských Břežanech u Prahy, odkud denně jezdil v ranních hodinách bez doprovodu do Prahy. Atentátníci několik týdnů tuto trasu sledovali. Jelikož věděli, že Heydricha vozí jeho řidič, rozhodli se zaútočit ve městě. Vybrali si místo v Praze-Libni, v prudké zatáčce, kde vůz musel zpomalit.

Ráno 27. května odjeli atentátníci tramvají na Žižkov, kde si vyzvedli kola a na nich se přesunuli před 9. hodinou ráno do Holešovic. Zde se setkali s Valčíkem. Mezitím Heydrich posnídal se svojí rodinou a okolo 10. hodiny ranní se vydal na cestu směrem na Pražský hrad, odkud měl jet do Ruzyně a letět za Hitlerem do Berlína. Heydrich jel ten den v otevřeném vozu, tedy v rozporu s nařízením nebyl vůz opancéřovaný. Když Valčík rozpoznal blížící se vůz značky Mercedes s číslem SS-3, dal ostatním atentátníkům signál o přijíždějícím vozu pomocí odrazu kapesního zrcátka. Tímto signálem upozorňoval, že se vůz blíží a jede bez ochranného doprovodu. V 10:35 vjížděl vůz do zatáčky, zde se objevil Gabčík, odhodil svůj kabát a vyndal samopal značky

---

³¹ Tamtéž.

Sten. Zamířil na Heydricha, chtěl vypálit, ale rána nevyšla. Gabčík odhodil samopal a začal utíkat. Heydrich rozkázal zastavit. V těchto případech měli řidiči povinnost rychle z místa ujíždět, ale řidič uposlechl Heydrichovo výzvy a zastavil. Kubiš skrytý za sloupem elektrického vedení, když viděl, že Gabčíkovo samopal selhal, hodil po zastavujícím autě granát. Neodhadl však vzdálenost a granát vybuchl u zadní pneumatiky. Výbuch byl tak silný, že se vysypala okna projíždějící tramvaje. Střepiny z výbuchu zasáhly Kubiše do obličeje a prsou. Zraněný byl i Heydrich. Měl zlomené žebro a dvě střepiny pronikly do jeho zad, jedna z nich zasáhla slezinu. Přesto vyběhl z auta a pronásledoval Kubiše, který se po výbuchu rozeběhl ke svému kolu. Heydrich chtěl na Kubiše vystřelit, ale v jeho zbrani nebyl zásobník. Vrátil se, svíjející se bolestí, zpět do svého auta, kde se položil na sedadlo.

Mezitím řidič Johannes Klein pronásledoval Gabčíka, který se nemohl dostat ke svému kolu, proto začal utíkat. Gabčík na něj vystřelil, řidič chtěl palbu opakovat, ale měl uvolněný zásobník a střela nevyšla. Gabčík v úprku zaběhl do řeznictví, majitel řeznictví Brauner byl však přívržencem nacistů a tak vyběhl ven a přivolal Kleina. Gabčík musel vyběhnout zpět na ulici, kde se srazil s řidičem, který právě přiběhl. Nemaje jiný únik, střelil Kleina do kolena. Klein přikázal Braunerovi, aby Gabčíka pronásledoval, ten však učinil jen několik váhavých kroků. Mezitím Gabčík zmizel v postranních uličkách.

Jedna žena z přihlížejících lidí poznala, že zraněným je říšský protektor a začala pro něj shánět odvoz do nemocnice. Zastavila dodávku převážející leštidlo a Heydrich byl odvezen okolo 11. hodiny do nemocnice Na Bulovce. Rentgen ukázal těžká zranění. Operace byla neodkladná, Heydrich sice požadoval příjezd specialisty z Berlína, ale nakonec souhlasil s operací na místě pod vedením lékaře Hollbauma. Do nemocnice mezitím dorazil šéf vyšetřovací komise Heinz Pannwitz. Heydrich se ho zeptal, zda neví, co se stalo s jeho aktovkou v níž měl přísně tajné dokumenty připravené pro setkání s Hitlerem. Pannwitz odpověděl, že je v nemocnici, taška však zůstala ležet ve voze. Neznámý Čech ji později do nemocnice přinesl.

Reinhard Heydrich upadl 3. června do komatu a 4. června v 4:30 zemřel. Kat českého národa byl odstraněn.

4.1.2 Důsledky atentátu

Důsledky atentátu³² na sebe nenechaly dlouho čekat. Heydrichův zástupce SS-Gruppenführer Karl Herman Frank přijel krátce po atentátu na místo činu, poté navštívil Heydricha v nemocnici a sešel se s šéfem vyšetřovací komise Heinzem Pannwitzem k projednání postupu vyšetřování.

Na místě atentátu bylo nalezeno jedno dámské kolo, jedna aktovka s pěti dalšími bombami, jeden letní pánský plášť a jeden anglický samopal s náboji. Fotografie s předměty byly zveřejněny v tisku a na plakátech. Každá rodina dostala seznam vyobrazených předmětů a popis pachatelů. Každý člen rodiny musel prohlásit, co o vyobrazení ví. Na dopadení viníků byla vypsána odměna 10 miliónů korun.

Jedním z prvních opatření bylo znemožnit útěk atentátníků z Prahy na venkov. Došlo k uzavření města Prahy. Německá armáda obklíčila celé čtvrti. Bylo možné se do Prahy dostat, z Prahy nikoliv. Němci kontrolovali osobní průkazy, ještě ten den bylo prohledáno 36.000 domů. Atentátníkům nezbývalo, než se skrýt v Praze.

Všichni lékaři v protektorátu museli písemně potvrdit, že neošetřili muže s poraněním na obličeji. Lékařka, která Kubiše ošetřila, prohlášení také podepsala.

27. května ve večerních hodinách, tedy ještě v den spáchání atentátu, byl K.H. Frankem vyhlášen výjimečný stav nad celým územím protektorátu v tomto znění.

„V důsledku atentátu na zastupujícího říšského protektora SS-obergruppenführera Heydricha se ustanovuje toto:

Článek I.

Na podkladě paragrafu nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o vyhlášení civilního výjimečného stavu ze dne 27. září 1941 se s okamžitou účinností vyhláší výjimečný stav nad celým Protektorátem Čechy a Morava.

Článek II.

Na podkladě paragrafu 2 výše uvedeného nařízení nařizují: Kdo osoby, které měly účast na spáchání atentátu přechovává anebo jim poskytuje pomoc, anebo má vědomost o jejich osobě anebo o jejich pobytu, neučiní žádné oznámení, bude zastřelen se svou rodinou.

Článek III.

Tento výnos nabývá platnosti oznámením v rozhlase.

---

³² Tamtéž.

V Praze 27. května 1942, Říšský protektor v Čechách a na Moravě v zastoupení: K.H. Frank“

Toho dne také vstoupil v platnost zákaz nočního vycházení. Již druhého dne po atentátu zahájili nacisté popravky pro schvalování atentátu, dalšího dne stanný soud odsoudil za tento zločin 252 lidí.

Dne 10. června 1942 se však odehrála akce, která neměla do té doby obdoby. Nacisté vypálili a srovnali se zemí obec Lidice u Kladna a vyvraždili všechny muže. Ženy z Lidic byly transportovány do koncentračních táborů a děti dány na převýchovu do německých rodin. Tím však hrůza neskončila. Dne 24. června 1942 vypálili nacisté obec Ležáky u Chrudimi za podporu parašutistů. Tyto zřůdnosti šokovaly nejen obyvatele protektorátu, ale i širokou veřejnost na celém světě. Represe po atentátu na Heydricha jsou označovány jako období druhé heydrichiády.

Nacisté svůj teror částečně zmírnili po dopadení atentátníků. Stanné právo trvalo až do 3. července 1942.

4.1.3 Smrt atentátníků³³

Kromě parašutistických skupin jako Anthropoid, Silver A a Silver B byla na území protektorátu vysazena také skupina tří parašutistů s krycím názvem Out Distance. Jejimi členy byli velitel skupiny Adolf Opálka, Ivan Kolařík a Karel Čurda. Šťěstí však nestálo od počátku na jejich straně. Nic se nevedlo, jak mělo. Jelikož byli vysazeni jinde než se předpokládalo, velitel skupiny nařídil, aby se skupina rozdělila. On zatím naváže kontakt s odbojem a dá jim o tom vědět. Navzdory přísnému zákazu stýkat se s příbuznými, přeběhl Ivan Kolařík za svou rodinou na Slovensko. Poté, co od rodiny odešel, spáchal kvůli jejich bezpečnosti sebevraždu. Rodina Kolaříkova však neunikla trestu, její členové byli zastřeleni 30. 5. 1942.

Karel Čurda také uprchl za přítelkyní, se kterou měl dítě. Poté strávil několik týdnů u rodičů v době, kdy v Praze Kubiš s Gabčíkem provedli atentát. Každý den se v novinách objevovala nová jména popravených osob. 10. června přišly na řadu Lidice. Čurdova matka věděla, že její syn zná spojitosti s atentátníky a snažila se ho přimět k tomu, aby s tím něco udělal. Po dlouhém přemýšlení nakonec na úřad Gestapa v Kladně přišel. Karel Čurda prozradil vše. Kontaktní adresy i jména lidí, kteří atentátníkům pomáhali. To se stalo osudné rodině Moravcovým. Marie Moravcová se totiž o parašutisty starala,

---

³³ Tamtéž.

sháněla jim potravinové lístky, vařila, hledala úkryty a dělala i spojku. To vše s vědomím hrozícího trestu smrti. Ve zprávě šéfa vyšetřovací komise Heinze Pannwitz, která vyšetřovala atentát na Heydricha, se Pannwitz vyjadřuje obdivně k českým ženám, které pomáhaly parašutistům. „*V nejednom případě jsou nositeli ilegální činnosti manželky odbojářů. Jde o fanatické Češky, které se s vášnivou zvilostí věnovaly péči o atentátníky*“, píše Pannwitz Adolfu Hitlerovi. O Marii Moravcové, u níž se Gabčík s Kubišem ukrývali, Pannwitz říká, že „*na sebe vzala tu největší námahu, aby byl úkol atentátníků doveden k úspěchu*“.³⁴

Marie Moravcová se při zatčení otráвила kapslí cyankálií před zraky svého syna, manžela a členů gestapa, kteří si pro ni přišli. Gestapo mučilo jejího manžela i syna. Ten pod nátlakem a šokem, že vidí oddělenou hlavu své matky plavat v akváriu prozradil úkryt atentátníků. Úkryt se nacházel v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje, který Němci tehdy přejmenovali na kostel Karla Boromejského.

Dne 18. června 1942 ve 4:15 přijelo před kostel 800 mužů gestapa. Celé okolí bylo uzavřeno. Po několika minutách proniklo gestapo do vnitřku kostela, část parašutistů, Adolf Opálka, Jan Kubiš a Josef Bublík, již byli rozmístěni na kůru v kostele a začali na Gestapo střílet. Boj trval přes dvě hodiny. Poté, co parašutistům došlo střelivo, začali na ně Němci házet granáty. Opálka a Bublík, stačili ještě z posledních sil spáchat sebevraždu. Kubiš, kterého nejvíce zranily střepiny granátů, zemřel v sanitce v bezvědomí, do něhož upadl po výbuchu granátu.

Ostatní čtyři parašutisté zůstávali v kryptě kostela. Byli to Jozef Gabčík, Jaroslav Švarc, Jan Hrubý a Josef Valčík. Během boje jejich kamarádů se snažili prorazit únikovou cestu do kanalizace, což se jim ale nepodařilo. Němci začali házet do krypty granáty slzného plynu, které parašutisté vyhazovali zpět. Následoval tedy pokus o vyplavení krypty, ale i tyto pokusy byly odraženy. Jejich boj končí nedostatkem munice. Stejně jako parašutisté v horní části kostela spáchali sebevraždu střelnou ranou do hlavy. Vzhledem k tomu, že totožnost většiny parašutistů nebyla Němcům známa, byl k identifikaci přizván Karel Čurda. Ten také, jako Jidáš za zradu, dostal vyplacenu odměnu půl milionu říšských marek. Karel Čurda byl po skončení války popraven 29. dubna 1947 za zločin vlastizrady.

---

³⁴ Mladá fronta DNES, 28. 5. 2008, s. 1.

Položme si otázku, dokázal Karel Čurda žít plnohodnotný život s pocitem zrady, která zapříčinila smrt desítkám lidí, mezi nimi i svých kamarádů?

4.1.4 Smysl atentátu

Otázkou zůstává i nyní po více než 66 letech, zda měl atentát na Reinharda Heydricha smysl? Naplánování atentátu bylo jistě dobře v zahraničí promyšleno. Průběh atentátu však neodpovídal představám členů do této akce zapojených. A již se nám vkrádá na mysl slůvko „kdyby“. Kdyby Gabčíkovo samopal neselhal, kdyby Kubiš odhadl vzdálenost hodu granátu, kdyby Čurda nezradil? Žily by stovky nevinných lidí? Psaly by Lidice s Ležáky dále svou kroniku obcí bez většího povšimnutí okolního světa? Historie ovšem nezná slovo „kdyby“. Lidé, skutky a činy píší dějiny. A tak se můžeme pouze ptát, zda nebylo prolito mnoho nevinné krve za jeden život? Za život „kata českého národa“.

Nutno dodat, že představitelé domácího odboje upozorňovali, že atentát na Heydricha může mít nedozírné následky. Navrhovali, aby místo Heydricha byl atentát spáchán na představitele české kolaborace, ministra školství a lidové osvěty, Emanuela Moravce. Rozhodnutí se však nezměnilo, neboť československý odboj se musel před ostatními protihitlerovskými spojenci prezentovat výrazným činem, i za cenu obětí na životech. Atentát skutečně vzbudil ve světě takový ohlas, že na jeho základě byla Velkou Británií odvolána Mnichovská dohoda a přislíbena poválečná obnova Československa v předmnichovské podobě, což byl jeden z hlavních politických cílů domácího i zahraničního odboje.

4.2 Heydrichiáda ve Vodňanech

Rozsáhlé represe, které se prováděly na českém obyvatelstvu po atentátu na Heydricha, se nevyhnuly ani obyvatelům města Vodňan. Lidé každý den četli v novinách a na plakátech další jména popravených osob. Všech se zmocnil strach. Nevěděli, jaké události přinesou následující dny. Tehdy stačilo pouhé nařčení ze schvalování atentátu a člověk byl nemilosrdně potrestán. Nikdo si nebyl jistý životem, docházelo ke stálému zatýkání a rychlých poprav bez soudů. Každému obyvateli Vodňan byly ukázány fotografie nalezených předmětů po atentátnících. Lidé museli prohlásit, zda jsou jim dotyčné předměty známy či nikoliv.

V důsledku atentátu byl vyhlášen dne 27. 5. 1942 výjimečný stav. Zrušen byl 3. 7. 1942. V novinách³⁵ vyšla tato zpráva: „*Zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě a náčelník bezpečnostní policie a bezpečnostní služby, SS-Obergruppenführer a generál policie Reinhard Heydrich, podlehl v dopoledních hodinách 4. června v jedné pražské nemocnici vážnému zranění, které utrpěl při vražedném útoku, jenž dne 27. května na něj byl spáchán.*“ (Cellon ČTK)

Lidé byli hrůzou stálých poprav tak ustrašeni a ze zoufalství pro sebezáchranu se dopouštěli i přetvářky tak, že po českých městech manifestovali pro věrnost Velkoněmecké říši. Manifestace se konala i ve Vodňanech dne 14. 6. 1942.³⁶

K prvnímu výročí Heydrichovo smrti došlo k přejmenování Písecké ulice na třídu Reinharda Heydricha dne 30. 5. 1943.³⁷

4.2.1 Oběti heydrichiády

První obětí po atentátu na Heydricha se stal ve Vodňanech³⁸ úředník okresního soudu Josef Tichý. Byl zatčen 28. 5. a již 30. 5. 1942 v Českých Budějovicích zastřelen. Údajně pro schvalování atentátu.

Stejným způsobem byl popraven syn vodňanského pekaře František Činátl. Zatčen byl 27. 6. 1942 a popraven 2. 7. 1942 v Táboře.

Dne 16. 6. byl v úřadovně krajského soudu ve Vodňanech zatčen gestapem JUDr. Jan Sazyma.³⁹ Byl odvezen do Tábora a ještě týž den zastřelen.

Všichni pamětníci si při vyslovení slova heydrichiáda vzpomněli na manžele Kodádkovi a jejich smutný osud.⁴⁰ Josef Kodádek byl ředitelem vodňanské měšťanské školy. Jeho žena Antonie, rozená Urschová, pracovala v domácnosti. Měli ještě dvě dcery Libuši a Svatavu. V neděli 27. 6. 1942 byla celá rodina na chatě ve Vodňanských Horách. Večer se loučili se sousedy Koubů, s tím, že se v neděli opět shledají. Netušili však, jaká tragédie je v příštích dnech čeká.

V úterý 29. 6. 1942 byla ve 14 hodin Antonie Kodádková zatčena gestapem ve svém bytě. Autem převezena před budovu školy, kde byl zatčen i její manžel. Oba byli převezeni do Tábora a bez rozsudku necelé dvě hodiny po příjezdu zastřeleni. Zpráva o

³⁵ Vodňanské noviny, 1. 7. 1942, s.1.

³⁶ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 57.

³⁷ Tamtéž, s. 80.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Fotografie plakátu s datem jeho poprav je uvedena v příloze č. 6.

⁴⁰ Josef SICHINGER, *Byli zavražděni v době heydrichiády*, in: Strakonicko v boji proti fašismu. Sborník vzpomínek a statí, Strakonice 1985, s. 115-116. Fotografie pamětní desky Josefa Kodádka je uvedena v příloze č. 10.

tom se dostala ještě večer do Vodňan a působila zde jako úder blesku. Jejich byt byl zapečetěn, později z něho všechn majetek rodiny zabrán a odvezen. Jejich osiřelých dcer se ujali příbuzní.

Manželé Kodádkovi byli gestapem vybráni k zavraždění úmyslně. Oba byli rodáci z Vodňan a velcí vlastenci. Jejich smrt měla vyvolat v ostatních spoluobčanech především strach, úzkost a nejistotu příštích dnů.

5. Odboj

5.1 Odbojové hnutí⁴¹

5.1.1 Zahraniční odboj

První vlna odchodů do exilu začala již v období druhé republiky. Další vlna následovala po vzniku protektorátu. V emigraci žili nejen významní čeští politici, ale i vojáci. V létě roku 1939 se přesunulo hlavní centrum československého exilu z Paříže do Londýna, kde vznikla exilová vláda v čele s prezidentem Edvardem Benešem, předsedou vlády Janem Šrámkem, Janem Masarykem a dalšími významnými politickými činiteli. Vládu uznaly hlavní mocnosti protihitlerovské koalice prozatímně, roku 1942 definitivně, přičemž byly odvolány podpisy Francie a Británie pod Mnichovskou dohodou. Členové londýnského exilu prosazovali obnovu samostatné a nezávislé ČSR v předmnichovských hranicích.

Komunistické zahraniční centrum odboje Kominterny sídlilo v Moskvě, odtud dostávali členové domácího odboje, v jehož čele stáli Klement Gottwald, Václav Kopecký či Ján Šverma pokyny. Členové Kominterny byli proti prozápadní politice Beneše, navíc nechtěli obnovu Československa. To vedlo k izolaci od ostatních složek odboje, kteří Benešovu politiku obnovy Československa podporovali. Až po napadení Sovětského svazu Německem 22. června 1941 se radikálně změnila politika Kominterny, která požadovala boj proti Německu, osvobození okupovaných zemí a obnovu Československa v předmnichovských hranicích.

Obě dvě složky zahraničního odboje velice úzce spolupracovaly se složkami domácího odboje.

5.1.2 Domácí odboj

Mezi obyvateli protektorátu se našli jedinci, kteří se aktivně zapojili do boje proti nacismu. Nutno dodat, že se nacházeli v těžších podmínkách než příslušníci odboje v zahraničí, neboť se s nacistickou mocí setkávali denně. V řadách protektorátní vlády bychom našli jedince, kteří se snažili, v rámci svého postavení, spolupracovat s domácím a zahraničním odbojem. Patřil mezi ně i druhý předseda protektorátní vlády

---

⁴¹ Odboj a revoluce 1938-1945: Nástin dějin československého odboje, Praha 1965; Oldřich SLÁDEK, *Krycí heslo svoboda. Hnutí odporu v jižních Čechách*, České Budějovice 1967.

generál Alois Eliáš, dále úředníci protektorátní správy či policie. Mnozí z nich byli za svou odbojovou činnost nacisty zatčeni, vězněni či popraveni.

Přes různé represivní akce nacistů se podařilo vybudovat v českých zemích poměrně široce založené odbojové hnutí. Nejrozsáhlejší organizací odboje byla Obrana národa ve složení bývalých generálů a důstojníků československé armády, legionářů, členů sokola, učitelů, ale také dělníků. Jedním z jejích zakladatelů byl i generál Eliáš. Další skupinou bylo Politické ústředí, které jako jediné sdružovalo i představitele bývalých politických stran. Dále můžeme jmenovat odbojovou organizaci Petiční výbor Věrní zůstaneme, která sdružovala zejména členy bývalých dělnických stran a odborů. Jedinou politickou stranou, která pracovala v ilegality, byla Komunistická strana Československa. Soustředila se zejména na vybudování sítě ilegálních organizací od místních přes okresní a krajské až po I. ilegální ústřední výbor, řízený zahraničním vedením v Moskvě.

Odbojová činnost všech těchto organizací spočívala v rozšiřování ilegálních tiskovin, mezi něž patřil Český kurýr, V boj, Detektivky. Dále pomoc pronásledovaným osobám a jejich rodinám, zajištění falešných dokumentů či organizování přechodů do zahraničí, kam odcházeli zejména vojáci, kteří chtěli bojovat proti nacistům.

Ihned po obsazení země nacisty se mezi obyvateli zvedla vlna odporu, kterou nezastavilo ani preventivní zatýkání předpokládaných odpůrců nacismu v rámci akce Albrecht I., ke které došlo 1. září 1939. Odpor českého národa vyvrcholil masovými demonstracemi 28. října 1939, kdy v Praze došlo k rozsáhlým srážkám demonstrantů s okupanty, při které byl zastřelen dělník Václav Sedláček a smrtelně raněn student medicíny Jan Opletal. Jeho pohřeb dne 15. listopadu se stal příležitostí k další demonstraci. Nacisté však na ni zareagovali terorem jím vlastním. Došlo k uzavření všech českých vysokých škol, do koncentračního tábora Sachsenhausen bylo odvečeno asi 1200 vysokoškolských studentů a 9 studentů bylo 17. listopadu popraveno. Z důvodu připomenutí této události byl 17. listopad vyhlášen Mezinárodním dnem studentstva.

Tento brutální zásah všechny přesvědčil, že další otevřené střety s okupanty nejsou možné. Odboj se proto soustředil na vytváření dalších ilegálních organizací a jejich propojování do odbojových sítí. Na jaře roku 1940 se tyto odbojové organizace spojily a vytvořily Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD). Odbojová aktivita přecházela postupně od vydávání tisku a letáků k aktivním formám odboje. Vzrost počet sabotáží a stávek s heslem PP (pracuj pomalu).

Roku 1941 vyvrcholila aktivita českých odbojových organizací. Na tuto rozbouřenou situaci v protektorátu reagoval Hitler vysláním Reinharda Heydricha ve funkci zastupujícího říšského protektora do Prahy. Ten ihned nechal zatknout předsedu protektorátní vlády Eliáše a během krátkého času masového zatýkání vážně narušil odbojovou síť. Na pomoc poničenému domácímu odbojovému hnutí začaly být vysílány do protektorátu parašutistické výsadky z Velké Británie. Měly za úkol zejména obnovení přerušného radiového spojení mezi domácím a zahraničním odbojem. Postupně byla vysazeny skupiny Silver A, Silver B, Anthropoid, Out Distance, jejichž poslání se různilo. Nejznámější z nich, Anthropoid, měl za úkol vykonat atentát na Heydricha. Avšak i ony byly gestapem postupně rozbity. K rozbití odbojových skupin používalo gestapo různé metody, z nichž však nejúčinnější byl průnik českých konfidentů do vnitřku organizace. Nacisté měli k dispozici moderní technické prostředky. Rádiová zaměřovací služba pátrala po vysílačkách z Londýna či Moskvy, při kterých se snažila oklamat protivníka a získat informace.

Přestože na místo popravených či uvězněných odbojářů přicházeli noví vlastenci, nepodařilo se již obnovit odbojové hnutí v předchozím rozsahu. Také radiové spojení se zahraničním odbojem bylo nepravidelné a na čas zcela přerušené. Aktivní složkou odboje zůstalo partyzánské hnutí.

5.2 Partyzánský odboj

Partyzánský odboj⁴² byl v českých zemích kvůli zeměpisné poloze tvořen v malých oddílech. Přesto se jednalo o významnou složku odboje, která se dokázala postavit okupační moci a přispěla k rychlejšímu osvobození naší vlasti. První partyzánské skupiny začínají vznikat roku 1942 většinou na Moravě. Nejznámějšími partyzánskými oddíly v Čechách a na Moravě byly skupiny Sever, Jiskra, Zelený kádr, Jan Kozina, brigáda Jana Husa a jiné. Na konci války docházelo na mnoha místech země k otevřeným střetům partyzánů s ustupující německou armádou.

Partyzáni však nepůsobili jen v rámci okupované vlasti. Účastnili se i bojů v zahraničí. Roku 1942 se vytvořila partyzánská skupina Brigáda Jana Žižky z Trocnova, která

---

⁴² František BOSÁK, *Nacistická okupace a boj za osvobození v jižních Čechách*, České Budějovice 1978; O. SLÁDEK, *Krycí heslo svoboda. Hnutí odporu v jižních Čechách*, České Budějovice 1967; *Partyzánský odboj v jižních Čechách. Vznik, vývoj, organizace a činnost partyzánské skupiny Šumava II*, Vodňany 1947; *Jižní Čechy v boji proti okupantům. Sborník Partyzánské skupiny Šumava II.*, Praha 1947.

působila v oblasti Slovinska a bojovalo v ní až 3000 Čechů a Slováků. Celkový počet partyzánů působících za hranicemi vlasti se odhaduje na 7500 osob.

5.2.1 Partyzánská skupina Šumava II

Největší činnost rozvíjela skupina až ve dnech konce války, což dokládají i vzpomínky dotázaných pamětníků. Lidé v podvědomí věděli, že se partyzánská skupina na Vodňansku formuje, ale k jejímu odhalení došlo až v dnech osvobození. Příslušníci skupiny se podíleli na osvobození Vodňanska, kde sehráli nemalou roli, význam skupiny však nepřekročil toto území.

Poodhalme nyní vznik a organizaci této skupiny a její boj při osvobození Vodňanska v květnových dnech roku 1945.

Pro celé partyzánské hnutí skupiny Šumava II je příznačné, že původně bylo pracováno nesouvisle ve třech skupinách, které se však spojily s největší skupinou kpt. part. Josefa Klimeše a vybudovaly tak jednotné partyzánské středisko, zahrnující oblasti Vodňan, Stožic, Týna nad Vltavou, Prachatic a Vimperka.

Velitelé skupiny byli generál partyzánů Josef Sucharda, kapitán Josef Klimeš, členové Karel Teringl, František Osang, Otakar Brych, Václav Růžek, Václav Holub a další.

S partyzánským odbojem na Vodňansku je nerozlučně spjato jméno a činnost Josefa Klimeše, kapitána partyzánů, který po zrušení čs. armády v roce 1939 nastoupil koncem tohoto roku službu ve Vodňanech jako úředník okresního soudu. V krátké době sdružil kolem sebe hlouček odhodlaných přátel, hlavně svých bývalých vojáků. Základ byl položen, vznikla organizace velkého partyzánského odboje. Nutno dodat, že prostředí, v němž Klimeš pracoval, bylo jeho práci příznivé. Za prvé jeho nadřazený, přednosta okresního soudu ve Vodňanech, JUDr. Václav Holub, s Klimešem spolupracoval a jeho činnost kryl. Budova okresního soudu ve Vodňanech se tak stala střediskem odbojového hnutí. Odtud vycházely rozkazy a pokyny, zde se projednávaly všechny potřebné záležitosti. Dr. Holub poskytoval Klimešovi potřebné služební volno, dovolené a umožňoval mu stálé cesty, které v partyzánské organizaci vzhledem k nutnému osobnímu styku byly nezbytné. Partyzánská skupina Šumava II byla původně organizována v tzv. šestky, t.j. skupiny o 6 mužích, kteří se znali. Ale pouze jeden z nich, znal dalšího člena šestky. Organizačně pak tvořila každá obec bez rozdílu tzv. partyzánskou družinu, která měla jednoho velitele, kterého znali velitelé šestek. Členové šestek pracovali samostatně na sabotážních, propagačních a letákových akcích a získávali zbraně. Zvláštním odborem pak bylo sabotování německých pracovních opatření při

nasazování Čechů na německé nucené práce. Při tom pracovali jak příslušní úředníci, tak především čeští vlastenečtí lékaři, kteří v tomto směru opravdu projevili svoji nenávisť k Němcům.

Pokračovalo se proto v rozšiřování partyzánské skupiny. Spojky, které dodávaly zprávy do ústředí, byly nejen v jednotlivých obcích, ale i v dopravních podnicích, na železnicích a poštách. Organizace měla vlastní telefonní spoje, označené U¹ a U².

Když bylo takto vše připraveno, vydal kapitán partyzánů Josef Klimeš rozkazem č. 7 (prvních šest rozkazů bylo tajných a týkaly se organizace) podrobné instrukce velitelům skupin, následující dalšími rozkazy k akci. V této době měli vodňanští partyzáni v rukou již dostatek zbraní. Těch se zmocnili hlavně při ústupu ojedinelých skupinek německé armády. Někteří vojáci vyměňovali po vesnicích zbraně za potraviny, nebo ještě raději za civilní oblek.

Organizace partyzánské skupiny Šumava II:

Velitel skupiny generál part. Josef Sucharda

Zástupce velitele a plnomocník kapitán part. Josef Klimeš

Zástupce velitele plukovník part. Karel Teringl

Štáb skupiny (stanoviště Vodňany)

Organizační a mobilizační důstojník major. F. Osang

Zpravodajská a inform. služba npor. Dr. V. Holub

Četnický partyzánský oddíl škpt. Krejzar

Bezpečnost, veřejná správa, věznice, npor. Dr. V. Soukup

Kancelářská služba npor. B. Šlechta

Doprava, železnice por. Ferda

Autoprovoz M. Stříbrný a E. Kohout

Technická služba npor. Busta

Spojovací družina por. V. Turek

Sociální a duchovní služba por. Fousek

Zdravotní služba por. Princ a 4 lékaři

Zbrojní služba por. V. Procházka

Hospodářská správa Vodňany škpt. A. Pytlíček

Hospodářská správa Týn na Vltavou škpt. Růžek

Technická správa skupiny por. Bakule

Vlastní činnost skupiny lze v podstatě rozdělit na tři části a sice: na dobu drobných sabotážních akcí za výstavby organizace, na aktivní bojovou činnost do 4. 5. 1945 a na bojovou činnost od 5. 5. 1945, která končí v době, kdy čs. armáda přejímá z rukou partyzánů ochranu kraje. Situace ve Vodňanech byla těžká. Důležité silnice z východu na západ, státní silnice od Plzně a Prahy na České Budějovice a řada dalších významných cest tvoří z Vodňan důležitý komunikační uzel, který se dá těžko z některého směru obejít.

Počátkem roku stupňovali své bojové akce, v polovině dubna 1945 nařídil generál partyzánů Sucharda vstoupit do boje proti okupantům. Nejen ve Vodňanech, ale všude tam, kde byly v okolí partyzánské oddíly docházelo k srážkám s menšími německými oddíly. Jedním z nejrušnějších dní byl 8. květen 1945. Ve Vodňanech partyzán Křížek střelbou z pancéřové pěsti zlikvidoval dva německé pancěře. Ve vzdálenosti 6 km od Vodňan na budějovické silnici Turkova četa bojuje s německým oddílem. Ukořisťuje nákladní vůz a zajímá 20 vojáků. Další partyzáni odzbrojovali ve Vodňanech a Čičenicích. Od Týna nad Vltavou je hlášen silný ozbrojený oddíl německé armády. Od Újezda, v bezprostřední blízkosti Vodňan, je hlášeno se 6 nepřátelských pancéřů, kterým se povoluje volný průchod městem. Kolem sedmé hodiny večerní přivedli partyzáni na vodňanské náměstí skupinu asi 50 německých vojáků, aby je odzbrojili. Najednou padla rána a hned na to se rozpoutala prudká střelba mezi partyzány a Němci, při které bylo zastřeleno 7 nacistů, na straně partyzánů byli pouze ranění. Odpor byl rychle zlikvidován, 3 důstojníci zajati a odvedeni do soudní budovy, vojáci z náměstí odvedeni. Mrtvoly zabitých Němců byly v největší rychlosti odklizeny. Bylo to na poslední chvíli, neboť od nádraží ve vzdálenosti pouze několika set metrů od místa bitvy, je hlášeno 25 německých pancéřů. I tam došlo k přestřelce mezi Němci a partyzány, při které zemřel partyzán František Žemlička ze Strachovic. Na vodňanském nádraží má František Žemlička pamětní desku.⁴³

Sotva byly odstraněny stopy po bitvě, přišel do budovy štábu německý voják, vyslaný velitelem pancéřového oddílu. Velitel 2. partyzánského praporu major Brych s četníkem Benešem a tlumočnickem Votíkem odešli s vojákem k jeho veliteli, aby s ním jednali o odzbrojení. Ten však odmítl dobrovolné odzbrojení a prohlásil, že má rozkaz odjet se svou jednotkou do Volar a tam složit zbraně Američanům. Velitel praporu major Brych musel tento rozkaz schválit vzhledem k hrozivé situaci, vzniklé v důsledku bitvy na

---

⁴³ Fotografie pamětní desky je zobrazena v příloze č. 12.

náměstí a vzhledem k mohutnosti ozbrojené německé kolony. Bylo vyjednáno, že velitel kolony a 6 poddůstojníků se dostaví na velitelství praporu, aby tam dojednali další podmínky, za kterých by se Němcům povolil průchod městem. Vzniklo však nebezpečí, že se setkají s třemi zajatými německými důstojníky z předchozího oddílu a že se dozvědí o přestřelce. Bylo nařízeno, aby zajatci byli odvedeni do jiné místnosti. Tehdy však došlo k omylu, který mohl mít strašné následky. Stráž zavedla zajatce do kanceláře telefonisty, který se zoufale dovolával pomoci vládního vojska. Jeden z důstojníků uměl perfektně česky a rozuměl všemu, co telefonista říkal. Byli tedy převedeni do jiné místnosti, kde byli stráženi partyzány.

Mezitím však major Brych vyjednal s velitelem pancéřové kolony volný průjezd městem na Prachatice a musel přijmout i jeho podmínku, že jako rukojmí bude doprovázet kolonu až daleko za město. Teprve, když se velitel praporu major Brych chopil tohoto nelehkého úkolu a vrátil se do štábu, byli zajatí němečtí důstojníci předáni do Strakonice Američanům.

Pouze do 8. května 1945 bylo v bojích zabito 165, zajato 3 417, odzbrojeno 16 388 Němců.

Do všech těchto prací zasáhl také vojenský rozkaz generála partyzánů Suchardy. V době od 7. do 10. května 1945 byly postupně obsazeny partyzánskými posilami všechny četnické a finanční stanice v prostoru od Českého Krumlova až za Kašperské Hory, tedy nejvýznamnější hraniční úsek.

Nejmilejšího ocenění dostala partyzánská skupina Šumava II. dne 29. května 1945, kdy její velitele generála partyzánů Josefa Suchardu, kpt. part. Josefa Klimeše, mjr. part. Otakara Brycha, npor. part. Dr. Václava Holuba a npor. part. mjr. Stříbrného přijal sám hrdina zahraničního odboje, armádní generál Boček, náčelník hlavního štábu čs. armády a uznal úspěšnou činnost této skupiny.

5.3 Českoslovenští vojáci v zahraničí

Nelze se nezmínit o mnoha lidech z území Čech a Slovenska, kteří odešli krátce po vzniku protektorátu do zahraničí, aby mohli bojovat proti nacismu. Vedli tím svůj vlastní odboj proti nepříteli.

Tím vznikly československé vojenské jednotky v zahraničí.⁴⁴ V období po 15. březnu 1939 lidé přechali do Polska, kde se snažili vybudovat československou vojenskou jednotku, narazili však na odpor ze strany polské vlády, neboť se snažila udržet si dobré vztahy s Německem. Proto lidé odcházeli do Francie, kde vstupovali do cizineckých legií, např. jednotky Svobodných Francouzů, kteří bojovali v Severní Africe.

V důsledku sílícího tlaku Německa souhlasila polská vláda k vybudování jednotky na polském území. Byl zřízen Český a Slovenský legion, jehož velitelem se stal podplukovník Ludvík Svoboda. Vojákům tohoto uskupení se však nepodařilo výrazněji zasáhnout do bojových akcí a tak někteří odešli na území SSSR. Velká většina z přibližně 10 000 občanů ČSR, hlavně z oblasti Podkarpatské Rusi, kteří utekli do SSSR s cílem bojovat proti nacismu, skončila v táborech gulagu, odkud se mnozí z nich nevrátili.

Některým vojákům bývalé jednotky v Polsku se podařilo uniknout přes Rumunsko na Střední Východ, kde vznikl jako součást československého vojska ve Velké Británii Čs. pěší prapor 11-Východní pod velením podplukovníka Karla Klapálka. Po úspěšných bojích v Sýrii byl prapor přesunut do pevnosti Tobruk v severní Africe, zde si vojáci vysloužili pochvalu britských velitelů. Poté byl prapor přebudován do 200. čs. lehkého protiletadlového pluku, který byl znovu nasazen roku 1943 u Tobruku. Na žádost československé vlády byl pluk přesunut do Velké Británie, kde se stal součástí nově uskupené Čs. samostatné obrněné brigády. Ta se účastnila blokování německé posádky v přístavu Dunkerque.

Dalším vojákům z bývalé jednotky v Polsku se podařilo přesunout k československým jednotkám ve Francii, kde největší úspěchy v boji zaznamenali českoslovenští letci, zejména stíhači. Mezi nejúspěšnější z nich patřili letci Alois Vašátka a František Peřina.

Po pádu Francie se střediskem zahraničního odboje stala Velká Británie. Vojáci pozemního vojska byli převedeni do 1. čs. smíšené brigády. Zde opět čeští letci zaznamenali velké úspěchy. V letecké bitvě o Británii se vyznamenali piloti 310. a 312. čs. stíhací perutě, a později také 311. čs. bombardovací perutě.

---

⁴⁴ Oldřich SLÁDEK, *Krycí heslo svoboda. Hnutí odporu v jižních Čechách*, České Budějovice 1967; TÝŽ, *Přicházeli z nebe*, Praha 1993; TÝŽ, *Zločinná role gestapa*, Praha 1983; V. N. DUBEN a B. Lee PODOLSKI, (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 1992; Jirí ŠOLC, *Bylo málo mužů. Českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*, Praha 1990; TÝŽ, *Smrt přála statečným*, Praha 1995.

Někteří příslušníci československé jednotky ve Velké Británii se specializovali na parašutistické výsadky s různými cíli. Tyto výsadky byly organizovány 2. oddělením londýnského ministerstva obrany v čele s plukovníkem Františkem Moravcem.

6. Osvobození

6.1 Konec války ve Vodňanech den po dni⁴⁵

Již na počátku jarních měsíců roku 1945 lidé na Vodňansku tušili, že se blíží vytoužený konec války. Dozvídali se to nejen poslechem ilegálního zahraničního rozhlasu, přestože byl poslech zahraničních stanic trestán posláním do koncentračního tábora či dokonce smrtí, byl mezi lidmi velmi oblíben. Dále to bylo četným bombardování německých měst blízko našich hranic a velkou hojností přeletů spojeneckých letadel, především hloubkařů, které se blížícími dny konce války stále stupňovaly. Ačkoli lidé byli o náletech informováni sirénami, bohužel při nich zemřelo nebo bylo zraněno mnoho lidí z řad civilistů. Nejvíce hloubkaři nalétávali na železniční uzly v Čičenicích a Protivíně, které nebyly od Vodňan daleko.⁴⁶

Z čeho se lidé radovali nejvíce, byly tisíce prchajících německých vojáků směrem na západ, aby se dostali jako rukojmí do rukou amerických armád. Jelikož Vodňany se nacházejí na spojnici čtyř velkých měst (Strakonice, Prachatice, České Budějovice a Písek) staly se tak branou prchajících Němců z těchto měst. Lidé je po šesti letech cizáckého útisku a nadějí v blízký konec války s libostí sledovali. Do Vodňan byli ovšem přiváženi také zranění němečtí vojáci a uprchlíci. V důsledku toho byly zabaveny školní budovy a vyučování probíhalo v prostorách hospod. Jelikož uprchlíci měli hlad, chodili nejen k lidem žebrot o jídlo, ale i rabovat. Proto si lidé nechávali od truhlářů stloukat bedny, do kterých schovávali zásoby a tajně je zakopávali ve sklepích či zahradách.⁴⁷

Blížící se konec války byl znát také na různých, jindy nacisty důkladně sledovaných, akcích. Například 15. 3. 1945,⁴⁸ kdy bylo šesté výročí vzniku protektorátu, lidé nevyvěšovali prapory. Totéž se dělo i 20. 4. 1945 v den Hitlerových narozenin. V předešlých pěti letech lidé museli z nařízení úřadů vyvěšovat dva prapory, první německý a druhý protektorátní na všech střeších a vratech domů. Vyvěšování bylo důkladně kontrolováno, ovšem roku 1945 měli Němci jiné starosti, uprchnout.

Dne 21. 4. 1945 došlo k závažné události.⁴⁹ Vlak převážející v otevřených vagónech

---

⁴⁵ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, Vodňany 1948; M. VESELÝ, *Vodňany od doby nacistické okupace do osvobození*, in: Vodňanský zpravodaj. Zvláštní číslo ke 40.výročí osvobození republiky Sovětskou armádou, Vodňany 1985.

⁴⁶ Čičenice vzdáleny od Vodňan 3 km, Protivín 10 km.

⁴⁷ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s.201.

⁴⁸ Tamtéž, s. 184.

⁴⁹ Tamtéž, s. 202.

vysílené vězně z koncentračního tábora Osvětim, se zastavil v Čičenicích. Těmito transporty a také pochody smrti měly být zahlazeny stopy po koncentračních táborech. V Čičenicích tohoto dne zemřel Ing. Jean Detraves, 32letý Francouz, rozený ze St. Sever. Vyhodili ho nahého do příkopu vedle trati. Ihned po odjezdu vlaku byl převezen do márnice ve Vodňanech, oblečen a 24. 4. 1945 pohřben na vodňanském hřbitově za velké účasti lidí. Po zjištění místa pobytu jeho rodičů, jim bylo sděleno, kde je jejich syn pohřben. Počátkem března 1946 navštívili Vodňany jeho bratr Petr a otec Guillaume Detraves, který u hrobu svého syna prohlásil: „*Znám bratrství mezi Čechy a Francouzy. Děkuji obyvatelstvu Vodňan za způsob, jak se mého syna Jeana Detraves po smrti ujalo. Je to pro mne a mou 60letou chorou choť útěchou, víme-li, že tu v České zemi leží náš syn neopuštěn pod znakem francouzské trikolory.*“ Po exhumaci byly pozůstatky jeho syna převezeny do Francie. V Čičenicích na nádraží má Jean Detraves pamětní desku.⁵⁰

Dny konce měsíce dubna a první dny měsíce května se v událostech příliš nelišily. Městem stále prchaly davy německých vojáků a hloubkové nálety neustávaly. Již 5. května 1945 však došlo ke změnám.

6.1.1 Sobota 5. května 1945

Den začal obdobně jako dny předcházející. Městem neustále proudily kolony prchajících Němců, ale přece jen dnešní den byl jiný. Byla z něj cítit blížící se svoboda. Došlo k významným událostem, které na sebe nenechaly dlouho čekat. Lidé, v reakci na události v Praze, kde došlo ke spontánnímu povstání českého lidu proti nacistickým okupantům, se začali shlukovat na náměstí, kam zanedlouho přijelo americké auto a vojáci v něm sdělili občanům radostnou zvěst, a to, že Američané jsou již ve Strakonici a do hodiny budou ve Vodňanech. Lidé jásali! Ve velké euforii konce německého útlaku začali strhávat německé nápisy a nacistické symboly a vyvěšovat československé vlajky. Radovali se, objímali, podávali si ruce a hlavně čekali na vytouženou americkou armádu. Místo toho však zazněla z rozhlasu zpráva, poprvé po šesti letech vyslovena česky, aby se lidé rozešli domů. Lidé byli zklamaní. Rozhlas je ještě jednou k večeru upozorňoval ke stažení československých vlajek. Pomoc tento den nepřišla.

---

⁵⁰ Fotografie pamětní desky je uvedena v příloze č. 11.

6.1.2 Neděle 6. května 1945

Lidé opět ráno vyšli ve velkém počtu na náměstí s dychtivostí příjezdu osvobozeneckých vojsk. Vojáci skutečně přijeli, avšak němečtí a s kulomety v ruce. Řvali, kopali do lidí, odzbrojili četníky a vystřelili několik ran. Všichni obyvatelé se rychle s úděsem ve tváři rozprchli do svých domovů. Rozhlas vyzýval občany k odevzdání zbraní do požární zbrojnice a upozorňoval, aby lidé více nevycházeli až do odvolání ze svých domovů. Němci volně projeli městem. Dnešního dne se odhalila i místní partyzánská skupina, členové skupiny odzbrojovali menší oddíly německých vojáků.

Odpoledne byla již situace příznivější. Rozhlas opět vyzýval občany, ale tentokrát na pátou hodinu odpolední na náměstí k přivítání americké armády, která postupovala k Vodňanům. Lidé opět zajásali. Vyšli do ulic, vyvěsili vlajky, utvořili špalír a s kyticemi v ruce očekávali příjezd Američanů. Ani dnešního dne se jich nedočkali.

6.1.3 Pondělí 7. května 1945

Ve 3 hodiny ráno přijelo do města asi 400 německých vojáků, kteří obsadili náměstí. Po odvezení neznámého materiálu schovaného ve stodolách zase odjeli. Lidé opět vyšli na náměstí. Před okresním soudem se sešli členové partyzánského odboje se zelenou páskou na paži s nápisem „Český partyzán“. Jejich velitelé v čele s Josefem Klimešem je vyslali na ohrožená místa v okolí. K večeru přijel do města plukovník Josef Sucharda, velitel Partyzánské skupiny Šumava II, který měl projev z balkonu radnice. Lidé jeho slovům nadšeně tleskali a nakonec všichni společně zazpívali českou hymnu.

V odpoledních hodinách opustili Vodňany poslední němečtí uprchlíci. Na budovách již nevisel žádný německý nápis, Vodňany jsou opět po šesti letech českým městem.

6.1.4 Úterý 8. května 1945

Lidé se radují, z rozhlasu zní zpráva, že dnešní den, 8. květen 1945 je označen jako den konce války. Dnešního dne vyšlo po třech letech nečinnosti první číslo nového týdeníku „Vodňansko“, kde byl otištěn, stejně jako na plakátech,⁵¹ tento text: *Občané českoslovenští! Po šesti letech cizáckého útisku jsme opět svobodni. V této vrcholné chvíli světodějných událostí chápe se československý národ správy svých věcí, aby*

---

⁵¹ Fotografie dobového plakátu je uvedena v příloze č. 9.

svobodně, z vůle a moci lidu určoval své příští osudy. Jediným zákonným představitelem Československé republiky je naše vláda v čele s prezidentem republiky dr. Edvardem Benešem. Představitelem svrchované státní a veřejné moci je Národní výbor se všemi svými složkami brannými, bezpečnostními a právními. Národní výbor v této radostné chvíli žádá veškeré obyvatelstvo, aby zachovalo kázeň a vystříhalo se jednání, které by rušilo nebo ohrožovalo žádoucí vývoj věcí. Každý pokračuj ve svém denním zaměstnání na svém místě! Obyvatelstvo se proto žádá, aby poslušně a ochotně, s láskou ke společné věci plnilo všechna nařízení Národního výboru a jeho branných složek a v této činnosti podporovalo. Aby se za všech okolností zdrželo ničení státního, veřejného nebo soukromého majetku. V žádném případě nesmí dojít k drancování a plenění. Kdo by jednal proti tomuto příkazu, bude zadržen a potrestán. Zásobování obyvatelstva nesmí být ohroženo, veškeré dodávkové povinnosti musí být v plné míře plněny, neboť jsou určeny našemu lidu. Mějte na paměti zásobování našich velkých měst. Splníte-li takto svou povinnost, dokážete nejlépe své vlastenectví. Zrádci a nepřátelé našeho lidu budou potrestáni. Tuto připravenou akci provádí Národní výbor se svými bezpečnostními složkami. Nezasahujte do této činnosti svévolně. Buďme v této radostné chvíli jednotní a svorní, neboť toto vyžaduje zdárný vývoj naší Československé republiky. Vítajíc s nadšením touženou změnu státních poměrů dejme se vésti stejně city radostného zadostiučinění, jako vědomím národní hrdosti a důstojnosti.⁵²

Lidé četli toto prohlášení v novinách či na plakátech se zatajeným dechem. Dočkali se vytouženého konce války.

Avšak událost, která se ještě téhož dne stala, konec války nepřipomínala. Večer došlo k nedorozumění a následně přestřelce mezi odbojovou skupinou a německými vojáky při odzbrojování. V přestřelce zahynulo sedm Němců, zranění utrpěl jeden partyzán a dvě ženy. V tu dobu však přijížděla od Českých Budějovic silně ozbrojená pancéřová jednotka Němců, kteří se zastavili u železničního nádraží, odkud na ně mířil partyzán František Žemlička ze Strachovic. Němci na něj okamžitě zahájili palbu, následkem níž zemřel. Mezitím byli zastřelení Němci odstraněni z náměstí a stopy jejich krve zasypány pískem. Nastalo vyjednávání o volném průchodu městem. Jelikož se této německé přesile nebylo možno bránit, byl Němcům umožněn volný průchod městem a major partyzánů Brych musel tento útvar doprovodit až několik kilometrů z Vodňan směrem na Prachatice. Obyvatelé Vodňan tak zakusili hořké vyhlášení konce války.

---

⁵² F. FENCL, *Soumrak a svítání*, Vodňany 1948, s. 226-227.

6.1.5 Středa 9. května 1945

V průběhu celého dne projížděli městem v hojném počtu němečtí vojáci. Na hřbitově pohřbili do společného hrobu sedm padlých německých vojáků z předchozího dne. Lidé poslouchali rozhlasové přijímače, ze kterých bylo slyšet jásání lidu z Českých Budějovicích, které byly právě osvobozeny Rudou armádou.

Konečně i vodňanští se dočkali, přijeli vojáci americké armády na náměstí. Lidé je za velkého jásotu vítali.

6.1.6 Čtvrtek 10. května 1945

Mnoho lidí tento den vyzdobilo ve městě výkladní skříně obrazy prezidentů T. G. Masaryka, Edvarda Beneše, ale i místních občanů města, kteří byli nacisty umučeni Josefa Kodádka či Františka Hajného.

Vodňanští Němci museli opět uklízet ulice, někteří spoluobčané si s nimi vyřizovali své osobní účty. Pohlavkovali je a bili. Později se toto chování občanům zakázalo.

Lidé od rána očekávali příjezd Rudé armády, která dle sdělení ruské spojky, byla již na cestě do Vodňan. Přes potíže s prchajícími německými vojáky, dorazila až kolem osmé hodiny večerní za jásotu obyvatel do Vodňan.

6.1.7 Pátek 11. května 1945

Na tento den většina pamětníků nezapomněla. Občané slavnostně oblečení vítali příslušníky Rudé armády. V 19 hodin se konala na náměstí velká slavnost na přivítanou. Lidé slavili, zpívali a objímali vojáky. Vojáci hráli na balalajky a vystřelovali barevné světlice na oslavu. Ruská posádka se ubytovala ve škole a v rybářské škole byl zřízen lazaret pro 200 raněných sovětských vojáků.

Slavnostní náladu pokazil pohřeb Františka Žemličky, který zemřel 8. května po přestřelce s Němci. Po smutečním průvodu, na který přišlo mnoho lidí, byl převezen na hřbitov na Bílou Hůrku.

6.1.8 Sobota 12. května 1945

Dle výpovědí pamětníků patřila sobota 12. května 1945 mezi jejich nejkrásnější dny konce války. Tento den došlo k významné historické události pro město Vodňany a jeho

obyvatele. Rozhlas vyzýval občany, aby se dostavili kolem 15. hodiny na náměstí k přivítání generálů vítězných armád. Lidé se dostavili v hojném počtu oblečení do národních krojů či krojů příslušných cechů. Před radnicí vlála československá, britská, sovětská a americká vlajka. Prvně zavlál také partyzánský prapor.

Generálové vítězných armád, ve složení generálleutnant Tichonov, generálmajor Masovčuk, generál Brown a generál Sucharda, se sešli v prostorách spořitelny a radili se o stanovení demarkační linie mezi oběma armádami.⁵³ Po jednání vystoupil každý zástupce na balkon radnice a promluvil k lidem. Usnesli se na následujícím postupu. Sovětští vojáci zůstali ve Vodňanech do konce měsíce května a poté se přesunuli asi kilometr za město směrem k Číčenicím a posádkou ve Vodňanech byla do 1. prosince 1945 americká armáda. Když chtěli lidé vstoupit do sovětského prostoru či naopak, museli s sebou nosit propustky⁵⁴ vydané ONV ve Vodňanech. Ke konci dne, jako symbol konce války, se z vodňanského kostela Narození Panny Marie rozezvučel zvon jménem „Marek“. Jediný, který nebyl ze všech zvonů z Vodňan a okolí poslán na roztavení. Půlhodinovým zvoněním oznamoval vodňanským občanům konec války, útisku, strachu, bezmocnosti a návrat vytouženého míru a svobodného nadechnutí v osvobozené vlasti.

6.2 Mimořádný lidový soud ve Vodňanech

Po válce se konaly v letech 1945-1947 v sídlech krajských soudů v českých zemích mimořádné lidové soudy (MLS). Ty soudily jako stanné soudy, tedy s omezenými možnostmi obhajoby obviněných a bez možnosti podat odvolání. Lidé byli souzeni dle dekretu č. 16/1945 Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o MLS, vydaný 19. června 1945. Jedná se o tzv. velký retribuční dekret prezidenta Beneše. Lidé byli trestáni za skutky spáchané v období druhé světové války. Byl zaveden nový trestný čin, udavačství. Za tento trestný čin mohl být uložen i trest smrti, který měl být vykonán do dvou hodin od rozsudku. Celkem bylo odsouzeno 33 000 osob, z toho asi 730 k trestu smrti. Přibližně 50% odsouzených byli Němci, 15% Maďaři, zbytek Češi a Slováci. Otázkou zůstává, zda někteří obvinění byli souzeni na miskách spravedlnosti či z pouhé msty.

MLS se konal také ve dnech 16. - 21. 12. 1945 ve Vodňanech.

---

⁵³ Fotografie pamětní desky na tuto událost je uvedena v příloze č. 13.

⁵⁴ Fotografie dobové propustky je uvedena v příloze č. 23.

6.2.1 I. lidový soud ve Vodňanech

První MLS⁵⁵ se konal 5.-7. listopadu 1946 v prostorách radnice. Soud se skládal z předsedy soudce krajského soudu v Písku, JUDr. Jiří Groišl, státního zástupce, JUDr. Ladislav Polák, zapisovatele, JUDr. Otto Strnad a čtyř soudců z lidu, Václav Houska, Josef Velenovský, Jaroslav Pešula a Arnoštka Hrušková, vdova po soudním radovi v Písku.

Obžalovaným byl Jan Pakeš, řezník a zemědělec ve Vodňanech, žalovaný podle retribučního dekretu prezidenta republiky, že chytil uprchlého Žida Richarda Blocha, který utekl z tábora ve Varšavě a nedovoleně se zdržoval ve Vodňanech a okolí. Pakeš toto zjištění nahlásil gestapu. Důsledkem toho byl Bloch zatčen a popraven. Blochovi poskytli úkryt rodiny bratrů Josefa a Zdeňka Reinišových. Za tento svůj čin byli transportováni do koncentračních táborů, kde kromě Karolíny Reinišové všichni zahynuli.

Ve prospěch obžalovaného vypovídalo devět svědků. Tvrdili, že Pakeš jim jako řezník prodával maso načerno. Při porážkách přiznával menší váhu, aby zde více masa zůstalo pro české občany.

Po vyslechnutí všech svědků byl vynesena rozsudek. Ač lidé i Pakeš sám očekávali trest nejvyšší, byl odsouzen k 27 letům vězení.

6.2.2 II. lidový soud ve Vodňanech

Druhý MLS⁵⁶ se konal ve dnech 16. – 21. prosince 1946. Soudu předsedal opět JUDr. Jiří Groišl z Písku, veřejným žalobcem byl opět JUDr. Ladislav Polák a soudci z lidu byli Václav Houska, Stanislav Bulín, Karel Petrák a Josef Bízek.

Obžalovaní byli obchodník Jiří Fridrich a jeho manželka Marie a bývalý hospodářský správce Jaromír Redl s manželkou Marií.

Žaloba uvádí, že Jiří Fridrich se jako Čech přihlásil k Němcům, informoval Němce o poměrech občanů ve Vodňanech. Podporoval propagaci nacismu, dopustil se přímo udavačství na gestapu a hlavním zločinem bylo udání Marty Ledererové, že přestoupila zákaz cestování. Na základě tohoto udání byla poslána do koncentračního tábora, kde zemřela.

---

⁵⁵ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 286-288.

⁵⁶ Tamtéž, s. 289-299.

Jaromír Redl požádal o německé státní příslušenství pro sebe i celou rodinu. Obohacoval se na úkor obce. Největším jeho zločinem je vojenská zrada, že jako bývalý nadporučík čs. armády sloužil v nepřátelské armádě jako prostý voják až do konce války.

Oba obžalovaní omlouvají svou zradu finanční tísň. Došlo také k obvinění jejich manželek, že nepřímo zaviniily zatčení a následně smrt porodní asistentky Junkové z Písku. Junková v neopatrnosti na veřejnosti vyjádřila přání Hitlerovy smrti.

Po vyslechnutí všech svědků byly vyneseny rozsudky. Marie Redlová byla obžaloby zproštěna. Marie Fridrichová byla odsouzená na 15 let nucené práce. Jaromíru Redlovi byl vyměřen trest 19 let těžkého žaláře a 15 roků v pracovním táboře. Jiří Fridrich byl odsouzen na doživotí a celé jeho jmění propadlo ve prospěch státu.

6.3 Vodňanský lazaret

Na tomto místě bych se ráda zmínila o vybudování vodňanského lazaretu⁵⁷ pro přeživší ženy z pochodu smrti, které byly rozptýleny v oblastech Prachatic. Z koncentračních táborů v Polsku a Německu vyšlo v lednu 1945 pod dozorem SS žen a SS mužů 1500 žen na pochod smrti. Pochod postupoval po německých hranicích směrem na jih. V dubnu se dostal na Domažlicko, v květnu na Prachaticko. Po útěku dozorců zbylo 5. května 1945 u Husince asi 300 žen. Dva dny před tím nacisté některé ženy postříleli u Volar. Na místním hřbitově je jich 95 pochováno. Dle hrůzných výpovědí šly ženy každý den 25-30 km téměř bez jídla, denně zemřelo vysílením mnoho z nich. Uvádím zde několik výpovědí těchto mučených žen, neboť se na tyto zřůdnosti páchané na lidech nesmí nikdy zapomenout. Dívky z Polska vypravovaly: *„Němci nás pochytali, zavřeli a všechny nad 35 let povraždili. Že jsem se jim zdála hezká, jedinou mne nechali na živu. Ale ten můj život bylo – peklo. Chodili ke mně, nemohla jsem se bránit. Za tři roky jsem měla čtyři děti... Sotva se mi dítě narodilo, musila jsem s ním ven – na mráz a držet je na vodorovných rukou tak dlouho, až zmrzlo... A již pátý den musila jsem ztrpět, aby ke mně znova chodili.“*

---

⁵⁷ Tamtéž, s. 243-248; Vladimíra MARTINCOVÁ, *Vzpomínka na vodňanský lazaret v roce 1945*, in: Strakonicko v boji proti fašismu. Sborník vzpomínek a statí, Strakonice 1985, s. 67-69; *K některým událostem na sklonku druhé světové války 1944-1945 na území dnešního Jihočeského kraje (včetně „Pochodů smrti v roce 1945“)*, České Budějovice 2005.

„Chodili k nám, aby nás zneužívali. Když se mi narodilo dítě, musila jsem je vlastníma rukama dát do pece spálit. V té peci byly háky, kamarádka tam musila své dítě za živa pověsit za nožičku na hák, aby se udusilo kouřem z toho mého spodního robátka...“

„Mou matičku ztýrali tak, že padla na zem a nemohla již povstat. Zadržli jí provaz na krk a já – dcera musila jsem jí táhnout k peci a strčit ji tam za živa k spálení...“

Je až neuvěřitelné, kolik síly musely tyto ženy v sobě mít, aby všechny hrůzy na nich páchané vydržely. Většina pamětníků vypověděla, že ženy byly v tak zbědovaném stavu, že se jich ošetřovatelky bály dotknout, aby jim neublížily. Strašné je, co všechno dokáže způsobit člověk člověku. Musíme doufat, že už se podobná zvěrstva páchaná na lidech nebudou nikdy opakovat.

Dne 7. května 1945 odváželi partyzáni z Vodňan dosud zde ubytované německé uprchlíky k hranicím. Zpět již přivezli první transport žen. Během několika hodin byl lazaret spolu se záchytnou stanicí vybudován Okresní Národní pomocí a Českým Červeným křížem⁵⁸ v prostorách dívčí školy. V lazaretu bylo možno ubytovat až 115 osob, v záchytné stanici asi 100 osob. Druhý den místní rozhlas oznámil občanům nově nastalou událost. Jídlo se vydávalo na potravinové lístky, takže možnosti byly omezené, přesto občané s ženami soucítili a přispěli hlavně potravinami a oblečením. Postupně bylo dopraveno 112 osob z koncentračních a pracovních táborů v počtu 3 mužů a 109 žen, 7 národností, ve věku 20-24 let. Strádáním byly ženy již tak vyčerpané, že některé musely být odnášeny z aut na lůžkách. Všechny ženy byly ve špatném zdravotním stavu, špinavé a zavšivené. Proto byly ve zvláštních místnostech vykoupány, odvšiveny a nově oblečeny. Po důkladné lékařské prohlídce byly rozděleny do pokojů či příslušných oddělení nemocnic. Mezi nemocemi převládaly střevní katary a tuberkulóza. Zdravotní služba byla stálá, denní i noční. Lékařské vizity se prováděly dvakrát denně.

Pacientky se velice rychle zotavovaly a toužily se navrátit do svých domovů. Za tímto účelem udělal velký kus práce ČČK, který prostřednictvím MČK zajišťoval ženám návrat domů. Ještě dlouho po návratu si s místními ženami dopisovaly a děkovaly jim za záchranu života.

Událost to byla velmi významná, což dokládá i fakt, že za tuto pomoc obdržel ČČK ve Vodňanech poděkování ústředního ČČK v Praze s osobním poděkováním předsedkyně ČČK. Vždyť co může mít na světě větší hodnotu, než zachránit někomu život?

---

⁵⁸ Dále jen ČČK.

6.3.1 Repatriace

Repatriace ve Vodňanech⁵⁹ probíhala v budově místní školy od 8. května do 18. července 1945, kdy byla činnost zastavena. Zařízení pro repatrianty bylo získáno od partyzánů, Okresní národní pomoci, Místního a Okresního národního výboru, Okresní péče o mládež, z majetku uprchlých Němců a hlavně dary od obyvatel města, kteří tak projeví svou solidaritu. Svou úlohu splnili také členové Junáku, kteří měli funkci spojek. Mezi repatrianty byli lidé z koncentračních a sběrných táborů, jdoucí na cestu do svých domovů, dále vojáci a vojenští zajatci.

Repatrianti byli vykoupáni, oblečeni, lékařsky prohlédnuti. Pokud mohli pokračovat v návratu do svých domovů, dostali jídlo na tři dny. Ostatní pacienti byli stravováni dle jídelních lístků, které sestavovali lékaři. Místní hostinec v blízkosti školy sloužil jako vývařovna. Jídlo se podávalo pětkrát denně. Ze začátku byly pacientům nasazeny přísné diety, neboť jejich tělo nebylo zvyklé na větší přísuny potravy. Postupně jim byly porce přidávány.

Po zotavení byli lidé, většinou pomocí ČČK, připraveni na cestu domů. Dostali na cestu zásoby jídla. Domů se dopravovali povozy či vlaky, většinou na úvěr nebo z repatričních prostředků.

Po vyprázdnění ozdravovny byla svolána likvidační schůze všech zástupců pomáhajících institucí. Rozhodli zde o rozdělení zbylých zásob oděvu, prádla, obuvi, potravin, paliva a nádobí mezi Okresní ochranu matek a dětí k rozdělování mezi další repatrianty a rodiny z koncentračních táborů, Místní a Okresní péči o mládež k doplnění zařízení dětských útulků a také členům oddílu Junák k zařízení táborů za jejich pomoc.

Repatriováno bylo 1 331 civilních osob, 150 vojenských osob a 27 690 vojenských zajatců, dohromady tedy 28 751 osob.

Nutno doplnit, že všichni lidé zde pomáhali dobrovolně a bezplatně.

---

⁵⁹ *Repatriace ve Vodňanech*, in: *Vodňany 1937-1945. Sborník prací a dokumentů k 50. výročí osvobození republiky*, Vodňany 1995, s. 74-81.

7. Výpovědi pamětníků

7.1 Dotazník

Dosud žijícím pamětníkům jsem buď kladla okruhy otázek, na které odpovídali, nebo hovořili sami o všem, na co si o protektorátní době ve Vodňanech vzpomněli. Byla to setkání příjemná, neboť na těchto pamětnících bylo vidět, že je tato doba poznamenala, i když to byly v tehdy povětšinou ještě děti. Jedna pamětnice, paní Svatková, se dokonce při vzpomínce na osvobození rozplakala. U všech bylo vidět jejich nadšené češství...

Zde uvádím okruhy otázek:

- Vzpomínáte si, jak byl vznik protektorátu vyhlášen?
- Věděli jste či chápali, že je válka? Jak jste se to dozvídali?
- Mluvili rodiče mezi sebou nebo s Vámi o válce či politice? Jaká byla u Vás doma atmosféra? Říkali Vám rodiče, co smíte a co nesmíte říkat ve škole, na veřejnosti, mezi lidmi?
- Poslouchali jste např. ilegální rozhlas?
- Jak se válka projevovala u Vás ve škole? Jak se projevovali učitelé, zda jste se učili dějepis či německý jazyk? Probíhala na školách tzv. „Winterhilfe“ (sběr šatstva a jiných věcí pro německé vojáky)?
- Jak vypadal váš běžný den? Co jste hráli za hry? Provozovali jste nějaký sport?
- Jak vypadal váš sváteční, většinou asi nedělní, den? Jak jste trávili např. Vánoce, Velikonoce či vaše narozeniny?
- Měli jste strach? Báli jste se někoho, např. vojáků? Cítili jste nenávisť k Němcům?
- Povídali jste si s kamarády o válce? Chodili jste do kina, na jaké filmy?
- Měli jste hlad či pocit, že Vám něco schází?
- Víte o někom v okolí, koho válka osobně zasáhla, např. Židé, sousedé, příbuzní, spolužáci?
- Víte o někom v okolí, kdo by spolupracoval s Němci? A jak dopadl po válce?
- Pocítili jste změnu ve svém okolí po atentátu na Reinharda Heydricha? Např. u rodičů, v jejich chování či ve škole a okolí? Čím a jak se tato změna projevovala?
- Jak jste pocítovali konec války Vy sami a ve svém okolí? Viděli jste někdy přelety spojeneckých letadel, bombardérů či stíhačů, tzv. „kotlářů“, kteří útočili na vlaky? Znáte pocity spojené s bombardováním? Učili jste se, jak se chovat v krytech, co máte dělat za náletu?
- Myslíte si dnes zpětně, že vás prožití války nějak ovlivnilo v budoucím životě?

7.2 Vzpomínky paní Jaroslavy Svatkové, rozené Holánové, narozené 26.12.1931

„Začátek války, rozdělení Československa a vznik protektorátu jsem jako malá školačka vnímala hlavně ze smutku rodiny. Vzpomínám si, když byla vyhlášena mobilizace, muži vzali své kufříky a šli hrdě bránit vlast, hodně žen i moje maminka přitom plakaly. O to bylo větší zklamání mužů, když byla mobilizace zrušena. Hranice protektorátu nebyly z Vodňan daleko, Prachatice byly zabrány, byly už součástí Sudet. Z území Sudet sem přicházeli Češi ze svých domovů, kde všechno opustili, jako dítě si pamatuji jednu rodinu, měli dceru, byla o rok mladší než já, seděli naproti našeho domu na patníku, nevěděli kam mají jít, bylo to velmi smutné, ale lidé ze sousedního domu jim nabídli u nich ubytování a po válce se do Prachatic vrátili. Většinou když tam měli lidé veliký majetek, statky, tak se po válce do svých domovů vraceli, ale někteří zde zůstali natrvalo. My jsme také měli v bytě ubytovaného ředitele Pokračovací školy až z Příboru.

Po obsazení vznikaly nové pojmy, hlavně česko-německé nápisy, změnilo se například i řízení, bylo ustaveno, že místo vlevo jezdila auta vpravo „Rechts fahren!“ V té době jsem chodila do obecní školy, která byla rozdělená, pravá strana byla dívčí, levá strana byla chlapecká. Z té dívčí části potom ještě vznikla německá škola, byl tu i německý ředitel jménem Hofmann, chodily tam děti kolaborantů, jako děti jsme z nich měly strach, byly hodně namyšlené a při každé jejich slavnosti tloukly bubínky. Na konci války se do prostor školy nastěhovali uprchlí Němci, kteří utíkali před frontou, zabrali celou školu, takže už nebylo pro nás děti místo, tak jsme se chodily učit po hospodách. Lidé kolaborovali z různých důvodů, většinou to byly početné rodiny, které potřebovaly peníze. Nebo to byly rodiny, kdy jeden z manželů byl Němec. O nikom nevím, že by přímo udával, ale v podvědomí lidí se o nich vědělo.

Ve škole se změnila ve velké míře osnovy, zavedla se výuka německého jazyka, dějepis jako předmět neexistoval a učili jsem se německy zeměpis, a to se učila Velkoněmecká říše pořád dokola. Samozřejmě pořád byly nějaké sbírky, hlavně v zimě šatstva, a jelikož zimy byly hodně tuhé, měly jsme zimní prázdniny, protože docházelo palivo a to se nám líbilo, chodily jsme si do školy jen pro úkoly třeba na týden a tím pádem jsme jako děti měly hodně volnosti, tak jsme chodily bruslit na rybníky nebo lyžovat. Chodily jsme také do kina, vysílalo se hodně německých filmů. Před začátkem filmu se vysílal tzv. žurnál, ve kterém vystupoval Goebbels s tou jeho propagandou a

také záběry z fronty, kde se líčily úspěchy německého vojska, ale skutečnou pravdu jsme se dozvídali právě z poslechu zahraničního rozhlasu.

Moji rodiče si hodně povídali o válce a politice, poslouchali zahraniční rozhlas hlavně Londýn, i když věděli, že se toto provinění trestá smrtí či posláním do koncentračního tábora.

Znala jsem hodně Židů ve Vodňanech. S mojí matkou chodila na esperanto paní Ledererová, jejímu manželovi se podařilo prchnout a bojovat v Tobruku, ten a ještě jeden Žid jménem Kárník, ti dva se jako jediní Židé po válce do Vodňan vrátili. Měla jsem spolužačku, jmenovala se Berta Kohnová, brzy musela chodit s hvězdou a nevrátila se stejně jako všichni ostatní Židé ve Vodňanech. Dále to byly rodiny Červinků, Ganzů, Steinů a dalších.⁶⁰ Sídlili v prostorách rybářské školy, ze které na konci války byl zřízen lazaret pro přeživší z pochodu smrti, byla jsem přímým účastníkem lazaretu, neboť moje matka pomáhala u Červeného kříže.

Velmi dobře si pamatuji na dobu heydrichiády, doba byla velmi krutá, jednak byly vypáleny Lidice a jednak začaly domovní prohlídky, jelikož se na místě atentátu našla taška a kolo atentátníků, naši četníci chodili s ofocenými předměty po domech a všichni museli říct, zda ty předměty znají. Pamatuji se, že jsem tenkrát ležela, měla jsem spálu, a dokonce se ptali i mě, dítěte. A poté začaly popravy, byl popraven ředitel školy pan Kodádek s manželkou, jelikož byl velký vlastenec, všichni to o něm věděli a byl mezi lidmi velmi vážený. Zůstaly zde jejich dvě dcery, kterých se ujala jejich babička. O jejich dalším osudu nic nevím. Popravených lidí bylo daleko více, byly vyvěšeny seznamy, kde to bylo oznámeno, ale v paměti zůstali manželé Kodádkovi, neboť jejich poprava se všemi občany Vodňan velice otřásla. Došlo k vyhlášení stanného práva,⁶¹ kdy jsme museli být do určité hodiny doma. Mám ještě vzpomínku na pietní akt, když Heydrich zemřel, který se odehrával před školou. V době heydrichiády se lidé k sobě ještě více semkli, drželi při sobě. Lidé vůbec byli hodně pospolu, vyprávěli si o politice, o událostech, navštěvovali se, vařili válečná jídla, předávali recepty, prostě život musel jít dál.

Došlo k přeložení krajského soudu z Českých Budějovic do Vodňan.⁶²

---

⁶⁰ Německá mládež, Hitlerjugend. Poznámka autora.

⁶¹ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, Vodňany 1948, s. 58. Výjimečný stav trval pět neděl. Zrušen byl 3.7.1942.

⁶² Tamtéž, s. 32. Dne 1.5.1941 byl krajský soud přeložen z Českých Budějovic do Vodňan z důvodu rychlejšího poněmčení Českých Budějovic. Soud sídlil na radnici ve druhém patře a část soudu byla umístěna v prostorách rybářské školy, odkud se přemístila do bývalého domu Ledererů na Bavorovské ulici.

Sklepní prostory soudu sloužily jako věznice.

Jako dítě si nepamatuji, že bych někdy měla hlad, ale třeba na Vánoce žádné kolekce nebo ovoce jako banány či pomeranče to neexistovalo. Nakupovalo se na potravinové lístky, masa bylo málo, tak to se většinou našetřilo a uvařilo na sváteční oběd. Hodně lidí chovalo králíky, kdo měl příbuzné na venkově, tak tam jezdil pro mléko, to bylo samozřejmě zakázané, ale lidé se chtěli nějak přiživit. Navíc ke konci války, když šlo Němcům do tuhého, byly přiděly jídla ještě menší.

Také si pamatuji, že starší ročníky než já, ročník 1924 byl nuceně nasazen na práci do Říše a hodně lidí z toho bylo nešťastných a někteří se odtud i nevrátili.

Na konci války docházelo k náletům hloubkařů na železnice, na železniční uzel Protivín, Číčenice, hlavně stříleli na transporty, aby ochromili zásobování. Při těchto náletech došlo nejen k zraněním, ale i k smrti civilistů. Na tuto dobu mně v mysli naskočila vzpomínka, pamatuji se, že bylo jaro, neděle, a dědeček nás vzal jako vnoučata alejí na lázeň,⁶³ babička zůstala doma, náš dům skoro sousedil s továrnou, a viděla, jak hloubkaři nalétávají na továrnu, odnesl to i náš dům, měli jsme v rádiu a ve dveřích střelu, babičce se našťestí nic nestalo, bylo štěstí, že ostatní členové rodiny jsme šli na tu procházku. Když měly být nálety, tak v rádiu upozorňovali, že přes naše území přeletí bombardovací svaz. A když se letadla přibližovala, začaly houkat sirény, byl to hrozný zvuk. Jako dítě jsem se při tomto zvuku strašně bála, nevěděla jsem, co přijde, ve škole jsme měly tréninky jak se chovat v krytech.

Pamatuji se, že 5. května 1945 jsme poslouchali v rádiu, jak začalo povstání v Praze, z rádia se ozývalo: „voláme všechny Čechy...“, všichni jsme brečeli, bylo to velmi nadějně, hodně lidí vyšlo na náměstí, pořád jsme čekali, že je osvobozená armáda již tady, neboť jsme byli blízko hranic, ale bohužel přišli Němci, kteří prchali před Sovětskou armádou na Prachatice, aby byli alespoň zajati Američany. O partyzánech měli lidé ve Vodňanech ponětí, hlavně v podobě ústního podání, vznikla tady Partyzánská skupina Šumava II, velel jí gen. Sucharda, a oni se právě odhalili toho 5. května 1945. Členové té skupiny dělali různé sabotážní akce, opatřovali zbraně atd. Pamatuji se, že ještě některý den po osvobození stála před městem německá armáda.⁶⁴ Samozřejmě ve městě vypukla panika, partyzáni udělali před městem barikádu a Němci

---

⁶³ Vycházková trasa z Vodňan k lázni Svate Máří Magdalény u Chelčic. V letech 1660-1663 ji nechal vystavět tehdejší majitel libějovického panství Albert Henrik de Longuewall, hrabě z Buquoy. Délka trasy 3 km.

⁶⁴ Tato událost se stala 8.5.1945. Poznámka autora.

přišli vyjednávat, aby jim dovolili průjezd Vodňanami, nakonec tedy partyzáni vlak odklidili, ale zahynul zde jeden člověk, pan Žemlička. Na vodňanském vlakovém nádraží má pamětní desku. Také jak jezdily transporty převážející vězně z koncentračních táborů, tak byl u Číčenic vyhozen z vlaku jeden mrtvý muž, Francouz.⁶⁵ Také má pamětní desku na nádraží v Číčenicích.

Mně osobně nejvíce v paměti utkvělo, jak jsme pořád čekali, že už nás jdou osvobodit, pořád jsme lemovali chodníky a dohadovali se z jaké strany přijedou, nakonec přijel jeden americký jeep a zase odjel, to jsme věděli, že už jsou blízko. Mám dojem, že Rusové přišli od východu, od Číčenic a přišli po svých, nakonec tu pár aut měli, ale byli úžasně srdeční a lidé jim nosili jídlo, pití, vítali je. Jako první tu tedy byli Rusové, ale jako demarkační čára Vodňany patřily pod Američany. Potom přijeli Američané, byl mezi nimi, co se týče vybavení markantní rozdíl, ale v té době zavládla hlavně všude radost, pořád se slavilo, hlavně na náměstí, při jedné velké oslavě, to jsem ještě nikdy neviděla, vyšly všechny cechy v krojích. Na tuto slavnost se i lidé slavnostně oblékali, já byla ve věku sokolské dorostenky, tak mně někdo ušil z německé vlajky červenou sukni a k tomu jsem měla bílou halenku a šla jsem v tomto oblečení na slavnost, atmosféra byla úžasná. Bylo to při příležitosti setkání generálů všech vítězných armád na vodňanském náměstí.

A úplně největší vzpomínky mám na ty zubožené ženy z pochodu smrti, setkávala jsem se s nimi, neboť maminka pomáhala jako ošetřovatelka. Ošetřovatelky je musely nejdříve odšívít, vykoupat, bály se na ně sáhnout, protože to byly jen kostry potažené kůží, trpěly hodně nemocemi, hlavně tyfem, byly to většinou Polky, musely zpočátku jíst pomalu, aby je velký přísun jídla, na který nebyly zvyklé, nezabil. My děti, které jsme byly napůl sokolské a napůl skautské, jsme pro ně sháněly jídlo a ošacení. Poté, když se trochu uzdravily, repatriační úřad jim zajistil návrat domů, některé ženy si s našimi ošetřovatelkami ještě dlouho po návratu domů dopisovaly.“

---

⁶⁵ Tímto mužem byl Ing. Jean Detraves.

Já, Jaroslava Svatková, souhlasím s použitím svých odpovědí do diplomové práce Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech dne 3.3. 2009

.....
Jaroslava Svatková

7.3 Vzpomínky paní Jany Zborníkové, rozené Fučíkové, narozené dne 2. 7. 1929

„V té době mi bylo 9 let a jmenovala jsem se Fučíková. Otec byl zaměstnancem státních drah, a protože byl za první světové války raněný, dostal v Lenoře trafikou. Byl u dráhy zaměstnaný v Lenoře a já se do Lenory nastěhovala se svojí sestrou. Byly jsme tam spokojené.

V době mobilizace si všichni mysleli, že bude válka a otec, jako státní zaměstnanec také dostal zbraň, chodil kolem dráhy a hlídal to tam, ale nakonec válka nebyla, protože byla Mnichovská dohoda a ze Sudet se zase všichni museli stěhovat zpět do vnitrozemí no a mě a sestru odsunuli do Vodňan k matce a otec musel zůstat v Lenoře a jelikož o něj měla matka strach, nakonec zůstala s ním v Lenoře. Otec tam pak postavil chalupu, protože jsme neměli kde bydlet a sestra byla nasazena a pracovala v Kasselu, kde přežila strašné bombardování a poté, co byla čtyři dny zasypána v krytu, utekla. Pochopitelně ji hledali, a četník, otcův kamarád když věděl, že přijde kontrola, tak jí řekli, aby se schovala. Nikdo jí neudal, protože tam spousta lidí utíkalo. Naopak si všichni pomáhali. Jednou, když jsem jela na kole jsem zažila hloubkový nálet. Seskočila jsem z kola a schovala se. Ale jinak na Vodňany nebyly moc nálety, protože to nebylo nějaké průmyslové centrum, takže to pro Američany ani Němce nebylo nijak zvlášť atraktivní. Ilegální rozhlas jsme poslouchali pravidelně, i když na rádiích byly nálepky „toto neposlouchejte“, protože tam mluvil Beneš a exilová vláda. Konec války se na náměstí ve Vodňanech slavilo americkou hymnou, českou hymnou a různě se oslavovalo. Otec vyvěsil na dům i vlajku. A spousta Němců chtělo padnout do rukojmí Američanům, protože nechtěli padnout do zajetí Rusům. Velký strach jsme měli z lidí, kteří ve Vodňanech udávali. Proto jsme se takovým lidem raději hodně vyhýbali. Je to malé město a každý znal každého, proto jsme se radši před nikým s ničím nesvěřovali. Ale mezi sebou jsme o válce mluvili. Němce jsem nenáviděla a nenávidím je dodnes.

S žádnými židy jsem se tady nestýkala, ale vím, že tady byl transport, který odvážel několik židovských rodin. Já osobně ani žádné židy neznala, ale znala jsem rodinu Čtvrtníků, kteří se s židy stýkali. Pak už jen vím, že se z těch několika rodin vrátili jen dva židé.

Ale vím, že tady byl odboj. Všichni to tušili, ale na povrch to vyplulo až někdy 5. – 8. května. Myslela jsem, že okolí je plné partyzánů, ale pak jsem zjistila, že to nejsou partyzáni, ale byli to je takoví zlodějčkové, kteří se ukrývali před Němci a po válce říkali, že to byli partyzáni.

Uměla jsem se sestrou anglicky a tak jsme Američanům tlumočili. A jeden Američan se tam do sestry zadíval, ale sestra ho nechtěla, protože to byl přeci jen Američan a ještě voják. Pak ho odveleli do Ameriky a on sestře stále psal, posílal třeba čokoládu nebo i rýži a v tu dobu pracovala sestra na dráze v Českých Budějovicích. A jednoho dne si pro sestru přijel. Protože tenkrát nedostal vízum, tak se dal najmout jako hledač min, lodí přešel do Německa a odtud jel stopem až sem, s tím, že požádá sestru o ruku. A sestra s ním nakonec odjela do Ameriky a zůstala tam s ním napořád. Celkem jsem za ní byla třikrát. Takže manželství se jim vydařilo a mají čtyři krásné děti. Válka mě ovlivnila hlavně v tom, že nenávidím Němce.“

Já, Jana Zborníková, souhlasím s použitím svých odpovědí do diplomové práce Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech dne 22. 2. 2009

.....
Jana Zborníková

7.4 Vzpomínky pana Josefa Ševčíka, narozeného 11. 7. 1930

„Když sem přišli Němci, chodil jsem do 4. třídy na starou školu, která byla rozdělena na tři části. V přízemí byla Obecná škola, v prvním a druhém patře dívčí a chlapecká. Takto byla rozdělena již od počátku. Už v půl osmé byli Němci na náměstí ve Vodňanech. Viděl jsem je, když jsem šel ráno do školy. Všude ve městě vlály německé vlajky a nápisy na obchodech byli také v němčině. Za Němců byli zakázané i zábavy. Na Sadech bylo i kino, kde se hrály převážně německé filmy, ale české taky.

Bylo tu i spousta lidí, které pak zavřeli kvůli tomu, že byli před válkou komunisté...

Rodiče hovořili o válce mezi sebou, ale i se mnou, takže jsem se dozvídal, co se děje, ale toho, že přijeli vojáci jsem se příliš nebál.

Z kraje mi rodiče neříkali, co smím a nesmím, ale postupem času jsem takovéto „zákazy“ a „povolení“ od rodičů slýchal.

Ilegální rozhlas jsme poslouchali. Vždycky jsme zatemnili a pustili ho strašně potichu. Do teď si pamatuji, jak byla na rádiu taková kolečka, že se trestá kázníci a smrtí. Taková růžová byla...

V běžném školním dni se mě válka dotkla až ve vyšší třídě, kdy byla povinná výuka německého jazyka a to 8 hodin týdně. Dějepis se také vyučoval, ale už byl zkreslený. Pamatuji si, že jsme museli mít takové knihy, ve kterých jsme měli různé pasáže zaškrtané černou tuší, aby se nedaly přečíst. Učitelé to ovlivnilo tak, že později museli přijít do třídy a zdravit po německy a my jim museli na pozdrav odpovídat.

Náš nedělní den vypadal tak, že jsme každou neděli chodili pěšky do kostela.

Mezi kamarády, převážně kluci, jsme si o válce často povídali.

Abych pocítil někdy hlad, to přímo ne, ale díky potravinovým lístkům byla ta situace velice špatná.

Blízké osoby, kterých se válka dotkla přímo, byl můj spolužák Jirka Khon, který odešel. Němci odvedli asi 176 židů, z toho se vrátili dva. Lederer a Kárník.

S Němci spolupracovali konkrétně tady na náměstí, tam bydlel nějaký Fridrich, ten Němcům hodně donášel. Tvrdil, že má česko-německou krev, ale dělal to hlavně proto, že na tom byl finančně špatně a jeho syn, o tři roky starší než já byl poté v Hitlerjugend. V přízemí staré školy byla jedna třída Deutsche Schule, která byla pro děti Němců, kteří sem přišli a pro děti kolaborantů. Těmto „spolužákům“ jsme se ale vyhýbali.

Kolaboranti v podvědomí museli vědět, že udávají lidi, protože když to vezmete logicky, ti Němci nemohli vědět, koho mají zavřít.

V roce 1945 to bylo opravdu nechutné. Lidé, kteří před tím kolaborovali museli např. zametat ulice a tak, a Češi tloukli tyto lidi, i když k tomu neměli vůbec důvod. Kde je dnes lidová škola umění, tam byli ve sklepech cely. Po té tyto lidi soudili a Fridrich dostal tuším 25 let. On byl takový horlivý a chtěli ho původně popravit, ale dostal 25 let. A rodina Fridrichů potom zmizela.

Po atentátu na Heydricha jsme se báli. A o této informaci jsme se dozvěděli v novinách. Bylo to tam v takovém červeném rámečku. Potom chodili Němci a ukazovali každému obrázek toho kola a té tašky, kterou našli u atentátu a ptali se lidí, jestli jí někde neviděli. Po té zatkli Kodádkovi, popravili je a po nich zůstaly dvě dcery. Bylo stanné právo a lidí bylo zavřených víc. A stanné právo trvalo tak půl roku. Nesměli jsme večer chodit ven a museli jsme mít zatemněná okna a na tohle chodily hlídky a kontrolovaly.

Konec války, to si pamatuji, to bylo v sobotu, to jsem se tenkrát učil a šel jsem na chvíli ven. A projížděla Praga s píseckou značkou a měla vyvěšenou vlajku. Českou vlajku. Pak začalo následovat osvobození. A to si pamatuji, že šla spousta Němců jako od Týna, protože chtěli padnout do zajetí Američanům a ne Rusům.

Co se týče odbojové organizace, to se vědělo až později a ta jména znám všechna. Byl tam Sucharda generál s podplukovníkem, pak také tam byl kapitán Klimeš.

Demarkační čára tady byla, tam byly závory a dodnes mám doma ruskou propustku jednoho známého, který bydlel v Radčicích a musel mít propustku do Vodňan. Ale kromě Američanů tady bylo i spoustu Rusů, kteří bydleli v rybářské škole, ale pak se Rusové stáhli za tu demarkační čáru a zbyli tu jen Američané.

Z konce války jsem měl samozřejmě radost.“

Já, Josef Ševčík, souhlasím s použitím svých odpovědí do diplomové práce Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech dne 7.2. 2009

.....
Josef Ševčík

7.5 Vzpomínky paní Boženy Jilečkové, rozené Urbánkové, narozené 22. 3. 1922

„Protektorát si pamatuji, i jsem ho nešťastně zažila. Když mi bylo 17 let, bylo to 15. 3. 1939, jsem se načesávala u zrcadla a maminka přišla a řekla: Děvče nešťastná, ty se tady načesáváš, zpíváš si a nevíš, jaké nás potkalo neštěstí.... Obsadili nás Němci. A tenkrát, když mi bylo 17 jsem netušila, co nás čeká.

Když mi bylo 20 let, chtěla jsem změnit pracovní místo. Jelikož Vodňany patřily pod Písecký pracovní úřad a mě bylo nabídnuté místo ve Strakonících ve zbrojovce ve skladu, když budu za Strakonice hrát v ochotnickém divadle, potřebovala jsem se nechat převést na Strakonicko, o což jsem zažádala. A jednoho krásného dne mi přišlo předvolání a já v domnění, že už mi to vyřídili, jsem tam šla. Byl tam německý doktor, který mi řekl, abych se vysvlékla, poklepal mě a řekl: „Transport Berlin“. Tehdy jsem se lekla, protože jsem věděla, že tam česká děvčata jezdí pracovat. Když jsem odcházela, tak mi řekl pan Hrdina, který na pracovním úřadě pracoval: Proč jste sem dneska chodila? a já mu řekla, že mi přišlo předvolání. No a tak to dopadlo. Za týden jsem musela se sbalit a s úplně cizími děvčaty z Budějovic odjížděla do Německa. Jinak to byla úplná náhoda, protože původně to bylo jen pro dívky s ročníkem 1924. Já byla 1922, ale tím, že jsem na sebe upozornila, mě tam poslali také. V Berlíně jsem pracovala v továrně Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft (AEG) a bylo to ve čtvrti v Berlíně a jinak jsme bydleli v části města, která bylo naproti čtvrti, kterou bombardovali a my bydleli jen v takových dřevěných chatrčích, bez krytu. Kdyby nás tenkrát trefili, tak bychom tam všechny zemřeli. Kousek bylo nádraží, kde byla protiletadlová děla.

Jeli jsme z těch Budějovic do Prahy a tam jsme čekali do půlnoci kdy byl vypraven speciální vlak do Berlína a v osm hodin ráno jsme vystupovali na nádraží v Berlíně. A to jsem poprvé jela na eskalátorech. Druhý den nás už přivedli na pracoviště. Naproti mně seděly dvě Němky, vedle seděla jedna Polka, která byla označena, protože vedli válku s Německem. Měla na sobě černé P ve žluté půdě a druhá byla Francouzka. Vedle mě ještě seděla Věra, která byla maturantka a dělala u Bati ve Zlíně a dobrovolně se přihlásila, aby se naučila německy. Tak ta tam nasazená nebyla. A ty Němky tam byly proto, aby na nás dávaly pozor.

Pracovaly jsme pro podmořské kabely, které se tam vyráběly. Byla to taková růžice a my jsme k tomu musely letovat takové kovové plátky, máčelo se to do cínu. Druhý mistr, ke kterému jsme nastoupily, tak potom, co padl Stalingrad, nám vyhrožoval, že s našimi lebkami budou dláždit ulice. Byla jsem tam nešťastná, stále jsem plakala, i jsem tloukla hlavou do zdi. Děvčata mi říkala, že se zbytečně trýzním a vyvedli mě na

Vánoce do města na nějakou zábavu. Byla tam Češka, která nám řekla, že pokud budeme chtít, uvaří nám štědrovečerní večeři (kapra, salát a vánočku). Tak jsme se složily a měly jsme takovouhle štědrovečerní večeři. A já jim zazpívala koledy, slyšel mě kapelník a zeptal se, jestli nechci s nimi zpívat. Tenkrát byly moderní písně: Praha je krásná, Čtyři páry bílých koní, což se jim moc líbilo. A když bylo po roce, měla jsem nárok na dovolenou, tak jsem jela na nádraží, kam mi přinesl ten kapelník kytici růží. Jak jsem jela domů a vzpomněla jsem si na ty nálety, kterých jsem se bála, tak jsem si přísahala, že až se vrátím domů, nikdy se tam nevrátím. To bylo v roce 1943. Prošlo mi 14 dní dovolené a já jsem se nevrátila. Mistrová říkala děvčatům, že mě nechá hledat gestapem, ale nenechala. Ale jelikož já jsem tady veřejně vystupovala na estrádách a byl skoro prosinec, přijeli četníci a zatli mě a odvezli mě na kriminálku do Strakonice. Obrátila jsem se na pána, který byl z Prachatic, který mi tenkrát nabízel, abych hrála v ochotnickém divadle. On totiž pracoval na té kriminálce a ještě nějaký pan Vaněk. Ale řekl mi, že toto nemá na starosti. Měl to na starosti ten pan Vaněk. A on povídal: Taková hezká slečna, bylo by jí škoda. Pak odešel a za chvíli přišel, podal mi obálku a řekl, abych si došla k lékaři, který byl našťastí Čech, protože ten německý musel odjet do Prahy a stěžujte si, že Vás bolí břicho. To jsem byla rok po tyfu, který jsem chytla těsně před transportem do Berlína. A ten doktor mi napsal, že nejsem tři týdny schopna transportu. Měli jsme se jít soustřeďovat v kárném táboře v Mirošově, kde měli vězňové takový hlad, že jedli netřesk ze střechy. Doktor mě uznal neschopnou transportu, tak jsem jela na tři týdny domů. Pak tři týdny uběhly a mě přišlo předvolání, abych si šla vyzvednout propustku, že mám opustit protektorát. Tak jsem tam jela, seděl tam pán v brýlích. Řekla jsem mu, že už nepojedu, už jsem si to odpracovala. On zvedl hlavu a řekl že lituje, ale že mě musí předat kriminální policii. Tak jsem tam dojela, inspektor se zase vytratil, dal mi další obálku a řekl: Tohle předejte u vás na pracáku. Tak jsme to předala, otevřeli to, byl tam pan Dejmek, Hrdina a Lát a řekli, když nám kriminálka nevrací nůž do zad, tak to uděláme, ne. Tak mi dali jedno lejstro, abych si s ním došla do Jolavy. Abych totiž mohla pracovat tady, potřebovala jsem propouštěcí list z Berlína. A když mi dal pracák povolení, mohla jsem pracovat tady. Tak začala pracovat v Jolavě. A psala mi kamarádka z toho Berlína, že oddělení, ve kterém jsme pracovali bylo přemístěno do Krkonoš, protože Berlín byl bombardovaný. Takže na konci války bych už v Berlíně nebyla.

Potom, když už jsem pracovala tady, bylo to v protektorátu těžké. Vše bylo na lístky. Potom jsem se seznámila s mým manželem z Husince, který kamarádil s mlynářem, který nám potom také dával nějakou mouku.

Do Berlína jsem musela na základě heydrichiády. S rodiči jsem si psala, maminka mi poslala například balík na vánoce.

Na konci války jsem už chodila s mým mužem. To tu byli Američané. V rybářské škole byli Američané a Rusové byli v Čičenicích, protože přes Vodňany vedla demarkační čára.

S Němci spolupracovali Fridrichovi. Ti, kteří kolaborovali, museli po válce dělat veřejné práce. Jezdila jsem za manželem vlakem do Husince a tam byli taky takoví, kteří uklízeli třeba chodníky. Tak takovým lidem jsem se vyhýbala.

Ve Vodňanech bydlel Rýda Blochů, který utekl a schovával se na židovském hřbitově na Pražáku a pan Pakeš ho objevil.“

Já, Božena Jilečková, souhlasím s použitím svých odpovědí do diplomové práce Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech dne 31. 1. 2009

.....

Božena Jilečková

7.6 Vzpomínky paní Ing. Růženy Haltingerové, rozené Krejčové, narozené 14. 8. 1926

„Než začnu mluvit přímo o protektorátu, tak před tím bylo zabrané pohraničí. Takže to bylo ve 38.roce. Jednak byla mobilizace a když po tom odešli tátové z domu, o ničem jiném se nepovídalo, nevědělo se, jestli se měli postavit nebo neměli postavit té německé mašinérii, takže se o tom mluvilo prakticky stále. Abdikoval prezident Beneš a byl jmenovaný, protože byl nejvyšší soudce, byl jmenovaný prezident Hácha. To si pamatuji dobře, ano. Moji rodiče o událostech se mnou nemluvili, já jsem tehdy dělala

gymnázium v Prachaticích, když se zabralo pohraničí v Sudetech, tak jsem chodila do sekundy. Gymnázium přestěhovali z Prachatic do Vodňan. Jenže v tercii, chodila jsem jen rok a půl a v tercii v pololetí ho zrušili úplně a já jsem přešla do Strakonice a maturovala jsem v roce 1946 na gymnázium ve Strakonici. Pamatuji si, když toho 15. března přijížděli od Prachatic, to jsem já chodila do druhého ročníku, jako do sekundy a maminka nás obě spolu se sestrou vedla do školy, protože bylo špatné počasí. A to jsme je viděly přijíždět směrem na město no a jinak byl na obci nějaký komisař, který tam byl za Německo dosazený. Němci zde měli potom německou školu.

Nevím tedy za jakou dobu potom vystěhovali všechny Židy a to si pamatuji, že ráno na sedmou hodinu přistavili transport na vlak ve Vodňanech a že bylo dost Židů, říkalo se asi 32 rodin. No a po nich zůstal majetek, který střídavě obsadili lidé.

K Němcům jsme samozřejmě, protože to bylo automatické, cítili nenávist a poslouchal se stále Londýn a Londýn, Jan Masaryk, který mluvil „Volá Londýn..“, a to vždycky někdo procházel před domem, opatrnost byla veliká, protože kdyby to zaslechl někdo z jejich „povolaných“, tak by rodiče zavřeli a bylo jich pár lidí z Vodňan, zavřených.

Ve volném čase jsme spíše četly, mně bylo 12 let, takovou tu dětskou beletrii, která byla k dostání, vydané byly i německé knihy no a já v gymnáziu už jsem je potřebovala, protože celou tu dobu jsme se učili každý den německy. Byly německé hodiny denně, které učil český učitel, ale nikdo neměl tak velkou aprobaci, takže se střídali. Dějepis jsme se také učili. Učili jsme se i české dějiny, protože jednak nás učili čeští kantoři na gymnáziu, no pak chodil vždy německý inspektor a na to se vždy připravovalo nějaké německé téma, když on jako přišel, tak pátrat tím, že dal pár otázek, tím to prověřil a zase odjel. Český jazyk jsme se učili stále. Nepamatuji si, že by u nás ve škole probíhala nějaká sbírka šatstva pro německé vojáky. Hodně jsme sportovali. Ve škole bylo dvakrát týdně odpoledne dvě hodiny tělocviku, tam se hlavně cvičila atletika a volejbal.

A tady ve Vodňanech jsme měli takovou skupinu a hráli jsme volejbal ve velkém, kde se nás sešlo dost, asi 18-20, tak jsme ve Vodňanech založili házenou. Házenou mužů zvlášť a házenou ženy zvlášť a to nám trvá dodneška, již nehrajeme. Takže jsme jezdili hrát na všechny strany, do Protivína a měli jsme nějaké tři velké přebory směrem k Budějovicím, tam byla velká házená, takže tímto způsobem jsme se bavili, protože se nemohlo tančit. Ano, za války se nesmělo tančit, žádné zábavy nebyly, to bylo zakázané.. Sokol byl, ale oni ho kontrolovali, aby tam nebylo příliš toho českého nacionalismu. A potom zrušili Sokol úplně.

Vánoce a Silvestr jsme trávili doma, ale žádná velká sláva to nebyla, hlavně se shánělo jídlo, protože bylo všechno na potravinové lístky na maso, na mouku, na všechno.... Vojáků jsme se nebáli, úplně jsme je ignorovali a naopak už nějaká ta dospělejší děvčata, která se s nimi stýkala, tak ty jsme strašným způsobem odsuzovali, ale nebylo jich moc.

Gymnázium byla v té době skoro nejvyšší škola, protože byly zavřené vysoké školy a kantoři z vysokých škol přešli na školy střední. Nejvíc jsme si povídali o tom, jak nás překvapilo, jak se obsazovalo Polsko, tak to bylo pro nás mladé takovým stresem, kam to až dojde. To jsme se báli. A to jsme se dozvěděli tak, že to hlásili v rádiu. To byl pan Nora, který zjišťoval, co se děje ve světě a hlásil to v rozhlase, aby to bylo přístupné i mládeži, protože on tu mládež jakoby vedl. A hlásil pravidelně. K tomu jsme poslouchali „volá Londýn“ a „Deutsche Welle“. Ten se poslouchal asi v jednu odpoledne, to si tak přesně nepamatuji, ale v denním pořadu a večer, asi v devět hodin jsme poslouchali „volá Londýn“ a to mluvil většinou Jan Masaryk. Náš otec pravidelně poslouchal a my jsme se střídavě chodili dívat ven. A myslím si, že v ulici poslouchal kde kdo. Bydleli jsme, tam jak jsou Sady a spojnice na Bavorovskou, tak tam v těch nízkých domech. My jako ta skupina jsme měli „mejdany“ vždycky u někoho, u některých z těch rodin.

Nikdy jsme neměli hlad, protože můj otec byl řezník. Otec byl řezník ve velkém, takže ve Vodňanech porážel a vozil do velkých měst, do Plzně, do Karlových Varů, na Prahu. Byla to normální živnost, při které si nepamatuji, že by otec dal nějaké maso Němcům, ale když jezdil do velkých měst vozit maso, byla tzv. Potravinová čára, kudy se muselo jezdit a na těchto cestách byly kontroly masa.

V okolí zasáhla válka nejvíce Židy, kteří se vrátili dva nebo tři, kteří byli v západní frontě a jinak tady byl jeden Žid, tak ten se vrátil, ale tady ho chytily a snad v Budějovicích ho popravili. No, o tom jediném vím...

Řekla bych, že tehdy Češi drželi hodně pohromadě. Hrozně moc. Zvlášť ty, co byli vystěhováni ze Sudet, opustila tam majetek a vše a lidé jim dali kdejakou volnou místnost, než se pořádně usadili. Tito lidé bylo hodně proti Němcům, až jsme se i trochu báli s nimi stýkat.

No a pak byla heydrichiáda. to bylo velice zlé, protože pana Kodádka i s jeho ženou, to jsme byli z toho úplně všichni nešťastní. Pan ředitel Kodádek byl obrovský národovec, takže on vždycky, pokud bylo nějaké shromáždění, např. baráčníků, Sokola a tak, tak on vždycky mluvil a samozřejmě, že byl zaměřený na svou vlast, tak byl první,

koho Němci odvedli rovnou ze školy, kde je také pamětní deska a s jeho ženou ho odvezli do Budějovic, kde je oba popravili a zůstali po nich dvě dcery. To bylo něco hrozného, když to vojsko pochodovalo po tom městě, to bylo strašné. To si pamatuji, to jsme věděli o tom, jak se ukrývali v tom kostele z rozhlasu i z ústního podání. Na jednu stranu jsme byli hrdí, na druhou nám bylo líto, že ti lidé spáchali sebevraždu oba dva no a nevím proč to německé vojsko pochodovalo tím městem, jestli ukazovalo, kdo je tady pánem, abychom byli jako v klidu. Oni pochodovali zřejmě jen, aby nám nahnali strach. Pochodovali tak po čtyřech, po pěti a ta razie trvala to tak týden, ne moc dlouho. Co se týká ještě té Heydrichiády, informoval nás o tom profesor němčiny, ale nikdo k tomu neřekl nic. Tenkrát byl takový respekt mezi žáky a profesory, že si nikdo netroufl, zavést o tom nějakou diskuzi.

S Němci z mého okolí spolupracovali většinou smíšená manželství. V Sudetech to bylo běžné, že si Češka vzala Němce, takže tyto rodiny. Ale nepamatuji si, že by někdo přímo kolaboroval. Někteří ale byli nuceni spolupracovat. Ale ve Vodňanech nepamatuji nikoho, kdo by kolaboroval záměrně. Hodně velký pán byl pan Fridrich. Jak jste pociťovala konec války? Tak my jsme měli obrovský mejdan, na který nezapomenu. No a jinak na náměstí jsme se všichni shromáždili, tam přijelo americké vojsko od Prachatic a všichni Němci se jim vzdávali. Odevzdávali zbraně a pochodovali všichni na Prachatic, aby přišli do zajetí Američanům a ne Rusům. Němci se vzdávali Američanům opravdu ve velkém. Ani nepamatuji nějakou přestřelku. Jen nějakí kluci od nás si řekli, že nepustí Němce, aby přešli přes Vodňany, tak někde sebrali „Panzerfaust“, postavili se směrem na Budějovice a vystřelili z něj. Němci seskákali a jeho ještě s kamarádem posadili na tank, projeli přes Vodňany a u Pražáku je zase pustili.

A ve Vodňanech byla demarkační čára, což bylo hodně složité, byla ve směru na Číčenic a my, co jsme jezdili vlakem, tak jsme třeba chtěli z Číčenic do Vodňan pěšky, tak jsme museli mít takový papír s velkým razítkem. Oni, jak měli azbuku, tak oni latinku číst neuměli, tak stačilo, že jsme ukázali nějaký papír s razítkem. U Číčenic byla demarkační čára jedna jako na Písek a z druhé strany byla druhá za rybářskou školou, také směrem na Písek, na Prachatic nebyla žádná, protože to bylo v území Američanů. Nás zabrali Rusové, ale pak, když se domluvili na těch demarkačních čárách byli nuceni odejít ve směru na Písek a nás zabrali Američané. Ale jinak jsme slavili konec války. Američané se zde pak usadili, udělali kino, muziku Na Sadech a tam se chodilo tancovat a naučili jsme se tam moderní tance, protože Američané byli první, kdo je přivezl.

Přelety letadel : Ano, ty jsem viděla mnohokrát. Vždycky, když jsme na obloze viděli ty bílé čáry, říkali jsme „Letí Amerika“. A pak jsme je pozorovali. Byl tady jeden útok za mostem, kde spadla jedna malá bomba, která zranila jednoho asi 20ti letého chlapce na obličej, tak to jsme viděli, jak zaútočili. A já osobně jsem viděla, jak zaútočili na vlak. Jela jsem ze Strakonice do Vodňan ze školy. Oni nejdříve nalétávali, to už jsme všichni věděli, že je zle, tak jsme všichni vyskočili z vlaku a utekli do lesa a odtud jsme viděli, jak nalétávali podél toho vlaku. Pak jsme museli pěšky do Protivína, odkud jsme zase mohli jet vlakem. Za každým vlakem byl připojený vagón, který by měl případné nálety stíhačky podél toho vlaku zneškodnit. Takže toho jsme se báli. To bylo naposledy, co jsme jeli do školy. Pak už jsme nejezdili, protože Americké stíhačky útočili na každý vlak, který měl v závěsu právě ten vojenský vagon.

Každá škola měla svůj kryt, v té naší, Masarykově ve Strakonících, byla základní škola, kterou jsme dopoledne měli půjčenou pro gymnázium a odpoledne chodily děti. A skoro každý týden jsme cvičili, jak se chovat v krytu, aby každá třída věděla, kam patří. Ale nikdy jsme těchto krytů nevyužili. A doma jsme měli hluboký sklep a když byl ten nálet za tím mostem, tak to jsme tam byli schovaní. To už jsme ale všichni čekali konec války, protože jsme slyšeli, jak se všude postupuje, jak opouští to Rusko frontu a Berlín. Byli jsme moc rádi. To si nikdo neumí představit, kdo to neprožil. Už bych nechtěla prožít válku, už ne.

Co jsem pocítovala na konci války nejvíce, byla určitě zábava a také to, že jsme začali znovu chodit do školy, ale nechodili jsme každý den , chodili jsme do školy jednou za týden a dávali nám domů domácí práce, ty jsme doma zpracovali a odevzdali. Kdo neodevzdal, tak dělal písemné prozkoušení. Na konci války jsme asi tři týdny nechodili do školy vůbec.

Válka mě každopádně ovlivnila tím, že odsuzují jakoukoliv okupaci a ovlivnila jistě politický život, který následně nastal. Nejhorší pro studenty vysokých škol bylo to, že nebylo kde bydlet. Studenti spali i ve vaně, protože nebylo vůbec kde bydlet. Byla jen kolej na Letné a hlavní, Hlávková kolej a to bylo vše a všichni, co byla pauza vysokých škol se sem nahrnuli. A moji rodiče to udělali tak, že mě poslali na VŠ zdravotní a správně péče na rok a přešla jsem na VŠ politickou a sociální, která se pak rozdělila na VŠ politickou VŠ sociální.“

Já, Ing. Růžena Haltingerová, souhlasím s použitím svých odpovědí do diplomové práce
Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech dne 14. 3. 2009

.....
Ing. Růžena Haltingerová

8. Co zbylo ve Vodňanech...

8.1 Názvy ulic

Premýšlela jsem, co zbylo ve Vodňanech z protektorátní doby, ze které uplynulo více než šedesát let. Je zde několik pamětních desek, jež jsou rozesety po městě a okolo nich procházíme téměř bez povšimnutí. Ano, je to už přece tak dávno. Život jde dál, všichni máme své starosti, které se nám zdají být nejdůležitější na světě. Proč se v našem každodenním spěchu zamýšlet nad dobou již tak minulou? Vůbec si neuvědomujeme, jaké události se v našem městě staly, kolik lidí v této době zaplatilo svým životem. Možná si občas vlastenecky, hrdě či s nostalgií vzpomenou pamětníci, kteří v této době žili. Bohužel pamětníků vlivem neúprosného toku času ubývá.

Za několik málo let už nám a našim potomkům zůstanou na vzpomínku pouze pamětní desky a také názvy ulic, pokud nedojde k jejich přejmenování. Ve Vodňanech na dobu druhé světové války nalezneme pouhé čtyři názvy ulic. Jedná se o ulice Dr. Hajného, Kodádkova, 5.května, a Fučíkova.⁶⁶ Zajímalo mě, kolika lidem při vyslovení těchto ulic vyvstane v mysli nějaká spojitost. Ptala jsem se nejen dětí, ale i dospělých občanů Vodňan. Bohužel většina mnoho nevěděla nebo pokud nějaké souvislosti tušila, tak ohledně ulic s názvem Fučíkova⁶⁷ a 5.května.⁶⁸ Doposud je nezajímalo, po kom a proč se jmenuje ulice Kodádkova či Dr. Hajného. A přitom to byli občané Vodňan. Bohužel uvádím minulý čas-byli. Jejich životní pouť byla předčasně a bez jejich svolení ukončena. Nutno dodat, že v České republice se pojmenovávají ulice pouze po zemřelých, většinou významných jedincích. Vodňany nejsou výjimkou. Otázkou však zůstává, zda by se raději dotyční jedinci dnes neprocházeli jako stařečkové ulicemi Vodňan a jeho krásném okolí, než aby byli zvěčněni na památku a vzpomínku jako hrdinové města. To jsou však pouhé dohady. Pan Josef Kodádek a Dr. František Hajný si památku rozhodně zaslouží. Nejen oni, zasloužili by si ji všichni, kdo položili své životy za svůj domov, národ a vlast.

Připomeňme si tedy stručně jejich osudy. Panu učiteli Josefu Kodádkovi a jeho choti, Antonii, jsme se věnovali v předchozí kapitole. Zdůrazňuji, že se stali oběťmi

---

⁶⁶ *Druhý odboj v názvech ulic Jihočeských měst*, České Budějovice 2004.

⁶⁷ Julius Fučík, český novinář, politik, literární a divadelní kritik. Od roku 1921 člen KSČ, od roku 1939 činný v odboji, 1941-1942 členem druhého ilegálního ÚV KSČ. Roku 1942 zatčen a 8.9.1943 popraven v Berlíně. Ve vězení na Pankráci sepsal autobiografickou prózu s názvem Reportáž psaná na oprátce, jež byla přeložena do mnoha jazyků. Text však byl minulým režimem ideologicky upraven. Až roku 1995 vyšlo původní vydání nezkrácené verze.

⁶⁸ 5. května došlo v Praze ke spontánnímu povstání českého lidu proti nacistickým okupantům.

heydrichiády za své vlastenecké cítění a příkladem nacistů pro zastrašení všech obyvatel Vodňan. Dne 29. 6. 1942 byli zatčeni a ještě téhož dne popraveni v Táboře.

František Hajný⁶⁹ se narodil 27. 6. 1917 ve Vodňanech a stal se obětí teroru nacistů, který začal po 28. říjnu 1939 po sérii studentských protinacistických vystoupení. Studenti byli odsuzováni k trestu smrti, posíláni do koncentračních táborů či na nucené práce. Nacisté tím chtěli zastrašit celý český národ, aby více neodporoval nacistické moci. Jednou z těchto obětí byl i František Hajný. Student Vysoké školy zvěrolékařské v Brně a předseda spolku vodňanských studujících „Kampanus“. Bydlel v Sušilově koleji v Brně, odkud byl počátkem listopadu odvezen do koncentračního tábora Oranienburgu (Sachsenhausen) u Berlína, kde 9. 12. 1940 dle úmrtního listu ve svých 23 letech zemřel. Jeho rodiče zaplatili vysokou částku peněz, aby získali jeho zpopelněné pozůstatky. Dne 21. 1. 1941 se konal ve Vodňanech pietní akt za velké účasti vodňanských občanů.

Své dívce a rodičům směl posílat občasné censurované dopisy pouze v německé řeči a takové směl i dostávat. Uvádím několik řádků jeho dojemných dopisů: „*Má nejdražší Miluško, (...) v myšlenkách vracím se k Lomečku,⁷⁰ kam jsme vždy rádi chodili a ve hlubinách duše chvěje se mi otázka: Vrátím se ještě někdy na tato místa a naleznu tam svoji Milušku?*“

„*Moji nejmilejší doma (...) Vzpomínám stále na Vás, že máte doma mnoho práce s hospodářstvím a já Vám nemohu pomoci. (...) Vzpomínám na Vás všechny denně (...) kéž se splní mé jediné přání - vrátit se domů!*“

Dodatečně in memoriam udělen titul MVDr.

Čest památce všem, kdo zaplatili ve 2. světové válce tím nejdražším darem, svým životem.

---

⁶⁹ F. FENCL, *Soumrak a svítání*, s. 24-25.

⁷⁰ Lomec vzdálen od Vodňan 6 km, poutní místo navštěvované hojně turisty. Nachází se zde barokní kostel Jména Panny Marie, postavený v letech 1695-1702 s velmi cenným zavěšeným oltářem, kopíí oltáře ve vatikánském chrámu sv. Petra.

Závěr

Než jsem začala zpracovávat diplomovou práci, kusé informace o průběhu událostí let 1938 – 1945 jsem získala při studiu dějepisu na Gymnáziu Vodňany.

Po prostudování uvedených materiálů a výpovědí pamětníků jsem si utvořila mozaiku událostí protektorátních let. Výpovědi pamětníků mi dokreslily atmosféru oné doby. Je zajímavé, že pamětníkům při vzpomínání vyvstaly téměř stejné pocity a vzpomínky. Lišily se pouze v detailech, ale to je dáno samozřejmě pokročilým věkem respondentů. Tehdy to byly děti, dnes senioři. Každý z nich prošel cestou svého osudu, prožívající své různé každodenní radosti, starosti a tak by se mohlo zdát, že sedmdesát let života je doba dostatečně dlouhá k zapomnění. Opak byl pravdou. Události válečné doby byly tak silné, že se vryly lidem hluboko do paměti. Oslovení byli velmi vstřícní a rádi si se mnou pohovořili. Z jejich slov jsem cítila nejen jejich hrdé vlastenectví, ale i pocity strachu, nenávisti a bezmoci. Ověřila jsem si také, že metoda vypravování – oral history, není sama o sobě dostatečným pramenem k bádání.

Postupným zpracováním tématu své diplomové práce jsem získala nový úhel pohledu na své rodné město Vodňany, které se mi až doposud jevilo jako jedno z mnoha jiných měst. Nyní při chůzi po ulicích Vodňan vnímám domy a budovy zcela jinak. Vyvstane mi na mysl osud nejen jejich majitelů, ale i událostí s nimi spojených. Už nevidím jen obyčejnou školu, ale vidím přivážen raněné do lazaretu na konci války. Nevidím jen obyčejný starý dům, ale vidím židovskou rodinu z něj navždy odcházející.

Jsem ráda, že jsem si zvolila toto téma. Jeho události nesmí být nikdy zapomenuty a musí být předány dalším generacím. Tím, že jsem toto téma zpracovala, zachytila jsem nejen vzpomínky pamětníků, podrobným prostudováním dostupných pramenů jsem vytvořila obraz toku událostí oné doby pro další zájemce. Jsem si vědoma toho, že do diplomové práce nelze obsáhnout všechny potřebné informace, ale mnou zvolené a zpracované kapitoly přesto dokreslují obraz okupačních let ve Vodňanech.

Záměrně jsem se nezabývala velkými událostmi druhé světové války v podobě bitev, které rozhodly o další historii. Naopak jsem chtěla zachytit každodenní - všední život obyčejných lidí. Tyto události jim samozřejmě ovlivnily život, i když oni sami nebyli jejich aktivními a bezprostředními přímými účastníky. Přesto, dle mého názoru, byli tito lidé také hrdiny, i když nevyhrávali bitvy. Zaslouží si připomínat jejich osudy a činy.

Historie přinesla další zlomové události pro český národ. Můžeme jmenovat roky 1948, 1968, 1989.

Rok 1948 přinesl českému národu též mnoho útrap, zloby, neštěstí a nenávisti, přesto jej asi nelze srovnávat s válečnými událostmi.

Bylo by zajímavé zpracovat rok 1968, neboť i tento rok nazýváme počátkem okupace, který vzal lidem svobodu na dlouhých 21 let. Bylo by zajímavé srovnání vzpomínek a pocitů další generace.

Události roku 1989 zasáhly a ovlivnily další generaci, věřím, že pozitivně.

Prameny a literatura

1. Nevydané prameny

SOkA Strakonice

Archiv města Vodňany, pamětní kniha města Vodňan III. 1931-1940 - nezpracovaná (nemá číslo knihy ani signaturu)

SOkA Strakonice

Městský národní výbor ve Vodňanech, kronika města Vodňan 1945-1962, kniha č.1, sign. II/1

Městské muzeum a galerie Vodňany

Soukromý archiv autorky:

V diplomové práci jsou použity audiozáznamy pamětníků: Ing. Růžena Haltingerová, Božena Jilečková, Jaroslava Svatková, Josef Ševčík, Jana Zborníková

2. Vydané prameny:

ODSUN. Die vertreibung der Sudetendeutschen. Vyhnutí sudetských Němců. Dokumentation zu Ursachen, Planung und Realisierung einer „etnischer Säuberung“ in der Mitte Europas 1848/49-1945/46. Dokumentace o příčinách, plánování a realizaci „etnické čistky“ ve středu Evropy 1848/49-1945/46. Band I. Vom Völkerfrühling und Völkerzwist 1848/49 bis zum Münchner Abkommen 1938 und zur Errichtung des „Protektorats Böhmen und Mähren“ 1939. Od probuzení národů a národnostních hádek 1848/49 k Mnichovské dohodě 1938 a zřízení „Protektorátu Čechy a Morava“ 1939. Auswahl, Bearbeitung und Zusammenstellung, Vybrali, zpracovali a sestavili Roland J. HOFFMANN – Alois HARASKO, München 2000 (Veröffentlichung des Sudetendeutschen Archivs).

Dobový tisk

Vodňanské noviny (1939-1942)

Sborníky

Jiří DVOŘÁK, *Židé v jižních Čechách v letech 1918-1945*, in: *Židé v Sudetech*, Praha 2000, s. 166-182.

Jižní Čechy v boji proti okupantům. Sborník Partyzánské skupiny Šumava II., Praha 1947.

Strakonicko v boji proti fašismu. Sborník vzpomínek a statí, Strakonice 1985.

Vodňanský zpravodaj. Zvláštní číslo ke 40. výročí osvobození republiky sovětskou armádou, Vodňany 1985.

Vodňany 1937-1945. Sborník prací a dokumentů k 50. výročí osvobození republiky, Vodňany 1995.

Zlatá stezka. Vlastivědný sborník kraje husova a chelčického (1938).

3. Literatura

AMORT, Č.: *Heydrichiáda*, Praha 1965.

ALY, G.: *„Konečné řešení“ . Přesun národů a vyhlazení evropských Židů*, Praha 2006.

BARTOŠEK, K.: *Pražské povstání 1945*, Praha 1960.

BENEŠ, Z., KUKLÍK ml., J., KURAL, V., PEŠEK, J.: *Téma: Odsun – Vertreibung. Transfer Němců z Československa 1945-1947 (Informační materiál pro učitele I výuce na základních a středních školách)*, Praha 2002.

BENEŠ, Z., JANČÍK, D., KUKLÍK ml., J., KUBŮ, E., KURAL, V., KVAČEK, R., PAVLÍČEK, V., PEŠEK, J., PETRÁŠ, R., RADVANOVSKÝ, Z., SUCHÁNEK, R.: *Rozumět dějinám. Vývoj česko-německých vztahů na našem území v letech 1848-1948*, Praha 2002.

BOSÁK, F.: *Česká škola v době nacistického útlaku. Příspěvek k dějinám českého školství do Mnichova po osvobození*, České Budějovice 1969.

BOSÁK, F.: *Nacistická okupace a boj za osvobození v jižních Čechách*, České Budějovice 1978.

BRANDES, D.: *Češi pod německým protektorátem. Okupační politika, kolaborace a odboj 1939-1945*, Praha 2000.

BUBENÍČKOVÁ, R., KUBÁTOVÁ, L., MALÁ, I.: *Tábory utrpení a smrti*, Praha 1969.

BURIAN, M., KNÍŽEK, A., RAJLICH, J., STEHLÍK, E.: *Atentát. Operace Anthropoid 1941 – 1942*, Praha 2002.

DOLEŽAL, J.: *Česká kultura za protektorátu. Školství, písemnictví, kinematografie*, Praha 1996, (ed.), ZEMAN, P. a LUKEŠ, J.

Druhý odboj v názvech ulic jihočeských měst, České Budějovice 2004.

DUBEN, V. N. a PODOLSKI, B. L.: (ed.), *Na všech frontách. Čechoslováci ve II. světové válce*, Praha 1992.

FENCL, F.: *Soumrak a svítání. Národní kronika Vodňan 1939-1945*, Vodňany 1948.

GEBHART, J. – KUKLÍK, J.: *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha 1996.

GEBHART, J. – KUKLÍK, J.: *Druhá republika 1938-1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha – Litomyšl 2004.

GELLATELY, R.: *Kdo podporoval Hitlera. Společenský souhlas a režimní nátlak v nacistickém Německu*, Praha 2003.

HAASIS, H. G.: *Smrt v Praze. Atentát na Reinharda Heydricha*, Praha 2004.

HAMŠÍK, D.: *Druhý muž Třetí říše*, Praha 1986.

JOŽÁK, J.: *Památná místa protifašistického boje Jihočeského kraje*, Praha 1978.

K některým událostem na sklonku druhé světové války 1944-1945 na území dnešního Jihočeského kraje (včetně „Pochodů smrti v roce 1945“), České Budějovice 2005.

KÁRNÝ, M.: *„Konečné řešení“. Genocida českých Židů v protektorátní politice*, Praha 1991.

KOLEKTIV.: *Židé v Sudetech. Juden in Sudetenland*, Praha 2000.

KREJČOVÁ, H., SVOBODOVÁ, J., HYNDRÁKOVÁ, A.: *Židé v Protektorátu. Hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942*, Praha 1997.

KURAL, V.: *Konflikt místo společenství? Češi a Němci ve Československé republice (1918-1938)*, Praha 1993.

KURAL, V.: *Místo společenství konflikt! Češi a Němci ve Velkoněmecké říši a cesta k odsunu (1939-1945)*, Praha 1994.

KURAL, V., RADVANOVSKÝ, Z.: *„Sudety“ pod hákovým křížem*, Ústí nad Labem 2002.

KVAČEK, R.: *Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933-1937*, Praha 1986.

KVAČEK, R.: *Předehra k tragédii*, Praha 1980.

KVAČEK, R., CHALUPA, A., HEYDUK, M.: *Československý rok 1938*, Praha 1988.

- MACDONALD, C.: *Úder z Londýna. Atentát na Obergruppenführera SS Reinharda Heydricha*, Praha 1996.
- MAINUŠ, F.: *Totálně nasazení (1939-1945)*, Praha 1974.
- MAINUŠ, F.: *Totální nasazení. Češi na pracích v Německu 1939-1945*, Brno 1970.
- MIXA, R.: *Český jih pod botou fašismu*, Praha 1955.
- MOULIS, M.: *Mládež proti okupantům*, Praha 1966.
- NAKONEČNÝ, M.: *Vlajka. K historii a ideologii českého nacionalismu*, Praha 2001.
- Odboj a revoluce 1938-1945: Nástin dějin československého odboje*, Praha 1965.
- OLIVOVÁ, V.: *Československé dějiny 1914-1939, I-II*, Praha 1991.
- OLIVOVÁ, V.: *Československo v rozrušené Evropě*, Praha 1968.
- Partyzánský odboj v jižních Čechách. Vznik, vývoj, organizace a činnost partyzánské skupiny Šumava II, Vodňany 1947.*
- PECKA, E. – PECKA, J.: *Mládež v boji: Z dějin mládežnického hnutí v jižních Čechách II., (1938-1945)*, České Budějovice 1967.
- PECKA, J.: *Váleční zajatci na území Protektorátu Čechy a Morava*, Praha 1999.
- PECKA, J.: *Na demarkační čáře. Americká armáda v Čechách v roce 1945*, Praha 1995.
- PERNES, J.: *Až na dno zrady. Emanuel Moravec*, Praha 1997.
- PODLEŠÁK, J.: (ed.), *Naše dny se naplnily. Z historie Židů v jižních Čechách*, České Budějovice 2002.
- SLÁDEK, O.: *Krycí heslo svoboda. Hnutí odporu v jižních Čechách*, České Budějovice 1967.
- SLÁDEK, O.: *Přicházeli z nebe*, Praha 1993.
- SLÁDEK, O.: *Zločinná role gestapa*, Praha 1983.
- ŠOLC, J.: *Bylo málo mužů. Českoslovenští parašutisté na západní frontě za druhé světové války*, Praha 1990.
- ŠOL, J.: *Smrt přála statečným*, Praha 1995.
- SOFSKY, W.: *Řád teroru. Koncentrační tábory*, Praha 2006.
- STANĚK, T.: *Odsun Němců z Československa 1945-1947*, Praha 1991.

TOMÁŠEK, D. – KVAČEK, R.: *Causa Emil Hácha*, Praha 1995.

UHLÍŘ, J. B.: *Protektorát Čechy a Morava v obrazech*, Praha 2008.

4. Internet

www.army.cz

www.cuzk.cz

www.fronta.cz

www.military.cz

www.vojenstvi.cz

Seznam zkratek

AA	Archiv autorky
AM	Archiv města
ČČK	Český červený kříž
ČOS	Česká obec sokolská
ČTK	Česká tisková kancelář
MaG	Městské muzeum a galerie
MLS	Mimořádný lidový soud
NS	Národní souručenství
ONV	Okresní národní výbor
SOkA	Státní okresní archiv
ÚVOD	Ústřední vedení odboje domácího
ŽNO	Židovská náboženská obec

Seznam příloh

1. Plakát s vyhlášením o zřízení protektorátu Čechy a Morava. (MaG Vodňany)
2. Plakát provolání říšského protektora k válečnému pomocnému dílu pro „Německý červený kříž“. (MaG Vodňany)
3. Plakát vyzývající občany k manifestaci na vodňanském náměstí po atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. (MaG Vodňany)
4. Vyobrazení nalezených osobních věcí po atentátnících na říšského protektora Reinharda Heydricha. Toto vyobrazení se předkládalo všem občanům, zda-li jsou jim nalezené předměty známy. (MaG Vodňany)
5. Pokud občanům nalezené věci po atentátnících byly známy, vyplňovali toto prohlášení. (MaG Vodňany)
6. Plakát oznamující rozsudek smrti pro JUDr. Jana Sazymu, pracovníka krajského soudu ve Vodňanech, za schvalování atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. (MaG Vodňany)
7. Plakát vyzývající občany k odevzdání svých rozhlasových přijímačů, aby z nich bylo odstraněno zařízení pro příjem krátkých vln. (MaG Vodňany)
8. Plakát s programem filmů pro biografy ve Vodňanech na leden 1944. (MaG Vodňany)
9. Plakát oznamující nové poválečné uskupení státního aparátu. (MaG Vodňany)
10. Pamětní deska ředitele školy Josefa Kodádka umučeného spolu s manželkou nacisty v době heydrichiády. Deska je umístěna v prostorách Základní školy Alešova ve Vodňanech. (AA)

11. Pamětní deska umučeného vězně Jeana Detravesse, který při transportu z koncentračního tábora zemřel a byl nahý vyhozen z vlaku do příkopu. Vodňanští obyvatelé jej nechali důstojně pohřbít a zkontaktovali jeho otce, který si pro ostatky syna přijel. Deska je umístěna na vlakovém nádraží v Číčenicích. (AA)
12. Pamětní deska Františka Žemličky, příslušníka partyzánské skupiny Šumava II, který zahynul při přestřelce s německými vojáky. Deska je umístěna na vlakovém nádraží ve Vodňanech. (AA)
13. Pamětní deska připomínající setkání velitelů vítězných armád v prostorách městské spořitelny za účelem stanovení demarkační linie. Deska je umístěna na budově spořitelny. (AA)
14. Fotografie zobrazující školu, která byla rozdělena na část chlapeckou a dívčí. V přízemí dívčí školy byla zřízena německá škola. Nyní se v celé budově nachází Základní škola Alešova. (AA)
15. Fotografie Střední rybářské školy ve Vodňanech, zabrané německou mládeží, Hitlerjugend. V květnu 1945 zde zřízen lazaret pro sovětskou posádku, kterou po měsíci vystřídala americká posádka. V současné době se zde nachází Střední rybářská škola a Vyšší odborná škola vodního hospodářství a ekologie Vodňany. (AA)
16. Fotografie vodňanské budovy Sokola. V roce 1941 došlo k rozpuštění Sokola a sokolovna sloužila potřebám německé mládeže. Nyní využívána ke sportovním účelům. (AA)
17. Fotografie bývalé židovské synagogy, která sloužila do druhé světové války k bohoslužbám místní židovské náboženské obce. V současné době je zde umístěno městské muzeum. (AA)
18. Fotografie památníku obětem první a druhé světové války umístěný v městském parku. (AA)

19. Fotografie z 5. května 1945, kdy lidé strhávali německé nápisy z budov. (Soukromý archiv paní Jany Zborníkové)

20. Fotografie z května 1945 vítání amerických vojáků na vodňanském náměstí. (Soukromý archiv paní Jany Zborníkové)

21. Fotografie z května 1945 vítání ruských vojáků na vodňanském náměstí. (Soukromý archiv paní Jany Zborníkové)

22. Fotografie z historického setkání velitelů vítězných armád dne 12. května 1945 na vodňanském náměstí. (Soukromý archiv pana Josefa Ševčíka)

23. Cestovní příkaz pana Jaroslava Járy, který umožňoval vstup do sovětského či amerického prostoru rozděleného demarkační linií. (Soukromý archiv pana Josefa Ševčíka)

24. Souhlas paní Jitky Velkové, ředitelky Městského muzea a galerie Vodňany s použitím dobových materiálů.

An die Bevölkerung.

Zur Aufrechterhaltung der Ruhe und Ordnung werden nachstehende Anordnungen getroffen:
Die Polizeistunde für alle Gaststätten wird auf 20⁰⁰ Uhr festgesetzt.
Von 24⁰⁰ Uhr bis 6⁰⁰ Uhr haben alle Bewohner in ihren Häusern zu bleiben. Wer beruflich in dieser Zeit das Haus verlassen muß (z. B. Ärzte, Bahnbeamte usw.), hat sich sofort beim Bürgermeister (Gemeindevorsteher) einen von einer deutschen Kommando- oder Verwaltungsbehörde gestempelten Ausweis zu beschaffen.
Alle Versammlungen und Umzüge sind verboten.

Alle Schusswaffen (einschl. Munition) und Sprengstoffe, ferner alle nicht im Staatsbesitz stehenden Rundfunksendegeräte sind an die Bürgermeister (Gemeindevorsteher) gegen Empfangsbcheinigung abzuliefern, die sie der nächsten deutschen Militärbehörde zu übergeben haben.

Die Bürgermeister (Gemeindevorsteher) sind für die Durchführung vorstehender Bestimmungen verantwortlich.

Vergehen und Verbrechen gegen die öffentliche Sicherheit, die Truppe und ihre Einrichtungen, sowie gegen die Anordnungen der deutschen Militär- und Zivilbehörden werden rücksichtslos verfolgt und unter schwerster Strafe gestellt.

Der Oberbefehlshaber des Heeres.

Obyvatelstvu.

K udržení klidu a pořádku nařizují se následující ustanovení:
Policejní hodina stanoví se pro všechny hostince na 20 hodin.
V době od 21 hodin do 6 hodin nesmí žádný obyvatel svůj dům opustit.
Kdo za účelem zaměstnání v uvedené době dům opustit musí, n. př. lékaři, železničáři a t. d., necht' si obstará ihned u purkmistra neb starosty průkaz opatřený razítkem některého německého vojenského velitelství neb správního úřadu.

Veškeré tábory lidu a průvody se zakazují.

Všechny zbraně včetně munice, třaskaviny, dále veškeré radiovysi-lače, které nejsou státním majetkem, musí býti odevzdaný purkmistrům neb starostům za stvrzenku a tyto je odevzdají nejbližšímu vojens-kému úřadu.

Purkmistři neb starostové jsou za výkon těchto ustanovení odpovědlni.

Přechiny a zločiny proti veřejné bezpečnosti, proti vojsku a jeho zař-zení a proti ustanovení německých vojenských a civilních úřadu se bezohledně stíhají a těžce trestají.

Vrchní Velitel německé armády.

15.11.1939.

Aufruf

des Reichsprotectors in Böhmen und Mähren
zum Kriegshilfsdienst für das „Deutsche Rote Kreuz“.

Der Reichsprotector in Böhmen und Mähren erläßt folgenden Aufruf:

An die Bevölkerung des Protectorats Böhmen und Mähren!

Der deutsche Soldat setzt ehrenvoll sein Leben im Kampfe um die Lebensrechte des Großdeutschen Reiches und damit auch des Protectorats Böhmen und Mähren ein. Sein Einsatz legt der Bevölkerung in der Heimat die Pflicht auf, es ihm, soweit irgend möglich, an Opferfreudigkeit gleichzutun. Das mindeste, was erwartet werden kann, ist die Mithilfe bei der Versorgung der an den Fronten verwunden oder erkrankten Soldaten durch Unterfützung des „Deutschen Roten Kreuzes“, dem diese große Aufgabe obliegt.

Der Führer des Großdeutschen Reiches hat zu Spenden für das Kriegshilfsdienst des „Deutschen Roten Kreuzes“ aufgerufen. Ich erwarte, daß auch die gesamte Bevölkerung im Protectorat Böhmen und Mähren seinem Rufe folgt und durch reichste Gaben beweist, daß sie sich ihrer Pflichten gegenüber den kämpfenden deutschen Soldaten bewußt ist.

Prag, den 18. Mai 1940.

gez. Freiherr von Neurath.

Provolání

Říšského protektora v Čechách a na Moravě
k válečnému pomocnému dílu
pro „Německý červený kříž“.

Říšský Protektor v Čechách a na Moravě vydává toto provolání:

Obyvatelstvu Protektorátu Čechy a Morava!

Německý voják nasazuje obětavě život a krev v boji za životní práva Velkoněmecké říše a tím i Protektorátu Čechy a Morava. Jeho obět ukládá obyvatelstvu ve vlasti povinnost vyrovnati se mu, pokud je možno, svou obětavostí. To nejmenší, co jest možno očekávat, je pomoc při péči o vojáky zraněné nebo onemocnělé na frontě, podporou „Německého červeného kříže“, jemuž byl svěřen tento veliký úkol.

Vůdce Velkoněmecké říše vyzval k darům pro válečné pomocné dílo „Německého červeného kříže“. Očekávám, že také veškeré obyvatelstvo v Protektorátu Čechy a Morava uposlechne jeho výzvy a dokáže nejtědřejšími dary, že si je vědomo svých povinností k bojujícím německým vojínům.

Praha 18. května 1940.

Bratři a sestry!

**Přijďte manifestovat za politiku pana
státního presidenta Dr. E. Háchy
a za politiku vlády.**

**Manifestace
se koná v neděli
dne 14. června 1942
o 10. hod. na náměstí
ve Vodňanech.**

**Bratři a sestry! Přijďte všichni dokázat
svou účastí nezlomnou víru pracovat pro
idee Nové Evropy!**

Místní vedení N. S.

Abbildung — vyobrazení I.

Abbildung — vyobrazení II.

Abbildung — vyobrazení III.

Abbildung — vyobrazení IV.

Bekanntmachung

Das Standgericht Prag hat mit Urteil vom 16. Juni 1942 zum Tode durch Erschießen verurteilt:

1. Jan Szyma,

Dr. Jur., Gerichtsrat und Vorsitzender des Kreisgerichts in Wodnian, geb. 12. 7. 1887, wohnhaft gewesen Budweis, Klaritzgasse 1206.

2. Josef Stejskal,

Dr. Phil., Professor am tschechischen Realgymnasium in Budweis, geb. 3. 3. 1897, wohnhaft gewesen Budweis, Klingenbergstraße 832.

3. Bedřich Pietron,

Kaufmann, geb. 4. 3. 1890, wohnhaft gewesen Budweis, Rosenauer-gasse 2.

Die Verurteilten haben das Attentat auf **ff**-Obergruppenführer Heydrich gebilligt und in der Öffentlichkeit zur Unterstützung der Täter aufgefordert.

Das Urteil wurde durch Erschießen vollstreckt.
Ihr Vermögen wurde eingezogen.

Geheime Staatspolizei

OZNÁMENÍ

Státním soudem v Praze byl rozsudkem ze dne 16. června 1942 odsouzen k smrti:

1. Jan Szyma

Dr. Jur., Soudní rada a předseda krajského soudu ve Vodňanech, narozen 12. 7. 1887, bytem Č. Budějovice, Klaritzova 1206.

2. Josef Stejskal

Dr. Phil., profesor na reálném gymnasiu v Č. Budějovicích, narozen 3. 3. 1897, bytem Č. Budějovice, Klingenbergova 832.

3. Bedřich Pietron

obchodník, narozen 4. 3. 1890, bytem Č. Budějovice, Rosenauerova 2.

Jmenovaní schvalovali atentát na **ff**-Obergruppenführer Heydrich a nabádali veřejnost ku podpoře pachatelů.

Rozsudek byl vykonán zastřelením.

Jejich jmění bylo zabaveno.

Geheime Staatspolizei

Bezirksbehörde in Pisek.
Zahl: 19567/43.

Bekanntmachung.

Gemäße § 1 und 2 der Verordnung des Reichsprotectors vom 10. März 1943 (Věst. P. prot. S. 31) ergeht an alle Personen, die in der Gemeinde

Wodňany

ein Rundfunkempfangsgerät besitzen, nachstehende Aufforderung:

- Rundfunkempfangsgeräte mit Einrichtung für Kurzwellenempfang sind beginnend mit 5. April 1943 nach den vom Stadtsamt erlassenen näheren Weisungen, in denen der Tag, die Stunde und der Ort, an welchen die einzelnen Rundfunkempfangsgeräte zu bringen sind, genau angegeben sein wird, abzugeben.
- Rundfunkempfangsgeräte, die **ausschliesslich** dem Kurzwellenempfang dienen und **die Vorsatzgeräte** für den Kurzwellenempfang sind am 8. April 1943 von 7:30 Uhr bis 17 Uhr beim Stadtsamt abzuliefern.
- Rundfunkempfangsgeräte mit Einrichtung für Kurzwellenempfang, sowie Rundfunkempfangsgeräte mit ausschliesslichem Kurzwellenempfang und Vorsatzgeräte für den Kurzwellenempfang, die am Standort fest eingebaut sind oder aus sonstigen Gründen nicht verbracht werden können, sind dem Stadtsamt ebenfalls am 8. IV. 1943 von 7:30–17 Uhr mündlich oder schriftlich unter genauer Angabe des Standortes anzuzeigen. Unter diese Geräte fallen auch alle im Besitze von deutschen und autonomen Behörden, sowie von deutschen Dienststellen befindlichen Geräte, soweit sie nach dem letzten Absatz dieser Bekanntmachung von der Aufforderung nicht ausgenommen sind.

Bei den laut lit. a) und b) abzuliefernden Geräten muss jeder Besitzer sein Gerät mit seinem Namen und mit der genauen Anschrift bezeichnen. Diese Bezeichnung muss an Geräte ordentlich befestigt sein.

Wer dieser Anordnung nicht nachkommt, sie zu umgehen oder zu vereiteln versucht, wird nach § 7 der obengenannten Verordnung mit hohen Strafen bestraft.

Von der Aufforderung sind ausgenommen:

- Dienstgeräte der Wehrmacht, einschliesslich Waffen-SS und des Reichsarbeitsdienstes.
- Dienstgeräte der NSDAP und ihrer Gliederungen und der Reichsbehörden, soweit sich diese in Diensträumen befinden und ausschliesslich dienstlichen Zwecken dienen.
- Dienstgeräte der Post u. des Rundfunks nach näheren Anweisungen der zuständigen Dienststelle.

Pisek, den 2. April 1943.

Der Bezirkshauptmann:
Okresní hejtmán:
Hlaváček s. r.
v. t.

Okresní úřad v Pisku.
Čís. 19567/43.

Oznámení.

Podle § 1 a 2 nařízení říského protektora ze dne 10. března 1943 (Věst. P. prot. str. 31) se vydává všem osobám, které v obci

Wodňany

mají přijímací rozhlasový přístroj, tato výzva:

- Rozhlasové přijímače se zařízením pro příjem na krátkých vlnách jest odevzdati počínaje 5. dubnem 1943 podle bližších pokynů vydaných městským úřadem, v nichž bude přesně uveden den, hodina a místo, na které jest jednotlivé rozhlasové přístroje přinést.
- Rozhlasové přijímače, které jsou určeny **jen** pro příjem na krátkých vlnách a **přídavková zařízení** pro příjem na krátkých vlnách dodejte 8. dubna 1943 od 7:30–17 h. městskému úřadu.
- Rozhlasové přijímače se zařízením pro příjem na krátkých vlnách, jakož i rozhlasové přijímače pro příjem jen na krátkých vlnách a **přídavková zařízení** pro příjem na krátkých vlnách, jež jsou pevně na místě vestavěny nebo z jiných důvodů se nemohou přenést, oznámte městskému úřadu takéž dne 8. dubna 1943 od 7:30–17 hod. ústně nebo písemně s přesným udáním místa. Mezi tyto aparáty patří též všechny aparáty ve vlastnictví německých a autonomních úřadů a německých služebních míst, pokud nejsou z výzvy podle posledního odstavce tohoto oznámení vyňaty.

U aparátů odevzdávaných podle lit. a) a b) musí každý vlastník svůj aparát označiti svým jménem a přesnou adresou. Toto označení musí býti na aparátu řádně upevněno.

Kdo tomuto nařízení nevyhoví, pokusí se je obejíti nebo mařiti, bude potrestán vysokými tresty podle § 7 citovaného nařízení.

Z této výzvy jsou vyňaty:

- Služební aparáty branné moci, včetně zbraní SS a říské pracovní služby.
- Služební aparáty NSDAP a jejích složek a říských úřadů, pokud tyto jsou ve služebních místnostech a slouží výhradně služebním účelům.
- Služební aparáty poity a rozhlasu podle bližších pokynů příslušných služeben.

Pisek, dne 2. dubna 1943.

Lichtspiele in Wodnian		Biografy ve Vodňanech	
PARK-KINO	BIO SADY	STADT-KINO	MĚSTSKÉ KINO
Jänner 1944.		Leden 1944.	
<p>Samstag, den 22. um 19-45 Uhr. Sonntag, den 23. um 15-30 und 19-45 Uhr. Montag, den 24., Dienstag, den 25. und Mittwoch den 26. um 19-45 Uhr.</p> <p>Das ist ein Lucerna-Film!</p> <p>Roman von vier Verkäuferinnen eines Warenhauses, die ohne moralische und finanzielle Unterstützung zwischen dem Sumpf der Großstadt und dem gesunden Lebenswillen zu wählen haben.</p>	<p>V sobotu, dne 22. v 19-45 hodin. v neděli dne 23. v 15-30 a 19-45 hodin. v pondělí dne 24., v úterý dne 25. a ve středu dne 26. v 19-45 hodin.</p> <p>To jest Lucerna-film!</p> <p>Příběh čtyř prodaček obchodního domu, které se potácí bez mravní a finanční opory mezi bahnem velkoměsta a zdravou chutí žít.</p>	<p>Jänner 1944.</p> <p>Montag, den 24. Januar 1944 um 20 Uhr Parteilichtveranstaltung</p> <p>Achtung, Feind hört mit!</p> <p>mit René Dalghe, Lotte Koch, Michael Bohnen, Christian Kayssler.</p> <p>Deutsche Wochenschau. Für Jugendliche bis 16 Jahre nicht zugelassen. Deutsche Wochenschau.</p>	<p>Leden 1944.</p> <p>Montag, den 24. Januar 1944 um 20 Uhr Parteilichtveranstaltung</p> <p>Achtung, Feind hört mit!</p> <p>mit René Dalghe, Lotte Koch, Michael Bohnen, Christian Kayssler.</p> <p>Deutsche Wochenschau. Für Jugendliche bis 16 Jahre nicht zugelassen. Deutsche Wochenschau.</p>
<p>Glückliche Reise</p> <p>Es spielen: Adina Mandlová, Jiřina Štěpničková, Hana Vitová, Nataša Gollová, J. Dítělová, O. Korbelař, E. Kobout, K. Hradilák, Petr Vít-Vejražka.</p> <p>Jugend unzugänglich.</p>	<p>Šťastnou cestu</p> <p>Hrají: Adina Mandlová, Jiřina Štěpničková, Hana Vitová, Nataša Gollová, J. Dítělová, O. Korbelař, E. Kobout, Karel Hradilák, Petr Vít-Vejražka.</p> <p>Mládeži nepřístupno.</p>	<p>Dienstag, den 25. und Mittwoch, den 26. um 19-30 Uhr.</p> <p>Das ist ein Lucerna-Film!</p> <p>Präludium</p> <p>Es spielen: Zdeněk Štěpánek, Jiřina Štěpničková, Nataša Tánská, Teresie Brzsková, J. Pivec u. v. a.</p> <p>Jugend unzugänglich.</p>	<p>V úterý dne 25. a ve středu dne 26. v 19-30 hodin.</p> <p>To jest Lucerna-film!</p> <p>Preludium</p> <p>Hrají: Zdeněk Štěpánek, Jiřina Štěpničková, Nataša Tánská, Teresie Brzsková, J. Pivec a m. j.</p> <p>Mládeži nepřístupno.</p>
<p>Donnerstag, den 27. und Freitag, den 28. um 19-45 Uhr.</p> <p>Nach dem Roman A. S. Puškina:</p> <p>Postmeister</p> <p>In den Hauptrollen: H. George, Hilda Krahl, Hans Holt u. v. a.</p> <p>Jugend unzugänglich.</p>	<p>Ve čtvrtek dne 27. a v pátek dne 28. v 19-45 hodin.</p> <p>Podle románu A. S. Puškina:</p> <p>Pošt mistr</p> <p>V hlavních úlohách: H. George, Hilda Krahl, Hans Holt a m. j.</p> <p>Mládeži nepřístupno.</p>	<p>Donnerstag, den 27. und Freitag, den 28. um 19-30 Uhr.</p> <p>Nach dem Roman „Effi Briest“ von Th. Fontane.</p> <p>Der Schritt vom Wege</p> <p>Es spielen: Marianne Hoppe, Karl Ludwig Diehl, Paul Hartmann, Klärche Haack u. v. a.</p> <p>Jugend unzugänglich.</p>	<p>Ve čtvrtek dne 27. a v pátek dne 28. v 19-30 hodin.</p> <p>Podle románu „Effi Briest“ od Th. Fontane.</p> <p>Krok s cesty</p> <p>Hrají: Marianne Hoppe, Karl Ludwig Diehl, Paul Hartmann, Klärche Haack a m. j.</p> <p>Mládeži nepřístupno.</p>
<p>Kartenvorverkauf in der Kinokanzlei, Barauerstrasse, in der Zeit von 11-12-30 und 16-18 Uhr.</p>	<p>Předprodej vstupenek v kinokanceláři v Bavorovské ulici v době od 11-12-30 a od 16-18 hodin.</p>	<p>Zur Beachtung! Vor jeder Vorstellung Twowochenschau. Zu den regelmäßigen Abendvorstellungen hat die Jugend keinen Zutritt. - Programm und Vorstellungsaussagen vorbehalten.</p>	<p>Upozornění! Zvláštní předprodej vstupenek. - Na pravidelných večerních představeních nemá mládež přístup. - Změna programu a nastavení hostů náležá představení vstředně.</p>

OBČANÉ ČESKOSLOVENŠTÍ!

Po šesti letech cizáckého útisku jsme opět svobodni. V této vrcholné chvíli světodějných událostí chápe se československý národ správy svých věcí, aby svobodně, z vůle a moci lidu určoval své příští osudy.

Jediným zákonným představitelem Československé republiky je naše vláda v čele s presidentem republiky Dr. Eduardem Benešem.

Představitelem svrchované státní a veřejné moci je Národní Výbor se všemi svými složkami brannými, bezpečnostními a správními.

Národní Výbor v této radostné chvíli žádá veškeré obyvatelstvo, aby zachovalo kázeň a vystříhalo se jednání, které by rušilo nebo ohrožovalo žádoucí vývoj věci. Každý pokračuj ve svém denním zaměstnání na svém místě.

Obyvatelstvo se proto žádá, aby poslušně a ochotně, s láskou k společné věci plnilo všechna nařízení Národního Výboru a jeho branných složek a v této činnosti je podporovalo. Aby se za všech okolností zdrželo ničení státního, veřejného nebo soukromého majetku. V žádném případě nesmí dojíti k drancování a plenění. Kdo by jednal proti tomuto příkazu, bude zadržen a potrestán.

Zásobování obyvatelstva nesmí býti ohroženo, veškeré dodávkové povinnosti musí býti v plné míře plněny, neboť jsou určeny našemu lidu. Mějte na paměti zásobování našich velkých měst. Splníte-li takto svou povinnost, dokážete nejlépe své vlastenectví.

Zrádci a nepřátelé našeho lidu budou potrestáni. Tuto připravenou akci provádí Národní Výbor svými bezpečnostními složkami. Nezasahujte svévolně do této činnosti.

Budme v této radostné chvíli jednotni a svorni, neboť toho vyžaduje zdárný vývoj naší Československé republiky. Vitajíce s nadšením touženou změnu státních poměrů, dejme se vésti stejně city radostného zadostiučinění, jako vědomím národní hrdosti a důstojnosti.

Okresní Národní Výbor.

Dne 29. června 1942 ve 14 hodin
byl německou státní policií
v této místnosti zatčen ředitel školy
JOSEF KODÁDEK
a téhož dne večer se svou chotí
v Táboře popraven.

Nezapomeňte našich mučedníků!

VENOVÁNO PAMÁTCE
PADLÝM VOJÍNŮM
VE
SVĚTOVÉ VÁLCE

BIZEK FR. MORAVEC KAREL
BENEŠ JAN MILFAT JAKUB
BURDA KAREL MAURIC JOS
BOSKA BOHUSLAV MAREK VÁCL
BELOHLÁVEK JOS. NOUDTNY AUG
BLAHA VOJ. NAUKAM JAN
BOLEK VÁCL. NOUDTNY RUDOLF
ČADA KAREL ŠARLICH NOVAK MAT
ČAPEK VÁCL. NAUMAN JAR.
ČECH KAREL POLÁNSKÝ FR.
ČIZEK VÁCL. PÁRTL KASPAR
DOBPUŠKÝ JAR. PRAENER VOJ.
FRÖHLICH RICH. POPELA ANT.
HARDINA JAN. PIVONKA JAN
HOUDRKA KAREL. PARYZEK ANT
HARDLICKA S. PROCHÁZKA JOS
HUCEK JOS. REIS JOS
CHALÚPA FR. ŘÍDKÝ JOS
CHARÁSTKA FR. ŘÍDKÝ KAREL
ČHURÁN CYRIL. ŘÍHA JOS
JEZEK JOS. SOUKUP PETA
JILEK JOS. SOUKUP JAN. br.
JAKES JOS. SOUKUP VÁCL. J
JANEČEK ANT. SOUKUP FR.
JANEČEK VÁCL. STRNAD KAREL
KUDRLE UJ. STRNAD ANT
KUDRLE T. J. br. ŠMAREL TOM.
KRAZ K. SUHRADA VÁCL.
KRAZ JOS.] br. SOMER AUG.
KEDL FR. SEQUADRT K.] br.
KRUMP JOS. SEQUADRT J.] br.
KABÁT EMAN. SKAPA ADOLF.] br.
KORBECKÝ VÁCL. SAFÁRIK JAN.
KARPELES RICH. SPÁČEK ANT.
KUCEROUŠKÝ FR. SOBR VOJT.
KOUVANDA FR. SOBR JOS.
FAKTOR B. SOVA FR KOHN LEOP.

1914

1918

OBĚTI NACISMU
ZA II. SVĚTOVÉ VÁLKY 1939-1945

Arnsteinová Luisa	Fleischman Jaroslav
MUDr. Badaš Bernard	Frählichová Josefa
MUDr. Badašová Pisea	Fulin František
Blauová Betty	Gans Artur
Bloch Richard	Gansová Josefa
Blochová Helena	Gansová Zofie
Brok Arnost	Hájíček Josef
Brok Vilém	MVDr. Hájny František
Brok Ervin	Hojdár Jan
Broková Madeleine	Ing. Holub Arnost
Brok Otto	Holubová Gertruda
Broková Irma	Holubová Gissela
Brok Rudolf	Hrdlička Jiří
Červenka Josef	Hrdličková Aloisie
Červenková Hedvika	Jira Josef
Červenka Leopold	Kabát Josef
Červenková Olga	Kalina Josef
Čináří František	Kalný Svatopluk
Čivrtníková Drahomíra	Karvánek Josef
Danzer Viktor	Karpeles Herman
Danzerová Božena	Karpelesová Karolína
Danzer Jiří	Karpeles Adolf
Danzer Karel	Karpeles Hugo
Danzer Zdeněk	Karpeles Karel
Danzer Josef	Karpeles Viktor
Ehrlichová Marie	Karpeles Vilém
Ehrman Rudolf	Klauda Adolf
Ehrmanová Charlotta	Klíma František
Ehrmanová Olga	Kodáček Josef

OBĚTI
ZA HESLOU 'ALLES FÜR DIE HEIMAT'

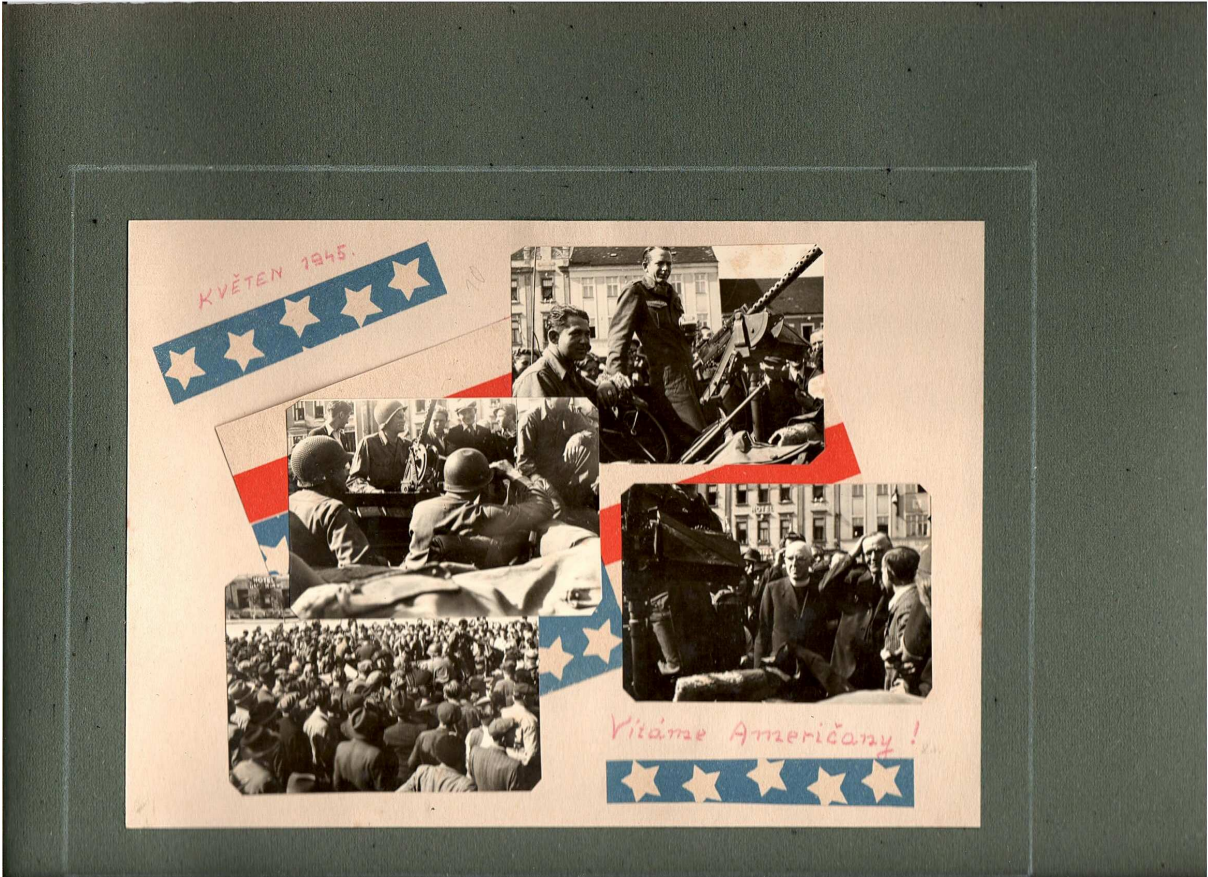
Kodáček Antonie	Reinš Josef
Kováč Vilém	Reinšová Marie
Kováčová Marie	Rubínová Marie
Kováčová Marie	Rubín Josef
Kováčová Marie	Rubín Otto
Kohn Arnost	Rubinová Eliška
Kohnová Beata	Rubinová Eliška
Kohn Jiří	Rubinová Jana
Kraus Arnos	Rubinová Jana
Krausová Marie	Rubínová Klára
Krausová Zdenka	Rubínová Klára
Lederer Rudolf	Rubínová Klára
Ledererová Jusefa	Rubínová Klára
Ledererová Vera	Rubínová Klára
Ledererová Hana	Rubínová Klára
Ledererová Liliana	Rubínová Klára
Lederer Arnost	Rubínová Klára
Ledererová Olga	Rubínová Klára
Lederer Arnost	Rubínová Klára
Ledererová Marta	Rubínová Klára
Ledererová Hana	Rubínová Klára
Löwyová Regina	Rubínová Klára
Mařík Vojtěch	Rubínová Klára
Možný František	Rubínová Klára
Perlesová Aloisie	Rubínová Klára
Pinkasová Marie	Rubínová Klára
Pomej Josef	Rubínová Klára
Reich Arnost	Rubínová Klára
Reinš Josef	Rubínová Klára

KONZAL BART. SAFRANEK VÁCL.
KASPAR FR. STEDROUSKY VÁCL.
LUSKA JOS. TUDR JAN.
LUKAS JOS. VÁCHA ANT.
LOUZENSKÝ JAN. VOBR VÁCL.
MARTENS JOS. ZIKUDA VÁCL.
MATEUS ANT. ZEDNICEK VÁCL.
ZIMA JAN. ZLÁBEK JOS. ZÁHOUR JAN.
ADÁMEK VOJT. BERNKLAU JAN.
HÁJÍČEK FR. KRYSL JOS.
HADÁČEK BOŘ. PESEK VOJT.
KORÁNEK JOS.] br. SEKYRA FR.
KORÁNEK VÁCL.] br. TÁFEL KAREL
KOHOUT JOS. ZEMAN JOS.

DRUŽSTVO Č. 2000/1945

№ 10. 1945

ne pass. *По порядку!* Cestovní příkaz.
The NATIONAL COMMITTEE *Народный Комитет* Okresní Národní výbor
District Vodnany *уезда Воднянов.* ve VODNANĚCH.

№ 19 / 1945.
Nr. .... 1945.

Втор. Водняна дня 4-го июля 1945
At Vodnany, the 4-th July 1945

Ирина Ивановна Иванова
Цель, отчество и фамилия: *Ирина Ивановна Иванова* the dates of birth: *19. 11. 1908*

Водняны
Последнее местожительство: *Водняны* The last dwelling-place: *Parčice*

Чехословакия
Поддан принадлежи *Чехословакия* Национальность: *Чех*
Subject of a state: Czechoslovak Republic. NATIONALITY: *Czech*

Выдано разрешение к поезду
Is given this permission for travelling by train *от станции*

на собственном велосипеде
by *on bicycle*

от станции Водняны
from the station *Vodnany* through the station: *Parčice*

до станции Парчице
to the station: *Parčice*

с 4-го июля 1945
from the day 4-th July 1945 and back till the day 31-th July 1945

с целью: в своем трудовом заведении
1945 with the purpose: *work place*

с собой
They go with: *своим собственным велосипедом*

своим велосипедом
his own bicycle

Согласно разрешению гарнизонного командира
Agreement of the Commander of garrison at *Vodnany*.

Председатель Уезд. Нар. Ком. М. Стříbrný
Signature of the chairman: *Miroslav Stříbrný, n.p.*

Stříbrný

Městské muzeum a galerie Vodňany

Nám. Svobody 18, PSČ 389 01, tel.: 383 382 057, www.vodnany.net

Souhlas s použitím materiálů

Souhlasím s řazením dokumentace z let 1939 – 1945 ze sbírky Městského muzea a galerie Vodňany do diplomové práce Vzpomínky lidí za 2. světové války, Protektorátu Čechy a Morava ve Vodňanech autorky slečny Miroslavy Tlapové.

Ve Vodňanech 2009-04-21

Jitka Velková
ředitelka MaG

**Městské muzeum a galerie
Vodňany**
nám. Svobody čp. 18/I
PSČ 389 01 tel. 383 382 057
IČO: 072192
e-mail: mag@vodnany.net